

Urząd Statystyczny w Kielcach

Statistical Office in Kielce

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
W 2013 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP
IN 2013**

Maj 2014 May

Zespół redakcyjny:
Editorial board:

Przewodniczący
President

Agnieszka Piotrowska-Piątek

Redaktor główny
Editor-in-chief

Beata Bielewicz-Kosińska

Członkowie
Members

Teresa Wójcik, Agata Prokopowicz,
Anna Rudnicka, Ewa Tomczyk,
Małgorzata Sobieraj, Olga Szymocha,
Anna Drecka, Mateusz Orzechowski

Sekretarz
Secretary

Bożena Molus

Publikację opracował Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Publication prepared Świętokrzyski Centre for Regional Studies

Projekt okładki
Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Druk
Printing

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Radomiu
Statistical Publishing Establishment in Radom

ISSN 2084-7092

Publikacja dostępna w Internecie
Publication available at website

<http://kielce.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu trzecią edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”. Zawiera ona kompleksową charakterystykę województwa, z uwzględnieniem dynamicznego ujęcia prezentowanych kategorii, w tym także relacji do przeciętnych wielkości dla kraju i pozostałych województw.

Opracowanie składa się głównie z komentarzy analitycznych, ilustrowanych graficznie za pomocą map i wykresów przedstawiających tendencje na przestrzeni wielu lat. Opatrzono je tablicami przekrojowymi obrazującymi poziom zjawiska w kraju i województwie oraz szczegółowymi dla województwa. Zakres tematyczny obejmuje problematykę ludnościową, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw, nakładów inwestycyjnych oraz rolnictwa. W tekście analitycznym, oprócz tablic, wykresów i kartogramów, znajdują się podstawowe wyjaśnienia metodyczne.

W celu zminimalizowania różnic metodologicznych oraz dla lepszej porównywalności danych – rok 2010 przyjęto za rok bazowy. Wybrane dane zaprezentowano w przekrojach według sektorów i form własności, sekcji i wybranych działów w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 oraz podregionów i powiatów.

Mam nadzieję, że pozycja ta stanie się użytecznym źródłem informacji dla wszystkich zainteresowanych rozwojem województwa świętokrzyskiego. Jednocześnie proszę o przekazywanie wszelkich uwag i propozycji, które przyczynią się do kształtowania treści kolejnych edycji Raportu.

Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Kielcach

dr Agnieszka Piotrowska-Piątek

PREFACE

Statistical Office in Kielce presents You the third edition of publication “Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie voivodship”. It covers complex characteristics of the voivodship taking into account dynamic depiction of the presented categories, including relations to the average magnitudes in Poland and other voivodships.

The elaboration mainly consists of analytical comments graphically illustrated by maps and graphs showing trends lasting for many years. It includes cross-sectional tables illustrating the level of the phenomenon in Poland and voivodship as well as detailed tables for voivodship. The thematic range covers demographic issues, labour market, wages and salaries, retirement pays and pensions, prices, residential construction, sold production of industry and construction, financial results of enterprises, investment outlays and agriculture. In the analytical text, except for tables, graphs and cartograms, there are basic methodological explanations.

In order to minimize methodological differences as well to achieve better data comparability the year 2010 was adopted as the basis. Selected data were presented in cross-sections by sectors and ownership forms, sections and selected divisions in accordance with Polish Classification of Activities – PKD 2007 as well as subregions and powiats.

I hope that this position will become the useful source of information for everyone interested in the development of Świętokrzyskie voivodship. Furthermore, I would like to ask for any remark or proposition which could improve the following editions of the Report.

Director
of the Statistical Office in Kielce

Agnieszka Piotrowska-Piątek, PhD

SPIS TREŚCI

		Str. <u>Page</u>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	9
Znaki umowne	<i>Symbols</i>	12
Skróty	<i>Abbreviations</i>	12
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	13
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	19
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	20
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA	<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	23
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	24
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	30
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	45
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	<i>SOCIAL BENEFITS</i>	48
CENY	<i>PRICES</i>	53
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	58
PRZEMYSŁ	<i>INDUSTRY</i>	68
BUDOWNICTWO	<i>CONSTRUCTION</i>	72
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	76
RYNEK WEWNĘTRZNY	<i>INTERNAL MARKET</i>	81
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW NIEFINANSOWYCH	<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES</i>	84
NAKLADY INWESTYCYJNE	<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	87

SPIS TABLIC

		Nr <u>No.</u>	Str. <u>Page</u>
Wybrane wskaźniki ogólnopolskie i wojewódzkie w 2013 r.	<i>Selected indicators for voivodship and Poland in 2013</i>	1	19
Ludność na podstawie bilansów	<i>Population on the basis of balances</i>	2	25
Ludność według województw	<i>Population by voivodships</i>	3	26
Wskaźniki obciążenia demograficznego w województwie świętokrzyskim	<i>Indices of demographic burden in świętokrzyskie voivodship</i>	4	26
Relacja osób w wieku 65 lat i więcej do 100 osób w wieku 14 lat i mniej w województwie świętokrzyskim	<i>Population at the age of 65 and more per 100 persons at the age of 14 years and below in świętokrzyskie voivodship</i>	5	27
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	6	28
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	7	30
Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sek- torze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim	<i>Average monthly paid employment in the enterprise sector in świętokrzyskie voivodship</i>	8	31

CONTENTS

LIST OF TABLES

		Nr No.	Str. Page
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia	<i>Registered unemployed persons and unemployment rate .....</i>	9	33
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim	<i>Registered unemployed persons and unemployment rate in świętokrzyskie voivodship .....</i>	10	36
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter .....</i>	11	39
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector .....</i>	12	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim	<i>Average monthly gross wages and salaries in świętokrzyskie voivodship .....</i>	13	46
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits .....</i>	14	48
Świadczenia społeczne w województwie świętokrzyskim	<i>Social benefits in świętokrzyskie voivodship ..</i>	15	49
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services .....</i>	16	53
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie świętokrzyskim	<i>Price indices of consumer goods and services in świętokrzyskie voivodship .....</i>	17	55
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December .....</i>	18	56
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture .....</i>	19	59
Przemysł	<i>Industry .....</i>	20	68
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim	<i>Indices of sold production of industry in świętokrzyskie voivodship .....</i>	21	70
Budownictwo	<i>Construction .....</i>	22	72
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie świętokrzyskim	<i>Indices of construction and assembly production in świętokrzyskie voivodship ....</i>	23	74
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction .....</i>	24	76
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim	<i>Dwellings completed in świętokrzyskie voivodship .....</i>	25	78
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie świętokrzyskim	<i>Dwellings for which permits have been issued in świętokrzyskie voivodship .....</i>	26	80
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale .....</i>	27	81
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie świętokrzyskim	<i>Indices of retail sale in świętokrzyskie voivodship .....</i>	28	82
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises ..</i>	29	86
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays .....</i>	30	87

SPIS WYKRESÓW

Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2013 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2013 .....</i>	1	20
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2013 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2013 .....</i>	2	20

LIST OF GRAPHS

		Nr No.	Str. Page
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2013 r.	<i>Employment rate by LFS in 2013</i>	3	20
Stopa bezrobocia według BAEL w 2013 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2013</i>	4	21
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2013</i>	5	21
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyj- nych w 2013 r.	<i>Increase of prices of consumer goods and services in 2013</i>	6	21
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2013 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2013</i>	7	21
Mieszkania oddane do użytkowania w 2013 r.	<i>Dwellings completed in 2013</i>	8	22
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przed- siębiorstwach niefinansowych w 2013 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-profit enterprises in 2013</i>	9	22
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2013 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2013</i>	10	22
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	27
Przyrost naturalny na 1000 ludności w woje- wództwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in świętokrzyskie voivodship by subregions and powiats in 2013</i>	12	28
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population ...</i>	13	29
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w woje- wództwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in świętokrzyskie voivodship by subregions and powiats in 2013</i>	14	29
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	15	30
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	16	31
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	17	34
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	34
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	35
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	20	36
Stopa bezrobocia rejestrowanego w wojewódz- twie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Unemployment rate in świętokrzyskie voivod- ship by subregions and powiats in 2013 ...</i>	21	37
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	39
Współczynnik aktywności zawodowej	<i>Activity rate</i>	23	40
Dynamika liczby pracujących	<i>Indices of employed persons</i>	24	40
Struktura pracujących według wieku w województwie świętokrzyskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in świętokrzyskie voivodship in the 4th quarter ...</i>	25	41
Wskaźnik zatrudnienia	<i>Employment rate</i>	26	41

		Nr No.	Str. Page
Dynamika liczby bezrobotnych	<i>Indices of unemployed persons .....</i>	27	42
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie świętokrzyskim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in świętokrzyskie voivodship in the 4th quarter .....</i>	28	42
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2013 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in in the 4th quarter of 2013 r. ....</i>	29	43
Stopa bezrobocia	<i>Unemployment rate .....</i>	30	43
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons .....</i>	31	44
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector .....</i>	32	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w wybranych sekcjach w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2013 .....</i>	33	47
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners .....</i>	34	51
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retire- ment pay and pension .....</i>	35	51
Wskaźniki cen towarów i usług konsump- cyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	36	54
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w woje- wództwie świętokrzyskim w 2013 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in Świętokrzyskie voivodship in 2013 .....</i>	37	56
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha	<i>Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha .....</i>	38	61
Plony ziemniaków z 1 ha	<i>Potatoes yields per 1 ha .....</i>	39	61
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land ...</i>	40	62
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land .....</i>	41	62
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	<i>Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed) .....</i>	42	63
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami)	<i>Indices of procurement of total animals for slaughter (in terms of meat, including fats) ...</i>	43	64
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk .....</i>	44	64
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	<i>Procurement and market place prices of agricultural products .....</i>	45	65
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley .....</i>	46	66
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu ...	<i>Indices of sold production of industry .....</i>	47	69
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	<i>Indices of average paid employment in industry .....</i>	48	71
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa...	<i>Indices of sold production of construction .....</i>	49	73

		Nr No.	Str. Page
	<i>Indices of construction and assembly</i>		
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	<i>production</i>	50	73
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD.....	<i>Structure of construction and assembly production by PKD divisions</i>	51	74
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	52	75
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	53	77
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa ...	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	54	77
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Dwellings completed in świętokrzyskie voivodship by subregions and powiats in 2013</i>	55	78
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	56	79
Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań	<i>Indices of number of permits issued for dwellings</i>	57	79
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	58	80
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	59	82
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	60	84
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	61	84
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	62	85
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	63	85
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem	<i>Indices of total investment outlays</i>	64	87
Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe	<i>Structure of investment outlays on fixed assets</i>	65	88
ANEKS			
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM	<i>SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP</i>	I	90
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS</i>	II	94
APPENDIX			

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2013 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raportcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego w 2013 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową), na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 XII 2013.*

2. *Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments) to replace the formerly applied PKD 2004/ NACE Rev. 1.1.*

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Świętokrzyskie Voivodship in 2013” the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. *The item “**Industry**” was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.*

4. *Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as to administrative division are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

7. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service), on their own-account in order to earn a profit.*

8. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

9. *In the publication data in regard to:*

- 1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*
- 2) ***gross production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw nie-finansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do sektora przedsiębiorstw prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Prezentowane dane o powierzchni użytków rolnych od 2012 r. nie obejmują posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. Dane za lata 2010-2012 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach.

12. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2012 r. – z lat 2011 i 2012;

3) **financial results of non-financial enterprises as well as investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. The presented data since 2012 on the area of agricultural land have not include owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. Data for the years 2010-2012 was changed in comparison with the ones published in the previous editions.

12. **Constant prices** were adopted as follows:

1) agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2012 – the prices from 2011 and 2012, are assumed;

- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności faktycznie zamieszkałej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

- 2) *sold production of industry:*
 - *2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006-2010,*
 - *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

13. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

14. When computing *per capita* data (1000 population, etc.) as of the end of the year, the actually living population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.

15. Some data are provisional and may change in subsequent editions of the publication.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
działy (dok.)	<i>divisions (cont.)</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
18. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.	18. <i>Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.</i>

ZNAKI UMOWNE   *SYMBOLS*

Kreska (-)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;</i>
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (•)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak Δ	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do publikacji, ust. 17 na str. 11. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the publication, item 17 on page 11.</i>
„W tym” „Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Znak *	– dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. <i>data revised.</i>
Comma (,)	– <i>used in figures represents the decimal point.</i>

SKRÓTY   *ABBREVIATIONS*

zł	– złoty	ha	– hektar
zł	<i>zloty</i>		<i>hectare</i>
tys.	– tysiąc	m ²	– metr kwadratowy
thous.	<i>thousand</i>		<i>square metre</i>
mln	– milion	m ³	– metr sześcienny
	<i>million</i>		<i>cubic metre</i>
g	– gram	km ²	– kilometr kwadratowy
	<i>gram</i>		<i>square kilometre</i>
kg	– kilogram	kpl.	– komplet
	<i>kilogram</i>		<i>set</i>
t	– tona	szt.	– sztuka
	<i>tonne</i>	pcs	<i>piece</i>
dt	– decytona	p.proc.	– punkt procentowy
	<i>deciton</i>		<i>percentage point</i>
l	– litr	ww.	– wyżej wymienione
	<i>litre</i>		
		PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
			<i>NACE classification</i>

PODSTAWOWE TENDENCJE

Ostatnie lata w województwie świętokrzyskim przyniosły stopniowe obniżanie się liczby **ludności**. Na koniec grudnia 2013 r. zmalała ona do 1268,2 tys., przy czym skala ubytku była jedną z najwyższych w kraju. Na obniżenie przyrostu rzeczywistego ludności w województwie wpływają utrzymujące się systematycznie: ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Te dwa niekorzystne zjawiska nasiliły się w 2013 r. W Świętokrzyskim w większym stopniu wyludniają się miasta niż tereny wiejskie. Dalszemu pogorszeniu uległa struktura wiekowa mieszkańców; wzrósł udział osób starszych, natomiast zmniejszyła się subpopulacja osób młodych.

W gospodarce województwa na przestrzeni 2013 roku koniunktura gospodarcza ulegała stopniowej poprawie. Szczególnie widoczne było to w sferze produkcji, w której dynamika sprzedaży w drugiej połowie roku była znacznie wyższa niż w pierwszej. Zdecydowanie lepsze wyniki niż przed rokiem uzyskały przedsiębiorstwa należące do sektora usług.

Rok 2013 przyniósł pogorszenie warunków na rynku pracy i pogłębienie negatywnych tendencji. **Przeciętne zatrudnienie** ukształtowało się na poziomie 115,9 tys. osób, tj. o 1,1% niższym w stosunku do poprzedniego roku, ale o 0,9% wyższym niż w 2010 r. W porównaniu z rokiem 2012 przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się przede wszystkim w sferze produkcyjnej, przy czym w największym stopniu w budownictwie (o 11,2%). W przemyśle odnotowano spadek o 0,9%, w tym w przetwórstwie przemysłowym - o 0,7%. W sferze usługowej odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia z wyjątkiem transportu i gospodarki magazynowej.

Wskaźniki charakteryzujące zmiany **bezrobocia** w skali roku również kształtowały się niekorzystnie – wzrosła zarówno stopa bezrobocia (o 0,5 p.proc. do 16,5%), jak i liczba zarejestrowanych bezrobotnych (o 3,9% do 90,1 tys. osób). W skali kraju stopa bezrobocia pozostała na poziomie ubiegłorocznym 13,4%, a liczba bezrobotnych była wyższa o 1,0% niż rok wcześniej. Województwo świętokrzyskie należy od lat do grupy województw o wysokiej stopie bezrobocia – na koniec 2013 r. uplasowało się po raz kolejny na 13 lokacie, ponadto przez kolejne miesiące 2013 r. stopa bezrobocia kształtowała się na wyższym poziomie niż przed rokiem.

W 2013 r. nadal główną przyczyną wyrejestrowania z ewidencji było podejmowanie pracy, a odsetek osób wyrejestrowanych z tego powodu zwiększył się o 2,4 p.proc. do 45,2%. Jednocześnie mniej osób utraciło status bezrobotnego w wyniku odmowy bez uzasadnionej przyczyny propozycji pracy lub innej formy pomocy lub dobrowolnej rezygnacji. Odnotowano niższy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych kobiet. Zwiększył się natomiast odsetek m. in.: osób powyżej 50 roku życia, osób bez kwalifikacji zawodowych, osób, które samotnie wychowywały co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia oraz osób niepełnosprawnych.

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** wskazują na spadek współczynnika aktywności zawodowej – o 0,7 p.proc. do 55,8% w IV kwartale 2013 r, co było rezultatem wyraźnie mniejszej liczby bezrobotnych w stosunku do 2012 r. Odnotowano natomiast niewielki wzrost wskaźnika zatrudnienia – o 0,2 p.proc. do 49,5%. Nadal największe problemy ze znalezieniem pracy miały osoby do 34 lat, stanowiące ponad połowę bezrobotnych. Stopa bezrobocia w IV kwartale 2013 r. zmniejszyła się w skali roku o 1,5 p.proc. do 11,2%, co kontrastowało z sytuacją w kraju,

gdzie odnotowano jej spadek o 0,3 p.proc do 9,8%. Niemniej jednak stopa bezrobocia odnotowana w województwie świętokrzyskim należała do najwyższych w Polsce (po województwach: podkarpackim i kujawsko-pomorskim). Niezależnie od płci i miejsca zamieszkania wzrosła liczebność subpopulacji biernych zawodowo.

W 2013 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie o 1,1% wyższym niż w roku 2012 i wyniosło 3194,24 zł. Skala tego wzrostu była niższa do obserwowanej w latach 2011–2012. Pomimo utrzymania się relatywnie niskiej dynamiki, ponownie udało się osiągnąć wzrost wynagrodzeń w ujęciu realnym, a dystans dzielący województwo od średniej krajowej zwiększył się o 1,5 p. proc. – do 16,8%. Zwiększeniu uległo przeciętne wynagrodzenie za godzinę pracy przy jednoczesnym skróceniu przepracowanego czasu.

Podobnie jak przed rokiem zmniejszyła się liczba **emerytów i rencistów**, w tym przede wszystkim rolników indywidualnych, natomiast wzrosła przeciętna wysokość świadczenia emerytalno-rentowego. W skali roku przeciętna emerytura i renta wypłacana przez ZUS zwiększyła się o 5,8%. Szybciej rosła średnia wysokość świadczenia emerytalno-rentowego rolników indywidualnych, która przekroczyła poziom z 2012 r. o 6,3%. Oznacza to, że siła nabywcza emerytur i rent zarówno z ZUS, jak i KRUS – uległa zwiększeniu. W 2013 r. wysokość świadczeń w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej. Przeciętna emerytura i renta z ZUS pozostała jedną z najniższych w Polsce, a pod względem świadczenia pobieranego przez rolników indywidualnych województwo uplasowało się na dwunastym miejscu w kraju.

W 2013 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w województwie świętokrzyskim uległ spowolnieniu w stosunku do roku poprzedniego i wyniósł 0,8%. Przeciwnie niż przed rokiem, wskaźnik ten był niższy niż w całej Polsce, gdzie ukształtował się na poziomie 0,9%. Szczególnie szybko drożały napoje alkoholowe. Szybciej niż średnio rosły także m. in. towary i usługi związane z kulturą i rekreacją oraz koszty utrzymania mieszkania. Po raz kolejny ceny obniżyły się w grupie odzież i obuwanie. Spadły również ceny towarów i usług związanych z transportem.

W 2013 r. w **rolnictwie** w województwie świętokrzyskim, w wyniku zwiększenia powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz rzepaku i rzepiku, uzyskano większą produkcję niż przed rokiem. W wyniku gorszego plonowania i spadku powierzchni uprawy niższe były natomiast zbiory ziemniaków. Pogłowie bydła zmalało trzeci rok z rzędu, a jego spadek wyniósł 2,8% w skali roku. Po raz kolejny znacznie zmniejszyło się także stado trzody chlewnej – o 12,1%. W 2013 r spadły ceny zbóż (z wyjątkiem cen pszenicy na targowiskach). Mniej płacono również za większość produktów pochodzenia zwierzęcego (z wyjątkiem cen żywca drobiowego i mleka krowiego). Drugi rok z rzędu poprawiła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta – z 7,1 w 2012 r. do 7,4 w 2013 r.

Po spadku w roku poprzednim, dynamika **produkcji sprzedanej przemysłu** w 2013 r. uległa niewielkiemu zwiększeniu. W 2013 r. wzrost produkcji przemysłowej wyniósł 2,0% i był nieco niższy niż w kraju, gdzie ukształtował się na poziomie 2,2%. Dynamika produkcji sprzedanej była wyraźnie większa w II połowie roku, w której w kolejnych miesiącach notowano wzrost sprzedaży w skali roku, podczas gdy na przestrzeni pierwszych dwóch kwartałów, jej wyższy poziom wystąpił jedynie w czerwcu. Decydujący wpływ na uzyskanie wyższej niż rok wcześniej dynamiki produkcji sprzedanej miało przetwórstwo przemysłowe, w którym sprzedaż przekroczyła poziom z 2012 r. o 3,1%. W dostawie wody, gospodarowa-

niu ściekami i odpadami; rekultywacji wystąpił natomiast spadek. Wśród znaczących pod względem wielkości produkcji sprzedanej działów, wysoki wzrost wystąpił m. in. w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny oraz w produkcji artykułów spożywczych. Wydajność pracy w przemyśle była większa niż przed rokiem o 2,9%.

W 2013 r. znacznie pogorszyła się sytuacja w **budownictwie**. Na przestrzeni kolejnych kwartałów występował spadek produkcji sprzedanej w stosunku do 2012 roku. W rezultacie sprzedaż w budownictwie była mniejsza niż rok wcześniej o 9,9%. Wynik ten był jednak nieznacznie lepszy od uzyskanego w skali kraju. Malą także produkcja budowlano-montażowa. Dopiero ostatnie dwa miesiące przyniosły jej wzrost. Na przestrzeni całego roku produkcja budowlano-montażowa była jednak znacznie mniejsza niż w 2012 r. – o 21,8%. Spadek produkcji budowlano-montażowej wystąpił we wszystkich działach budownictwa, przy czym szczególnie głęboki był w przedsiębiorstwach wykonujących przede wszystkim roboty budowlane specjalistyczne.

Pogorszyła się sytuacja w **budownictwie mieszkaniowym**. Był to pierwszy rok (po trzech latach wzrostu) w którym odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania – o 7,4%. Znacząco spadła liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem; spadek odnotowano również w budownictwie indywidualnym. Negatywnym zjawiskiem była mniejsza niż w roku 2012 liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia – o 14,6% oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto – o 9,4%. Był to drugi z kolei rok, w którym notowano spadek tych wskaźników.

Wartość **sprzedaży detalicznej** w województwie świętokrzyskim była o 7,6% wyższa niż w roku 2012 r. Wynik ten był znacznie lepszy niż w skali całego kraju. Do osiągnięcia wzrostu sprzedaży detalicznej w istotnym stopniu przyczyniły się zakupy mebli, RTV, AGD, które zwiększały się dynamicznie kolejny rok z rzędu – o 53,9%. Szybko rosła także sprzedaż m. in. farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego – o 29,2%. Znacznie mniej chętnie niż w roku poprzednim nabywano natomiast prasę, książki oraz pozostałe artykuły w wyspecjalizowanych sklepach, których sprzedaż jeszcze rok wcześniej rosła. Spadek w tej grupie wyniósł 7,9%.

Wyniki finansowe uzyskane w 2013 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie świętokrzyskim, w przeciwieństwie do osiągniętych w skali kraju, były gorsze w porównaniu z rokiem poprzednim. Wypracowany wynik finansowy netto był o 25,0% mniejszy niż w 2012 r. Pogorszeniu uległy także podstawowe parametry ekonomiczne. Niższe niż przed rokiem były wskaźniki rentowności i płynności finansowej. Obniżył się także odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto.

Rok 2013 r. przyniósł pogłębienie spadku **nakładów inwestycyjnych**. Wartość zrealizowanych w 2013 r. inwestycji była o 15,6% niższa niż rok wcześniej. W rezultacie zmalały one do najniższego poziomu od 2006 r. Mniejsze niż w 2012 r. nakłady spowodowane zostały ograniczeniem inwestycji we wszystkich grupach środków trwałych. Po wzroście w 2012 r. ponownie zmalała wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych. Jej spadek był ponad trzykrotny. Zmniejszyła się także liczba noworozpoczynanych inwestycji.

BASIC TRENDS

In recent years the **number of persons** living in Świętokrzyskie voivoodship was steadily decreasing. At the end of December 2013 it dropped to 1268,2 thous. The scale of the decrease was one of the highest in Poland. The drop of real increase is influenced by the remaining systematically: negative natural increase and negative net migration. These two unfavourable phenomena intensified in 2013. The progress of depopulation in Świętokrzyskie is faster in urban than rural areas. The age structure worsened further; the share of older persons was growing while the subpopulation of younger persons was going down.

During 2013 the situation in the economy of Świętokrzyskie voivodship was steadily improving. It was reflected especially in the production sphere where the sales in the second half of the year grew significantly faster than in the first one. Much better results were obtained by enterprises in services sector.

2013 was the year in which the labour market condition worsened and the negative tendencies deepened. The **average employment** amounted to 115,9 thous. persons, i. e. 1,1% lower than in the previous year but 0,9% higher than in 2010. In comparison to 2012 the average employment decreased mainly in the production sphere, most of all in construction (by 11,2%). In industry the drop by 0,9% was noted, of which in manufacturing by 0,7%. In services the growth of average employment was noted, excluding transport and storage.

The indices characterizing changes in unemployment within the year were also unfavourable; there was growth both of unemployment rate (by 0,5 pp to 16,5%) as well as number of registered unemployed persons (by 3,9% to 90,1 thous.). In Poland unemployment rate remained on the previous year level (13,4%) and number of unemployed persons was 1,0% higher than the year before. For many years Świętokrzyskie voivodship has been one of the voivodships with high unemployment rate. As of end of 2013 it was once again on the 13th place. Furthermore during subsequent months of 2013 the unemployment rate was higher than the year before.

In 2013 the main cause of removing persons from unemployment rolls was receiving jobs and the share of persons removed by that fact grew by 2,4 pp – to 45,2%. Simultaneously less persons lost status of being unemployed as a result of refusing job offer or other form of help without reasonable cause as well as voluntary resignation. Lower share of registered unemployed women was also noted while the share of persons over 50 years of age, persons without occupational qualifications, persons bringing up single-handed at least one child below 18 years of age as well as disabled grew.

The results of **Labour Force Survey (LFS)** indicate a small drop of activity rate – by 0,7 pp to 55,8% in IVth quarter 2013. It was caused by the significantly lower number of unemployed persons in relation to 2012. However the slight increase of employment rate was noted – by 0,2 pp to 49,5%. The biggest problems with finding a job had still persons below 35 years which accounted for more than half of the unemployed persons. The unemployment rate in IVth quarter 2013 dropped within a year by 1,5 pp to 11,2% which contrasted with the situation in Poland where the drop was noted by

0,3 pp to 9,8%. However, unemployment rate in Świętokrzyskie voivodship was one of the highest in Poland (behind podkarpackie and kujowsko–pomorskie voivodships) . The subpopulation of inactive persons increased regardless sex and place of residence.

In 2013 **average monthly gross wages and salaries** was 1,1% higher than in 2012 and amounted to 3194,24 zł. The scale of the growth was lower than one noted in the years 2011–2012. Despite that, growth in real terms was obtained but the distance between average in voivodship and Poland increased by 1,5 pp to 16,8%. The average wages and salaries per work hour increased with the simultaneous reduction of number of hours worked.

As in the year before the number of **retirees and pensioners** (especially private farmers) dropped while the average retirement pay and pension paid by Social Insurance Institution increased in comparison to 2012 by 5,8%. The growth of average benefit of farmers was higher and amounted to 6,3%. It means that the purchasing power of retirement pay and pensions from both Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund grew. In 2013 the average benefit in voivodship was lower than the average in Poland. The average retirement pay and pension from Social Insurance Institution remained one of the lowest in Poland and the one received by farmers was on the 12th place in Poland.

In 2013 the growth of **consumer goods and services prices** in Świętokrzyskie voivodship turned out to be lower than the year before and amounted to 0,8%. Opposite to the year before the index was lower than in Poland where it reached the 0,9% level. The exceptionally fast growth concerned alcoholic beverages. More than the average grew also i.a. prices of goods and services connected with culture and recreation as well as the costs of house maintenance. The group in which prices lowered was once again clothing and footwear. The prices of goods and services connected with transport also dropped.

In 2013 in the **agriculture** of Świętokrzyskie voivodship as a result of the increase in area of basic cereals with cereal mixed as well as rape and turnip rape the bigger production than the year before was obtained. Due to worse yields and smaller area, production of potatoes was lower. The herd of cattle decreased for the third year in a row. It dropped by 2,8%. The number of pigs decreased once again – by 12,1%. In 2013 the prices of cereals (excluding wheat on marketplaces) dropped. Less was also paid for majority of animal products (excluding poultry and cows' milk). For the second consecutive year the relation of pigs for slaughter procurement to rye marketplace prices improved from 7,1 in 2012 to 7,4 in 2013.

After drop in the previous year, the growth of **industrial production** increased a little. In 2013 it amounted to 2,0%. The growth was slightly lower than in Poland where it amounted to 2,2%. The increase was much higher in the second half of the year when in the subsequent months the growth were noted, whereas in the first two quarters, its higher level was obtained only in June. The decisive influence on obtaining higher growth of production than the year before had manufacturing in which the sales exceeded the 2012 level by 3,1%. In water supply; sewerage, waste management and remediation activities the drop was noted. Among divisions significant in respect to the magnitude of industrial production, high growth occurred i.a. in manufacture of products of wood, cork, straw and wicker as well as manufacture of food products. Labour efficiency was higher than the year before by 2,9%.

In 2013 the situation in **construction** worsened significantly. In the following quarters there was the decrease of sold production in comparison to 2012. As a result, the sales was lower than the year before by 9,9%. However, the result was slightly better than the one achieved in Poland. Construction and assembly production also went down. In the last two months the growth was noted but in the space of a whole year construction and assembly production was much lower than in 2012 – by 21,8%. The drop of construction and assembly production in enterprises was in all divisions of construction but especially big in enterprises dealing mainly with specialized construction activities.

The situation in **construction of dwellings** worsened. It was the first year (after three years of growth) in which the number of dwellings completed decreased – by 7,4%. The number of dwellings completed for sale or rent dropped significantly; the decrease was also noted in private dwellings. The negative signal was the lower than in 2012 number of dwelling building permits which decreased by 14,6% as well as dwellings which construction began where drop amounted to 9,4%. It was the second year in a row in which both of these indices went down.

The value of **retail sales** in Świętokrzyskie voivodship was 7,6% higher than in 2012. That result was much better than in Poland. The growth of retail sales was mainly caused by purchases of furniture, radio, TV and household appliances, which grew fast next year in a row – by 53,9%. The high increase concerned also i. a. pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment – by 29,2%. The newspapers, books and other articles in specialized stores, which sales grew in 2012, were purchased much less willingly. The drop in that group amounted to 7,9%.

In 2013 the **financial results** obtained by the surveyed non-financial enterprises in Świętokrzyskie voivodship, opposite to the ones obtained in the whole Poland, were worse than the year before. Net financial result was lower than in 2012 by 25,0%. The profitability and liquidity rates were also lower than the year before as well as the share of enterprises showing net profit.

The **investment outlays** in 2013 decreased. Value of investments realised was lower than in 2012 by 15,6% and it dropped to the lowest level since 2006. Smaller outlays than in 2012 were the result of reduction of investments in all groups of fixed assets. After the growth in 2012 the estimated value of investments newly started decreased again. It dropped more than three times. Simultaneously the number of newly started investments decreased.

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2013 r.

Wyszczególnienie	Polska	Świętokrzyskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	108
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,5	-2,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,5	-2,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	55,9	55,2
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	50,2	48,0
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	10,3	13,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3837,20	3194,24
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1855,52	1675,09
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1121,52	1094,62
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)	100,9	100,8
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym ^b w ha	10,1	5,5
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	38,8	31,9
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w szt.	76,3	44,3
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w zł	469716	380880
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w zł	377676	400266
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,8	2,3
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1057	866
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	21	5
Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	79,8	79,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,5	97,4
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (rok poprzedni = 100, ceny bieżące) w %	104,4	84,4
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^d w 2011 r. w zł	39665	29552

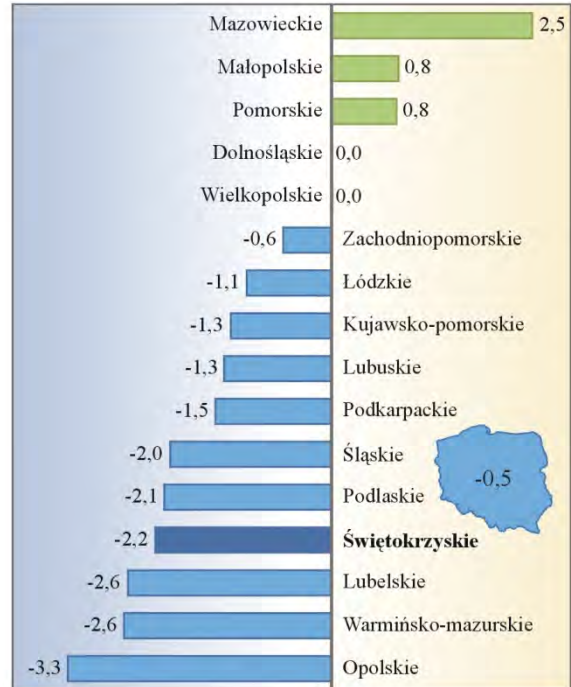
^a Przeciętne w roku; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 r.. ^b Dane wstępne. ^c Stan w grudniu. ^d Stan w końcu listopada.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

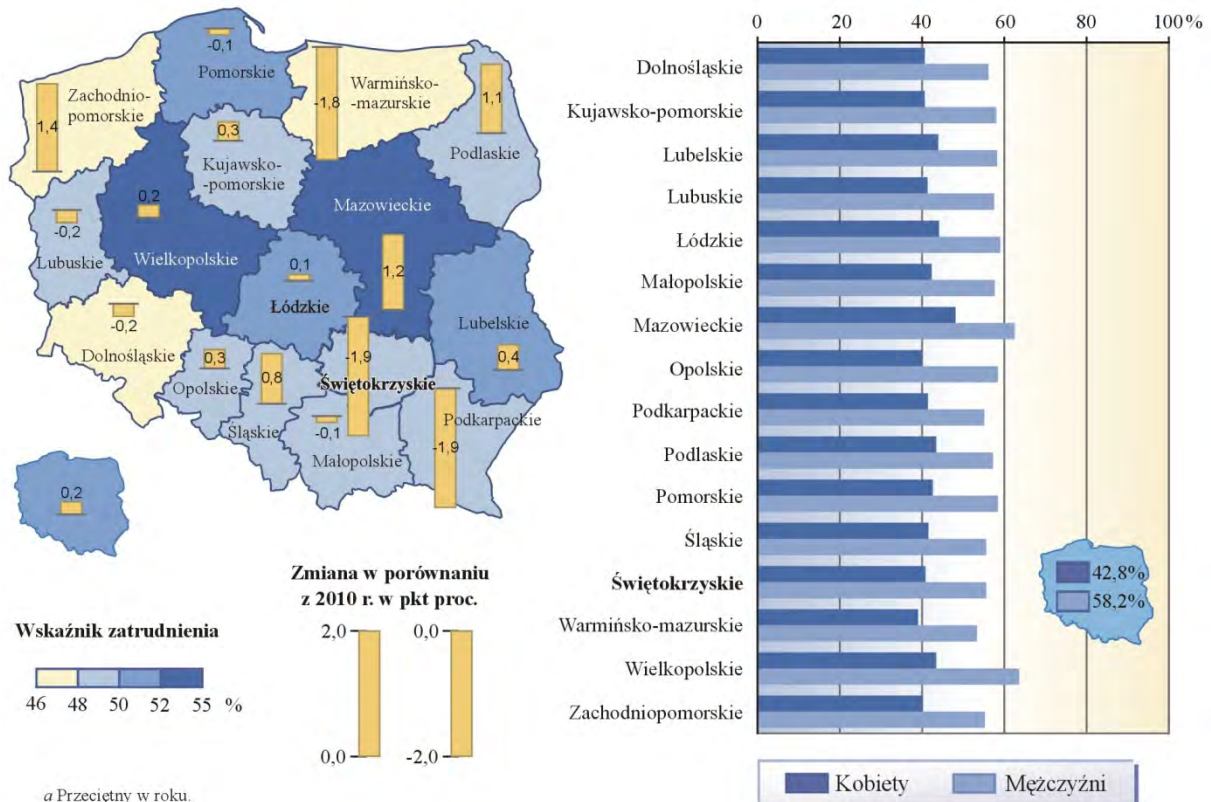
Wyk. 1. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2013 r.**

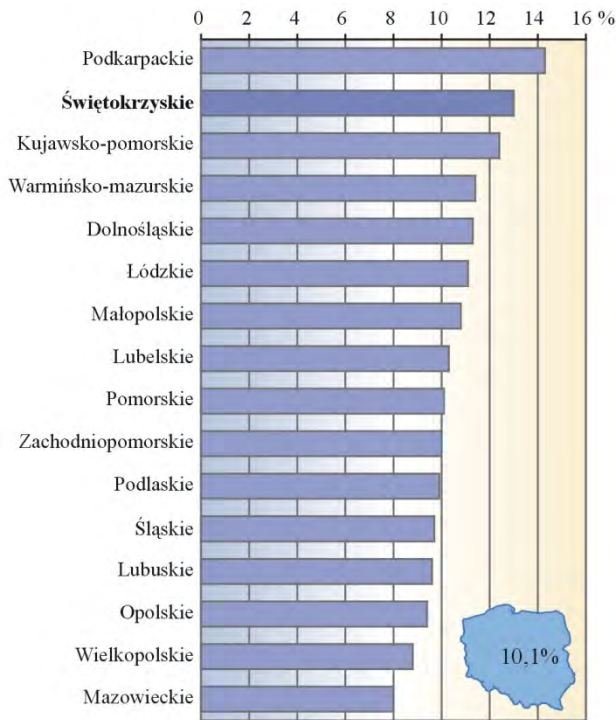
Wyk. 2. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2013 r.**

Wyk. 3. **Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2013 r.**

Wyk. 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2013 r.

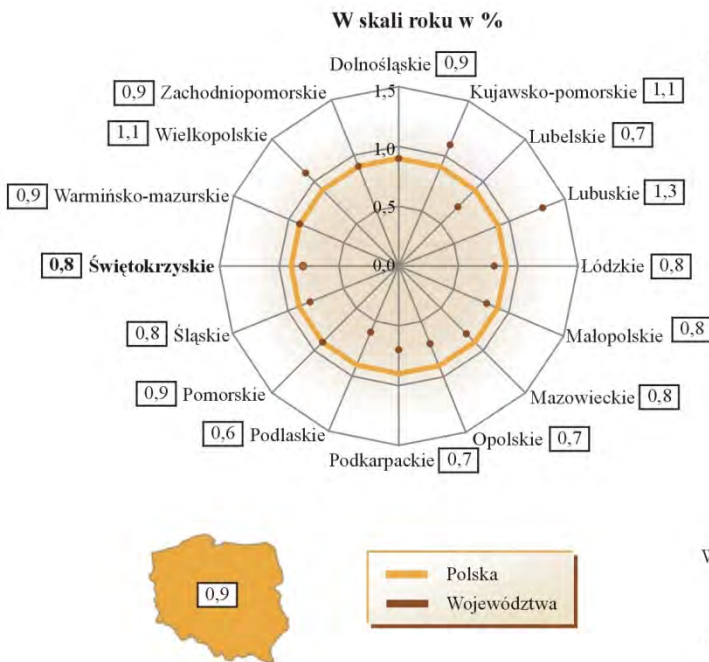

^aPrzeciętna w roku.

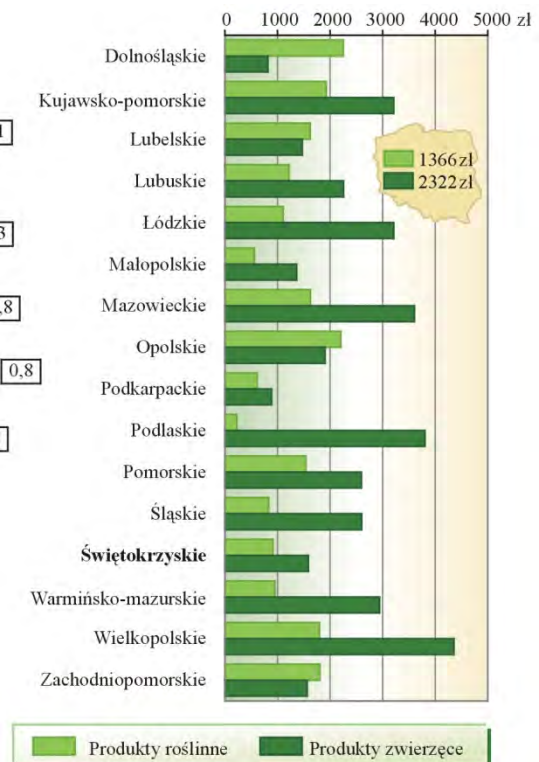
Wyk. 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r.

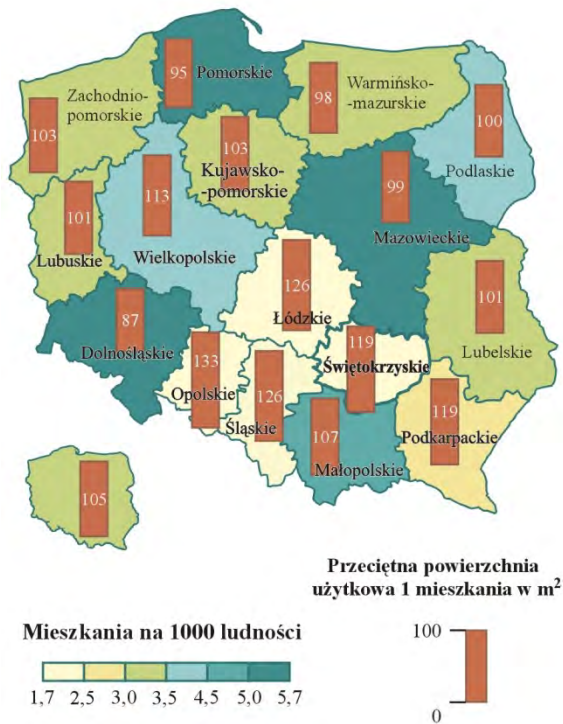
Wyk. 6. Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2013 r.

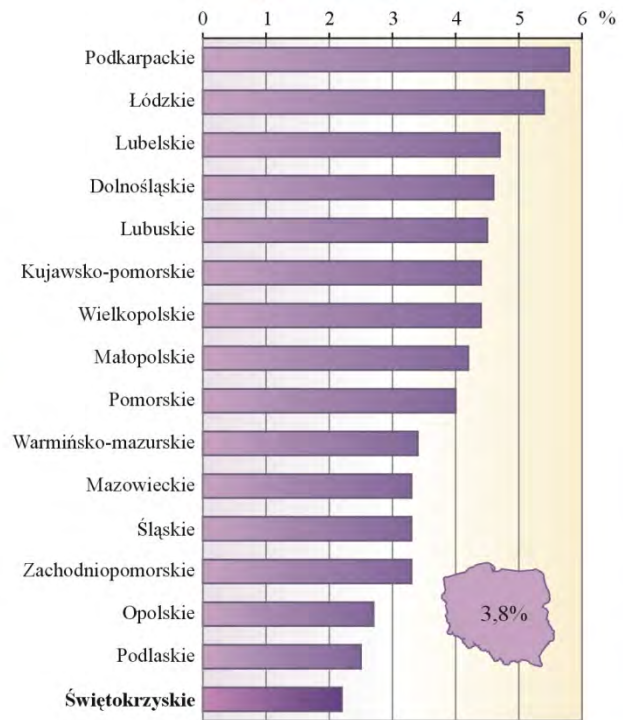
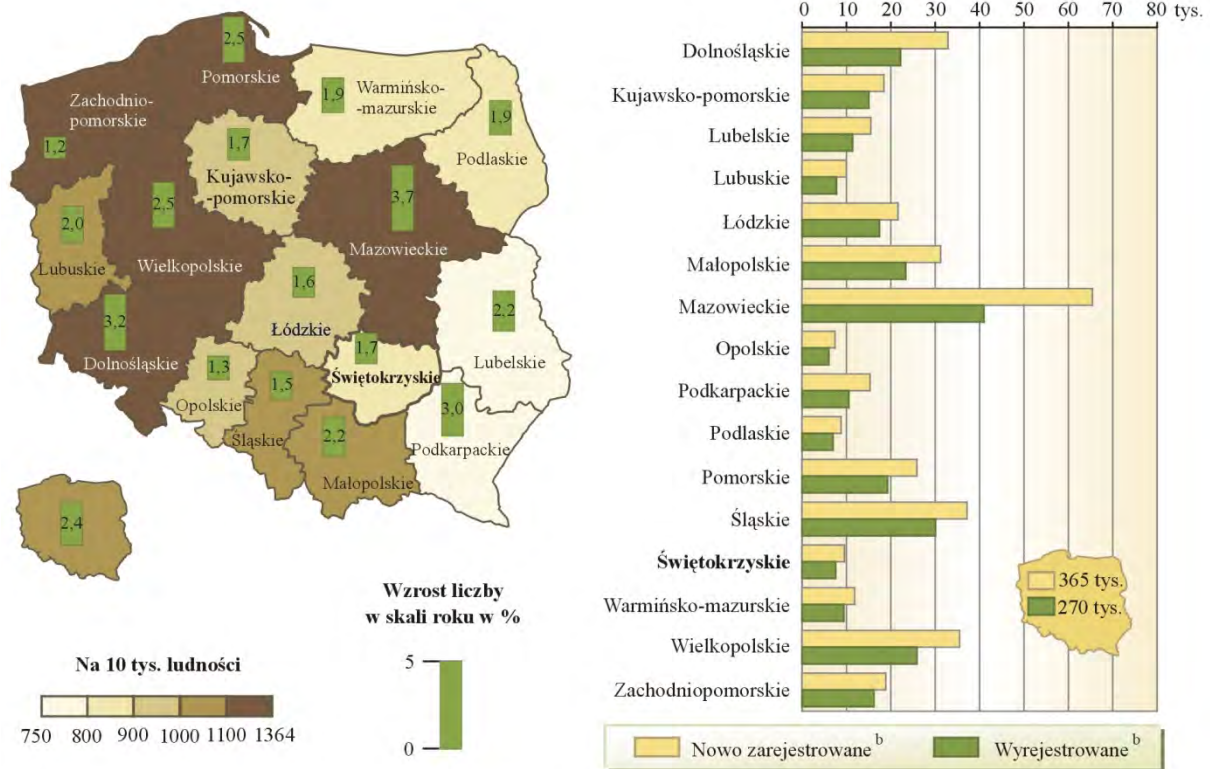
Wyk. 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2013 r.

Wyk. 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2013 r.

Wyk. 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2013 r.

Wyk. 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2013 r. Stan w dniu 31 XII

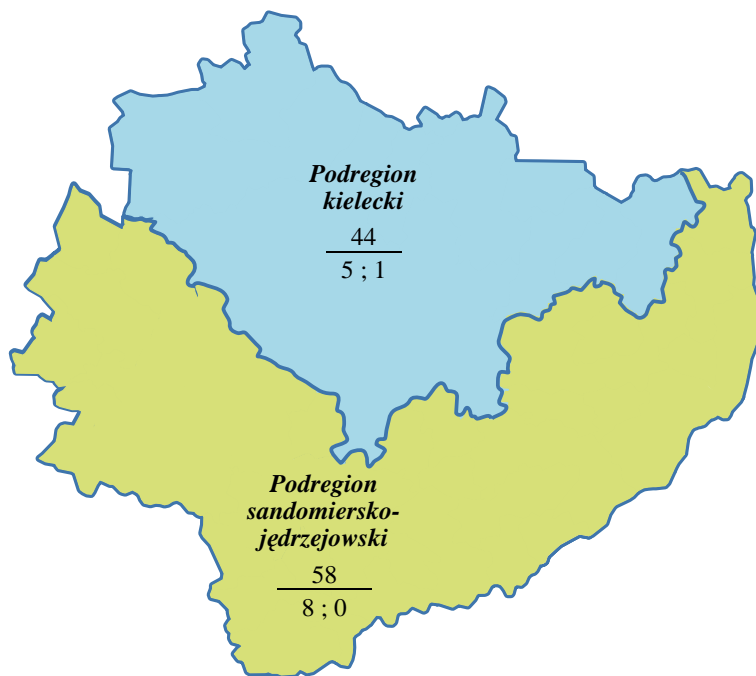
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W ciągu roku.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

liczba gmin
 $\frac{102}{13 ; 1}$
 liczba powiatów   liczba miast na prawach powiatu

	Powierzchnia w ha
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1171050
podregiony:	
Kielecki	503106
Sandomiersko-jędrzejowski	667944

Podregion kielecki		Podregion sandomiersko-jędrzejowski	
Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:	Powiaty:	
kielecki	Kielce	buski	
konecki		jędrzejowski	
ostrowiecki		kazimierski	
skarżyski		opatowski	
starachowicki		pińczowski	
		sandomierski	
		staszowski	
		włoszczowski	

Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. województwo świętokrzyskie zajmowało powierzchnię 11711 km² (1171050 ha), co stanowi 3,7% powierzchni kraju. Liczba ludności faktycznie zamieszkującej jego obszar wynosiła 1268 tys. mieszkańców, tj. 3,3% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 108 osób wobec 123 w kraju. W miastach mieszkało ok. 44,8% ludności województwa.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

Liczba ludności województwa świętokrzyskiego zmniejsza się corocznie, przy czym w większym stopniu wyludniają się miasta niż tereny wiejskie. Rok 2013 przyniósł kolejne pogorszenie sytuacji demograficznej. Na obniżenie przyrostu rzeczywistego wpłynęły zarówno ruch wędrowniczy, tj. przewaga osób emigrujących z województwa nad przybywającymi na jego teren, jak i ruch naturalny. W ostatnim roku wyraźnie nasiliło się tempo ubytków migracyjnych, jak i strat naturalnych, na co wpłynęło przede wszystkim natężenie spadku liczby urodzeń.

W 2013 r. nadal pogarszała się struktura wiekowa mieszkańców. Wzrastał udział osób starszych, coraz mniej natomiast było osób młodych.

Województwo świętokrzyskie jest jednym z najmniejszych województw, zarówno pod względem terytorialnym, jak i populacyjnym. Powierzchnia 11711 km² sytuuje je na 15 miejscu w kraju. Populacja województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowi niewiele ponad 3% ogółu ludności Polski. Mniej osób zamieszkuje jedynie województwa: lubuskie, opolskie i podlaskie.

Ludność województwa na koniec 2013 r. liczyła 1268239 osób, tj. mniej o 1,1% niż w 2010 r. Skala ubytku populacji była jedną z najwyższych w kraju, obok województw: łódzkiego i opolskiego. Procesy depopulacyjne przebiegały sukcesywnie w kolejnych latach (przy pewnym nasileniu w 2013 r.) i w większym stopniu dotknęły tereny miejskie.

Ludność na terenie województwa nie jest rozmieszczona równomiernie, o czym przesądzają zarówno warunki przyrodniczo-geograficzne, jak i społeczno-ekonomiczne. Świętokrzyskie jest jednym

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowym okresie.

Prezentowane dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

ze słabiej zaludnionych województw w kraju, znacznie poniżej średniej krajowej. W końcu 2013 r. średnia gęstość zaludnienia wyniosła 108 osób na km² wobec 123 w kraju i kształtowała się na poziomie niższym niż w 2010 r. (110 osób na km²). Wskaźnik ten charakteryzował się jednak znacznym zróżnicowaniem terytorialnym. Podregion kielecki, grupujący centralne i północne obszary przemysłowe, był ponad dwukrotnie gęściej zaludniony niż podregion sandomiersko-jędrzejowski, który obejmuje rolnicze południe województwa (odpowiednio 154 osób/km² wobec 74). Obszarami podregionu kieleckiego najgęściej zaludnionymi pozostały: miasto stołeczne

Kielce, w którym wskaźnik wyniósł 1823 osoby/km² oraz dawne powiaty przemysłowe, tj. skarżyski (197 osób), ostrowiecki (186) oraz starachowicki (178). Z kolei najmniejsze zagęszczenie wystąpiło w powiatach o charakterze rolniczym: włoszczowskim (51 osób/km²), opatowskim (60) i pińczowskim (66).

Tabl. 2. Ludność na podstawie bilansów

Wyszczególnienie	2010 ^a	2011	2012	2013
POLSKA				
Stan w dniu 30 VI w tys.	38517	38526	38534	38502
w tym kobiety	19869	19876	19882	19868
Miasta	23449	23405	23360	23292
Wieś	15068	15121	15174	15211
Stan w dniu 31 XII				
w tys.	38530	38538	38533	38496
na 1 km ²	123	123	123	123
w tym kobiety				
w tys.	19877	19884	19884	19866
na 100 mężczyzn	107	107	107	107
Miasta w tys.	23429	23386	23336	23258
w %	60,8	60,7	60,6	60,4
Wieś w tys.	15101	15153	15197	15238
w %	39,2	39,3	39,4	39,6
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Stan w dniu 30 VI w tys.	1285	1280	1276	1270
w tym kobiety	657	655	652	650
Miasta	581	577	574	570
Wieś	704	703	702	701
Stan w dniu 31 XII				
w tys.	1283	1278	1274	1268
na 1 km ²	110	109	109	108
w tym kobiety				
w tys.	656	654	652	649
na 100 mężczyzn	105	105	105	105
Miasta w tys.	579	576	572	568
w %	45,1	45,0	44,9	44,8
Wieś w tys.	704	703	702	700
w %	54,9	55,0	55,1	55,2

^a Patrz nota na str. 24.

Struktura ludności według płci w województwie świętokrzyskim nie ulega zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek od czterech lat utrzymywał się na poziomie 51,2%. Niezmienność proporcji płci notowano również w kraju, przy czym wyższa niż w naszym regionie umiarkowanie podniosła udział kobiet do 51,6%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) przyjmował w województwie wartość 105 wobec 107 w Polsce. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn wyraźnie widoczna była w miastach, w których wskaźnik osiągnął wartość 110, podczas gdy na wsi występowała prawie równowaga płci - 101.

Tabl. 3. **Ludność według województw**
Stan w dniu 31 XII

Województwa	Ludność w tys.				Średnioroczne tempo przyrostu/ubytku liczby ludności w %		
	2010	2011	2012	2013	2011	2012	2013
P o l s k a	38530	38538	38533	38496	0,0	0,0	-0,1
Dolnośląskie	2917	2917	2914	2910	0,0	-0,1	-0,1
Kujawsko-pomorskie	2099	2098	2096	2093	0,0	-0,1	-0,2
Lubelskie	2179	2172	2166	2156	-0,3	-0,3	-0,4
Lubuskie	1023	1023	1023	1021	0,0	0,0	-0,2
Łódzkie	2542	2534	2525	2513	-0,3	-0,4	-0,5
Małopolskie	3337	3347	3354	3361	0,3	0,2	0,2
Mazowieckie	5267	5286	5302	5317	0,4	0,3	0,3
Opolskie	1017	1014	1010	1004	-0,3	-0,4	-0,6
Podkarpackie	2128	2129	2130	2129	0,0	0,1	0,0
Podlaskie	1203	1201	1199	1195	-0,2	-0,2	-0,3
Pomorskie	2275	2284	2290	2296	0,4	0,3	0,3
Śląskie	4635	4626	4616	4599	-0,2	-0,2	-0,4
Świętokrzyskie	1283	1278	1274	1268	-0,3	-0,3	-0,5
Warmińsko-mazurskie	1454	1453	1451	1447	-0,1	-0,1	-0,3
Wielkopolskie	3447	3455	3462	3467	0,3	0,2	0,1
Zachodniopomorskie	1724	1723	1721	1719	-0,1	-0,1	-0,1

Narastające w ostatnich latach niekorzystne zmiany struktury wiekowej ludności miały w Świętokrzyskim większe natężenie niż w kraju. Na przestrzeni lat 2010-2013 ubyło 6,4% dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat (w kraju 3,4%), a ich udział w populacji spadł z 18,3% do 17,3%. Liczebność grupy w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 2,2% (w kraju o 1,6%), a jej udział – z 63,6% do 62,9%. Jednocześnie szybko rośnie populacja osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej). Ich liczba wzrosła o 8,0% (w kraju o 9,6%), a odsetek – z 18,1% do 19,8%. Zmiany struktury pokoleniowej wpłynęły na relacje między poszczególnymi grupami wieku ekonomicznego ludności. Kierunek tych zmian obrazują współczynniki obciążenia demograficznego.

Tabl. 4. **Wskaźniki obciążenia demograficznego w województwie świętokrzyskim**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57	58	58	59
Miasta	53	55	56	58
Wieś	61	60	60	60
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	99	104	109	115
Miasta	114	121	128	135
Wieś	90	93	97	100
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29	29	30	31
Miasta	28	30	32	34
Wieś	29	29	29	30

Poziom zaawansowania procesu starzenia się społeczeństwa prześledzić można również w biologicznych grupach wieku, poprzez stosunek populacji w wieku 65 lat i więcej do liczby dzieci i młodzieży poniżej 15 roku życia. Tempo wzrostu mocno różnicowała płeć i miejsce zamieszkania. Wskaźniki te kształtowały się szczególnie niekorzystnie dla populacji kobiet i mieszkańców miast.

Tabl. 5. **Relacja osób w wieku 65 lat i więcej do 100 osób w wieku 14 lat i mniej w województwie świętokrzyskim**

Stan w dniu 31 XII

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
2010	102	76	130	112	83	141	96	70	122
2011	106	79	134	118	88	149	98	72	125
2012	110	82	140	124	93	157	101	75	128
2013	115	86	145	131	99	165	104	78	131

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

Rok 2013 był kolejnym, w którym spadła liczba urodzeń. Zarejestrowano 10720 urodzeń żywych, tj. mniej o 1725 niż przed trzema laty. **Współczynnik urodzeń żywych** wyniósł 8,4‰ wobec 9,7‰ w 2010 r.

Liczba zgonów na przestrzeni czterech lat była zmienna. W 2013 r. w województwie zmarły 14193 osoby, a ogólny **współczynnik zgonów** wzrósł do 11,2‰ wobec 10,9‰ w 2010 r. Umieralność niemowląt, pomimo zwiększenia w ostatnim roku, utrzymała się na poziomie mniejszym niż w latach 2010-2011, co obrazował **współczynnik zgonów niemowląt** (liczony na 1000 urodzeń żywych), który zmalał z 6,3‰ do 4,9‰.

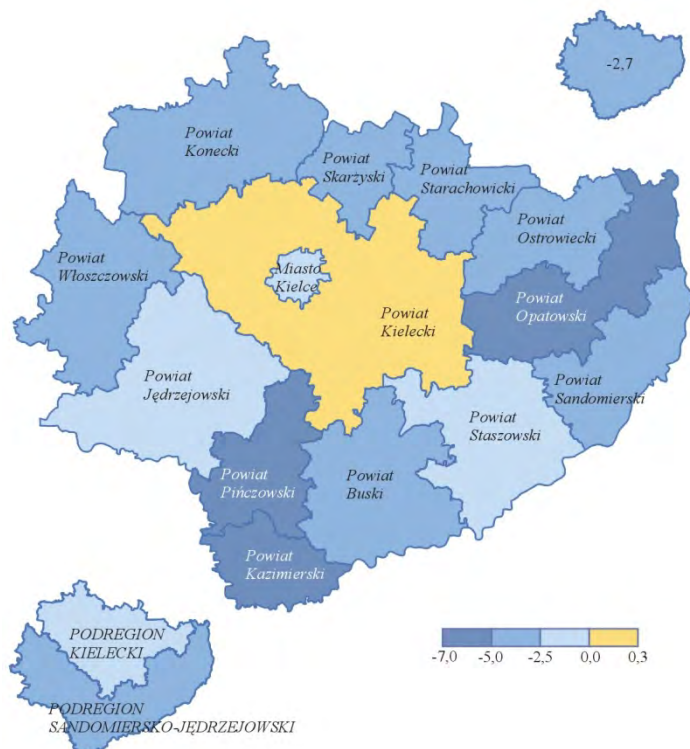
Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

W badanym okresie w Świętokrzyskim pogłębiał się ujemny **przyrost naturalny**. Przewaga liczby zgonów nad urodzeniami żywymi wzrosła w latach 2010-2013 z 1561 do 3473. Współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość minus 2,7‰, podczas gdy trzy lata wcześniej sięgał minus 1,2‰. W Polsce proces ubytku naturalnego ludności odnotowano dopiero w ostatnim roku, w którym omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie minus 0,5‰.

Wyk. 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

Wyk. 12. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.**

W województwie współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował dodatnie wartości w powiecie kieleckim, jednak corocznie niższe (od 1,8‰ w 2010 r. do 0,3‰ w 2013 r.). W mieście na prawach powiatu Kielce drugi rok z rzędu wskaźnik wykazał ubytek ludności (-1,3‰). W pozostałych powiatach również notowano straty naturalne, przy czym największe w powiatach: kazimierskim (-6,7‰), pińczowskim (-5,4‰) i opatowskim (-5,2‰).

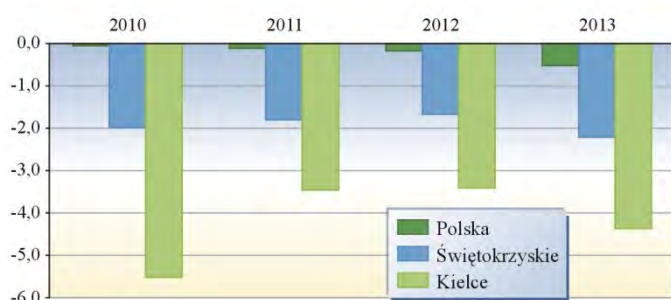
Sukcesywnie (z wyraźnym nasileniem w ostatnim roku) malała liczba małżeństw zawieranych w świętokrzyskich urzędach stanu cywilnego. W 2013 r. zarejestrowano ich 5844, tj. mniej o 1989 niż w 2010 r. **Współczynnik małżeństw** w powiatach oscylował pomiędzy 5,3‰ – 4,0‰ i po raz pierwszy ukształtował się niżej od przeciętnego w Polsce (4,6‰ wobec 4,7‰).

Tabl. 6. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
POLSKA				
Małżeństwa	5,9	5,4	5,3	4,7
Urodzenia żywe	10,7	10,1	10,0	9,6
Zgony	9,8	9,7	10,0	10,1
w tym niemowląt ^a	5,0	4,7	4,6	4,6
Przyrost naturalny ^b	0,9	0,3	0,0	-0,5
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych				
na pobyt stały	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5
w tym zagranicznych	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Małżeństwa	6,1	5,4	5,3	4,6
Urodzenia żywe	9,7	9,1	9,0	8,4
Zgony	10,9	10,7	10,9	11,2
w tym niemowląt ^a	6,3	6,0	3,6	4,9
Przyrost naturalny ^b	-1,2	-1,7	-1,9	-2,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych				
na pobyt stały	-2,0	-1,8	-1,7	-2,2
w tym zagranicznych	0,0	0,1	0,0	-0,2
KIELCE				
Małżeństwa	6,1	5,1	5,0	4,3
Urodzenia żywe	9,6	9,1	9,1	8,4
Zgony	9,2	8,8	9,5	9,7
w tym niemowląt ^a	3,6	5,4	1,6	5,9
Przyrost naturalny ^b	0,4	0,3	-0,4	-1,3
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych				
na pobyt stały	-5,5	-3,5	-3,4	-4,4
w tym zagranicznych	-0,3	0,0	-0,1	-0,5

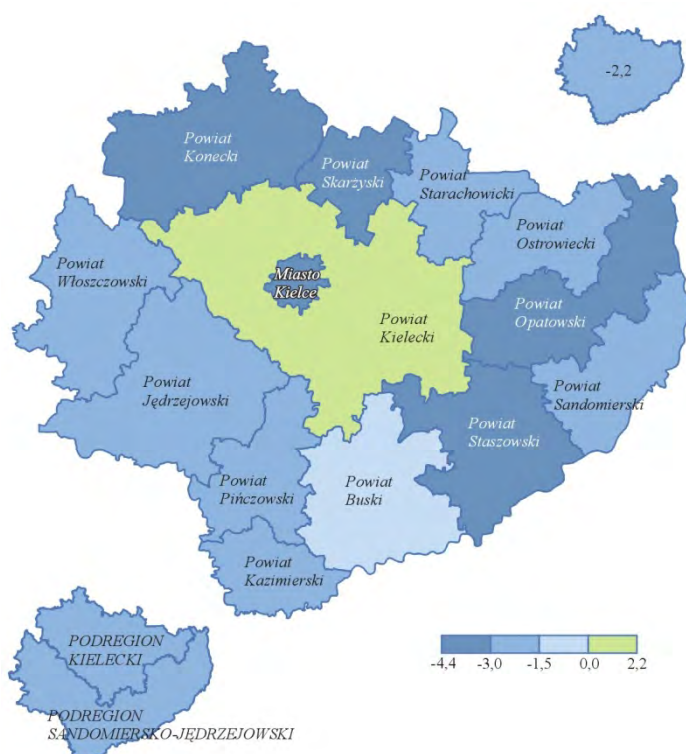
a Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Wykr. 13. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

ju, w którym wskaźnik wykazywał w latach niewielki, ale ciągły wzrost ubytków. Nasilenie zjawiska nastąpiło (podobnie, jak w województwie) w 2013 r. - do minus 0,5.

Wykr. 14. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.

W przekroju czterech lat **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych** ludności na pobyt stały pozostawało ujemne, przy czym przewaga emigracji malała do 2012 r., a w ostatnim roku silnie wzrosła – od 2545 w 2010 r. do 2809 w 2013 r. Współczynnik obrazujący straty migracyjne w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększył się z minus 2,0 do minus 2,2. Odmienny trend obserwowano w kra-

Nie utrzymało się, notowane w latach poprzednich, korzystne saldo migracji zagranicznych. Liczba osób powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w regionie była w 2013 r. o 191 mniejsza od liczby emigrujących (w 2012 r. przekraczała ją o 52). Wskaźnik w przeliczeniu na 1000 ludności spadł do poziomu minus 0,2. W Polsce straty emigracyjne pogłębiły się do minus 0,5‰.

Świętokrzyskie pozostaje w grupie województw o wysokim zagrożeniu migracyjnym. Tym bardziej, że jedynym powiatem, w którym saldo migracji ogólnej przyjmowało wartości dodatnie był kielecki (2,2‰). W pozostałych powiatach wystąpiły ubytki – najmniejszy w buskim (-0,9‰), a najwyższy w m.Kielce (-4,4‰).

Dane prezentujące ludność w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie świętokrzyskim” – od 2011 r. publikacja dostępna co roku w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – krótkookresowe).

RYNEK PRACY

■ PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim wyniosło w 2013 r. 91 osób, podczas gdy w kraju – 143 osoby. Niższe wskaźniki odnotowano w województwach: podlaskim, lubelskim i opolskim (odpowiednio: 81, 83 i 90 osób). Z kolei najlepsze wyniki odnotowano w województwach: mazowieckim (250 osób), wielkopolskim (175 osób) i śląskim (159 osób). Jedynie w województwach wielkopolskim i zachodniopomorskim wskaźnik ten zwiększył się na przestrzeni roku, a w dolnośląskim pozostał na poziomie z 2012 r.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim, w 2013 r. ukształtowało się na poziomie 115,9 tys. osób, tj. o 1,1% niższym w stosunku do poprzedniego roku (wobec wzrostu o 0,5% odpowiednio w 2012 r.). W skali kraju odnotowano spadek zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,0%, podczas gdy w 2012 r. zwiększyło się ono o 0,1%.

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 7. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013		
	w tysiącach			2010=100	2012=100
Polska	5372,6	5548,7	5494,5	102,3	99,0
Świętokrzyskie	114,9	117,1	115,9	100,9	98,9
m. Kielce	38,8	38,0	37,0	95,3	97,2

Wyk. 15. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**

Przeciętne miesięczne 2010 = 100

Wyk. 16. Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007

Udział zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym wyniósł 52,8 tys. osób, tj. 45,6% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw, natomiast najmniejszą grupę stanowili zatrudnieni w działalności związanej z informacją i komunikacją (0,8 tys. osób, tj. 0,7% ogólnej liczby zatrudnionych).

Tabl. 8. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim

Wyszczególnienie	2012				2013				w tys. osób
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	100,5	99,9	99,8	100,5	99,0	99,1	99,4	98,9	115,9
w tym:									
Przemysł	99,5	99,5	99,2	99,6	99,2	98,8	99,3	99,1	60,1
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	99,2	99,2	98,9	99,3	99,1	98,5	99,5	99,3	52,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	102,5	102,2	102,3	103,1	103,4	103,1	98,7	97,9	3,4
Budownictwo	103,6	102,6	104,1	106,9	92,8	91,1	92,1	88,8	12,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	99,9	99,0	99,0	100,1	102,2	102,3	101,9	101,4	24,2
Transport i gospodarka magazynowa	101,4	98,6	97,6	96,0	94,6	96,4	97,4	99,6	6,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	99,7	87,1	88,5	87,1	95,1	107,8	103,5	104,4	2,0
Informacja i komunikacja	94,2	94,5	96,7	104,8	104,1	106,2	104,4	101,4	0,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	103,7	101,3	101,1	98,7	96,5	98,6	98,3	100,0	2,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	99,4	98,5	96,0	96,0	98,7	102,1	102,1	105,0	2,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	101,5	105,3	106,6	108,4	107,2	108,9	107,4	108,2	3,4

W porównaniu z rokiem 2012 przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się przede wszystkim w sferze produkcyjnej, przy czym w największym stopniu w budownictwie (o 11,2%). W przemyśle obniżyło się natomiast o 0,9%, w tym w przetwórstwie przemysłowym o 0,7%. W sferze usługowej odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia z wyjątkiem transportu i gospodarki magazynowej. Najbardziej przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w administrowaniu i działalności wspierającej (o 8,2%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,0%).

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W 2013 r. odnotowano pogłębienie negatywnych tendencji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim. Wskaźniki charakteryzujące zmiany bezrobocia w skali roku, kształtowały się niekorzystnie – wzrosła stopa bezrobocia i liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

Województwo świętokrzyskie należy od lat do grupy województw o wysokiej stopie bezrobocia. Na koniec 2013 r. uplasowało się po raz kolejny na 13 lokacie. Najwyższą pozycję zajęło województwo wielkopolskie ze stopą bezrobocia 9,6%, natomiast w jeszcze trudniejszej sytuacji niż świętokrzyskie pozostały województwa: zachodniopomorskie (18,0%), kujawsko-pomorskie (18,1%) oraz warmińsko-mazurskie (21,7%).

W 2013 r. nadal główną przyczyną wyrejestrowania z ewidencji było podejmowanie pracy, a odsetek osób wyrejestrowanych z tego powodu zwiększył się o 2,4 p.proc. do 45,2%. Jednocześnie zmniejszył się udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku odmowy bez uzasadnionej przyczyny propozycji pracy lub innej formy pomocy lub dobrowolnej rezygnacji.

Odnotowano niższy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych kobiet. Zwiększył się natomiast odsetek m. in.: osób powyżej 50 roku życia, osób bez kwalifikacji zawodowych, osób, które samotnie wychowywały co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia oraz osób niepełnosprawnych.

W końcu grudnia 2013 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego wyniosła 90,1 tys. osób. Mimo, że przez większość roku liczebność populacji osób bezrobotnych zmniejszała się, to na koniec 2013 r. jej stan przewyższył wynik ubiegłoroczny o 3,4 tys. osób, tj. o 3,9%. W 2012 r. odnotowano natomiast na koniec okresu wzrost o 4,2%. Populacja bezrobotnych pozostała również liczniejsza niż w 2010 r. (o 8,0 tys. osób, tj. o 9,7%).

W skali kraju, na koniec 2013 r. liczba bezrobotnych była o 1,0% wyższa niż rok wcześniej (wobec wzrostu o 7,8% w 2012 r.), ale w stosunku do 2010 r. wzrost wyniósł 10,4% i był o 0,7 p.proc. większy niż w skali województwa.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami).

Tabl. 9. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
POLSKA				
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	1954,7	1982,7	2136,8	2157,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	3042,0	2591,5	2655,0	2709,4
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	2979,8	2563,5	2500,8	2688,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	83	90	92	70
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w %	12,4	12,5	13,4	13,4
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	82,1	83,2	86,7	90,1
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	125,0	103,3	101,9	107,5
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	126,7	102,2	98,4	104,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	190	213	218	149
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w %	15,2	15,2	16,0	16,5
KIELCE				
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	11,4	10,8	11,7	12,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	16,7	14,3	14,1	14,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	16,5	15,0	13,2	13,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	763	x ^c	687	243
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w %	10,6	9,9	10,7	11,1

^a W ciągu roku. ^b Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych w latach 2010-2013 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Brak nierozdysponowanych ofert pracy.

W województwie świętokrzyskim w końcu 2013 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w dwunastu powiatach, przy czym najwyższy – w mieście na prawach powiatu Kielce (o 8,2%) oraz w powiatach: jędrzejowskim (o 10,5%), kazimierskim (o 9,8%) i koneckim (o 8,1%), a najmniejszy - w skarżyskim (o 0,7%) i ostrowieckim (o 1,1%). W powiatach: starachowickim i staszowskim notowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

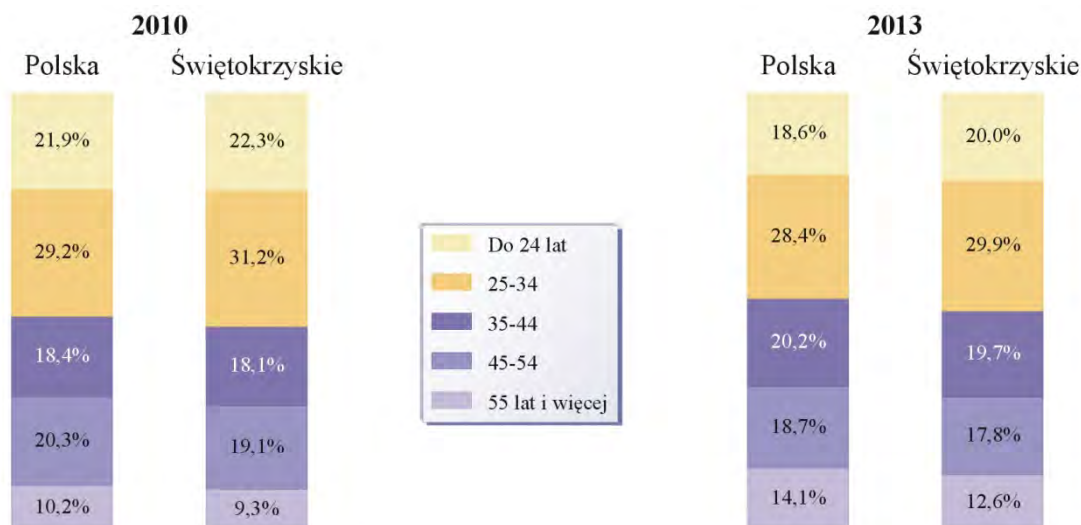
W omawianym okresie 86,7% ogółu bezrobotnych w województwie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2012 r. – 82,5%), 77,9% stanowiły osoby wcześniej pracujące (w poprzednim roku – 77,7%), a 56,2% to mieszkańcy wsi (przed rokiem – 55,4%).

W końcu grudnia 2013 r. w województwie świętokrzyskim wśród bezrobotnych, odwrotnie niż w kraju, przeważali mężczyźni. Stanowili oni 51,4% ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 4,9% wyższa niż rok wcześniej. W tym samym czasie populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 3,0%, a ich udział spadł o 0,5 p.proc.

Bezrobocie nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych, których wiek nie przekroczył 35 lat. W końcu grudnia 2013 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (27,0 tys.), choć ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem (o 1,0 p.proc. do 29,9%). Następnie 20,0%, tj. 18,0 tys. osób stanowili bezrobotni, którzy nie ukończyli 25 roku życia (o 0,8 p.proc. mniej niż w 2012 r.).

Wyk. 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**

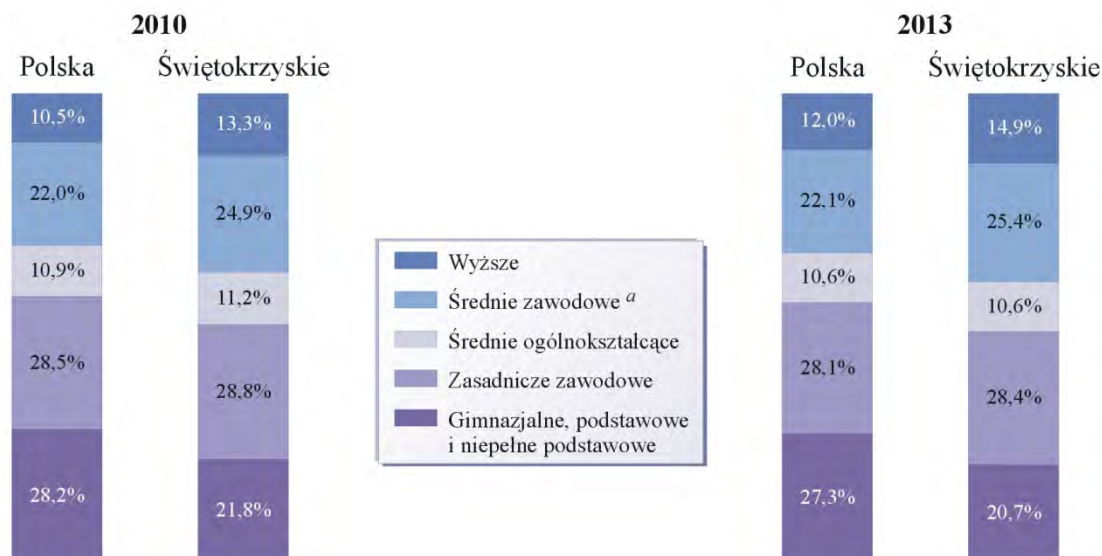
Stan w dniu 31 XII

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Według stanu na koniec 2013 r. 49,1% stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 20,7% i 28,4% ogółu bezrobotnych), a 25,4% legitymowało się wykształceniem średnim zawodowym (łącznie z policealnym). Coraz większe problemy na rynku pracy odczuwały również osoby z wyższym wykształceniem, których zbiorowość w ciągu ostatniego roku zwiększyła się najbardziej (o 6,6%), a ich odsetek wzrósł o 0,4 p.proc. do poziomu 14,9%.

Wyk. 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**

Stan w dniu 31 XII

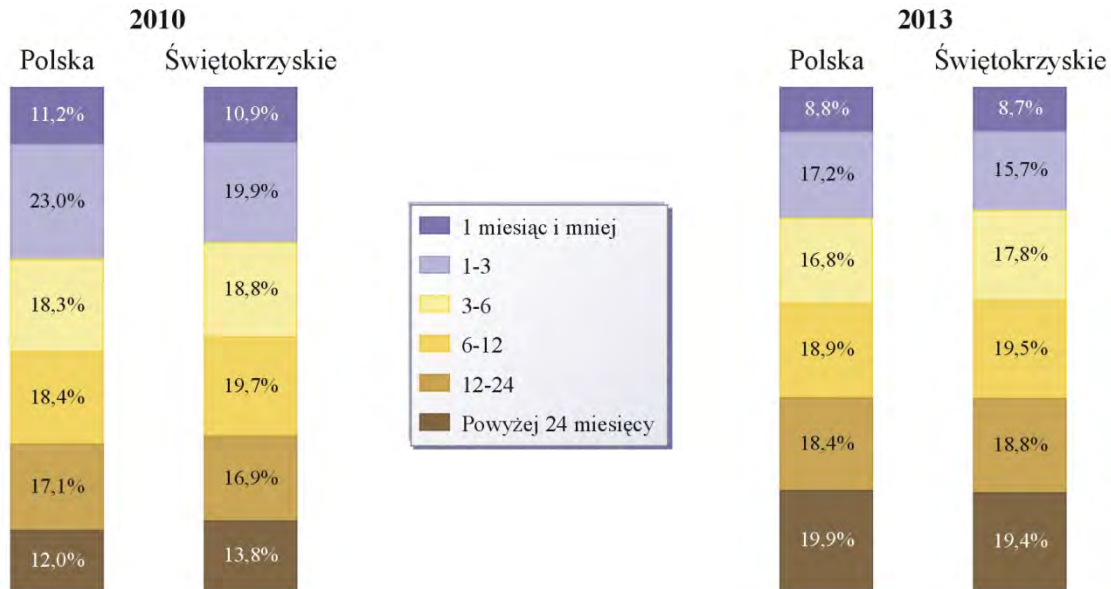

^a Łącznie z wykształceniem policealnym.

Pośród wszystkich kategorii bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy największy wzrost (o 15,0%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące (jej udział wzrósł do 19,4%, tj. o 1,8 p.proc.). Zwiększył się również udział osób pozostających bez pracy 6-12 miesięcy do 19,5%, tj. o 1,2 p.proc. Zmniejszył się nato-

miast odsetek osób pozostających bez pracy: do 6 miesięcy do 42,3% (o 2,6 p.proc.) oraz 12-24 miesięcy do 18,8%, tj. o 0,4 p.proc.

Wyk. 19. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a**
Stan w dniu 31 XII

a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby dotychczas niepracujące oraz z krótkim stażem pracy (do 5 lat) – na koniec 2013 r. stanowiły one 60,6%, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem. Na koniec omawianego okresu osoby bez stażu pracy stanowiły blisko 22,1% ogółu zarejestrowanych, ze stażem od 1 roku do 5 lat – 22,3% oraz do 1 roku – 16,2%. W porównaniu z rokiem poprzednim pogorszyła się sytuacja osób ze stażem do 1 roku, których odsetek wzrósł o 0,7 p.proc.

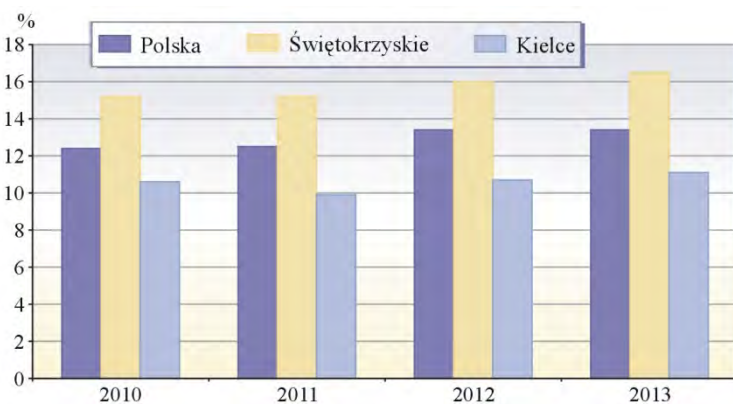
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2013 r. stanowili 91,3% ogółu bezrobotnych w województwie świętokrzyskim (przed rokiem 90,3%). Ponad połowę z nich stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych ogółem zwiększył się o 2,0 p.proc. w skali roku do 55,1%. Przybyło również bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,7 p.proc. do 22,3%) oraz osób bez kwalifikacji zawodowych (o 1,6 p.proc. do 25,8%). Więcej osób samotnie wychowywało co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia (wzrost o 0,4 p. proc. do 6,8%). Zwiększył się także udział osób niepełnosprawnych (o 0,2 p.proc. do 5,2%). Odnotowano natomiast zmniejszenie odsetka bezrobotnych w wieku do 25 lat (o 0,8 p.proc. do 20,0%), osób bez doświadczenia zawodowego (o 0,1 p.proc. do 28,9%) oraz osób bez wykształcenia średniego (o 0,2 p.proc. do 49,1%). Na ubiegłorocznym poziomie pozostał udział osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (2,0%). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych kobiet więcej było pań, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (wzrost o 0,2 p.proc. do 22,2%). Liczba bezrobotnych zwiększyła się w ujęciu rocznym we wszystkich wymienionych kategoriach, przy czym najbardziej wśród osób w wieku powyżej 50 lat (o 12,4%), osób bez kwalifikacji zawodowych (o 10,4%), osób samotnie wychowujących co najmniej jedno niepełnoletnie dziecko (o 9,8%) oraz niepełnosprawnych (o 8,7%).

Tabl. 10. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim**

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	88,2	80,4	80,3	86,7	92,0	84,2	86,2	90,1
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	98,6	101,0	102,5	104,2	104,3	104,7	107,3	103,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	25,5	20,4	26,7	29,4	29,5	22,1	29,2	26,6
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	83,6	93,1	106,6	113,4	115,7	108,8	109,4	90,7
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	20,5	28,2	26,8	23,0	24,2	30,0	27,2	22,7
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	88,5	88,8	101,9	109,2	118,2	106,4	101,4	98,9
Płynność bezrobocia (napływ -odpływ) w tysiącach osób	5,0	-7,8	-0,1	6,4	5,3	-7,8	2,0	3,9
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	16,0	14,8	14,8	16,0	16,8	15,6	15,9	16,5

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Przez kolejne miesiące 2013 r. stopa bezrobocia rejestrowanego kształtowała się na wyższym poziomie niż rok wcześniej. W końcu 2013 r. stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła poziom 16,5% i była o 0,5 p.proc. wyższa niż przed rokiem, natomiast w stosunku do 2010 r. wzrosła o 1,3 p.proc. W kraju stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła, podobnie jak przed rokiem, 13,4%, natomiast była wyższa o 1,0 p.proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

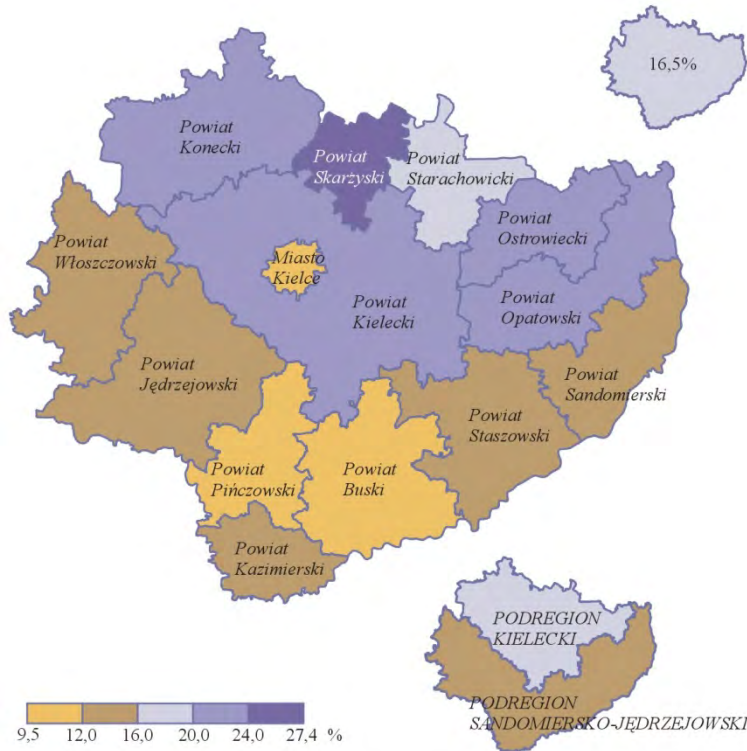
Wyk. 20. **Stopa bezrobocia rejestrowanego**
Stan w dniu 31 XII

Wzrost omawianego wskaźnika w skali roku odnotowano w jedenastu powiatach i wyniósł on od 0,1 p.proc. w powiecie ostrowieckim do 1,3 p.proc. w powiecie koneckim. Najgłębszy spadek notowano w powiecie starachowickim (o 0,5 p.proc.), a w powiecie skarżyskim wskaźnik utrzymał się na poziomie sprzed roku. W 2013 r. nadal obserwowano dość duże terytorialne

zróznicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach wyniosła 17,9 p.proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,4 p.proc. Naj-

wyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: skarżyskim (27,4%), koneckim (23,9%) opatowskim (22,9%) oraz ostrowieckim (22,3%), zaś najniższą - w powiatach: buskim (9,5%), pińczowskim (10,4%) i mieście na prawach powiatu Kielce (11,1%).

Wyk. 21. **Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.**
Stan w dniu 31 XII

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 107,5 tys. osób i była większa niż przed rokiem (o 5,6 tys., tj. o 5,5%), natomiast w porównaniu z zanotowaną w 2010 r. – niższa o 17,6 tys., tj. o 14,0%).

Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się w stosunku do 2012 r. (o 1,4 p.proc.) i wyniósł 82,6%.

Zwiększył się również odsetek osób dotychczas pracujących (do 75,8%, tj. o 0,5 p.proc.), osób zamieszkałych na wsi (do 55,1%, tj. o 1,6 p.proc.), a także zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (do 5,4%, tj.

o 2,3 p.proc.). W skali roku wśród nowo zarejestrowanych zmniejszył się natomiast udział absolwentów (do 13,0%, tj. o 0,4 p.proc.).

Z ewidencji bezrobotnych w województwie świętokrzyskim w ciągu 2013 r. skreślono 104,1 tys. osób, tj. więcej o 5,7% niż przed rokiem oraz mniej o 17,9% niż w analogicznym okresie 2010 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 47,0 tys. osób (wobec 42,2 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 2,4 p.proc. do 45,2%.

Na przestrzeni 2013 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia o 8,8% mniej osób niż rok wcześniej (2,8 tys. wobec 3,1 tys.), a ich udział zmniejszył się o 0,4 p.proc. do 2,7%. Zwiększyła się natomiast liczba osób (o 7,6%), które rozpoczęły staż (10,9 tys. wobec 10,1 tys.). Odsetek stażystów w ogólnej liczbie osób wykreślonych z ewidencji w 2013 r. wzrósł o 0,2 p.proc. do 10,5%.

W strukturze osób wykreślonych z ewidencji zmiany odnotowano także w przypadku osób, które odmówiły bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy (spadek do 3,2%, tj. o 0,2 p.proc.). Mniej osób niż przed rokiem utraciło status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy (21,0%, tj. o 1,5 p.proc. mniej). Mniej osób niż w 2012 r. dobrowolnie rezygnowało ze statusu bezrobotnego (6,3%, tj. o 0,9 p.proc. mniej).

O płynności rynku pracy oraz poziomie bezrobocia decyduje m. in. rotacja bezrobotnych, czyli napływ i odpływ osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy. W 2013 r. w województwie świętokrzyskim bilans bezrobotnych kształtował się niekorzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowano o 3,4 tys. osób więcej niż wyłączono z ewidencji (w 2012 r. – 3,5 tys. osób). Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 103,3% wobec 100,8% w kraju.

Powiatowe urzędy pracy w województwie świętokrzyskim w ciągu całego 2013 r. miały do dyspozycji 27,4 tys. ofert pracy, tj. o 4,7% więcej niż rok wcześniej. Jednak, podobnie, jak przed rokiem co druga z ofert dotyczyła szkolenia lub stażu. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadło 149 bezrobotnych (wobec 218 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był o 79 osób wyższy niż w skali kraju. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w powiecie sandomierskim (47 osób na 1 ofertę), staszowskim (81 osób) oraz kieleckim (85 osób). Na przeciwnym biegunie znalazły się powiaty: buski, gdzie na 1 ofertę przypadło 384 osoby bezrobotne, opatowski (378 osób) i kazimierski (327 osób).

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2013 r. w województwie świętokrzyskim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- odnotowano spadek aktywności zawodowej,
- zwiększyła się liczba pracujących niezależnie od płci; ponadto więcej osób niż przed rokiem pracowało w miastach, natomiast nieco mniej – na wsi,
- odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia,
- wystąpił wyraźny spadek liczby bezrobotnych niezależnie od płci i miejsca zamieszkania,
- mniejsza niż przed rokiem była stopa bezrobocia, a jej niższy poziom nadal występował na obszarach wiejskich, nie mniej jednak stopa bezrobocia należała do najwyższych w kraju (po województwach: podkarpackim i kujawsko-pomorskim),
- zmniejszyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi,
- zwiększyła się zbiorowość biernych zawodowo; niezależnie od płci i miejsca zamieszkania.

Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP'2011. Ponadto uwzględniono zmiany metodologiczne, wyłączając z zakresu badania osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

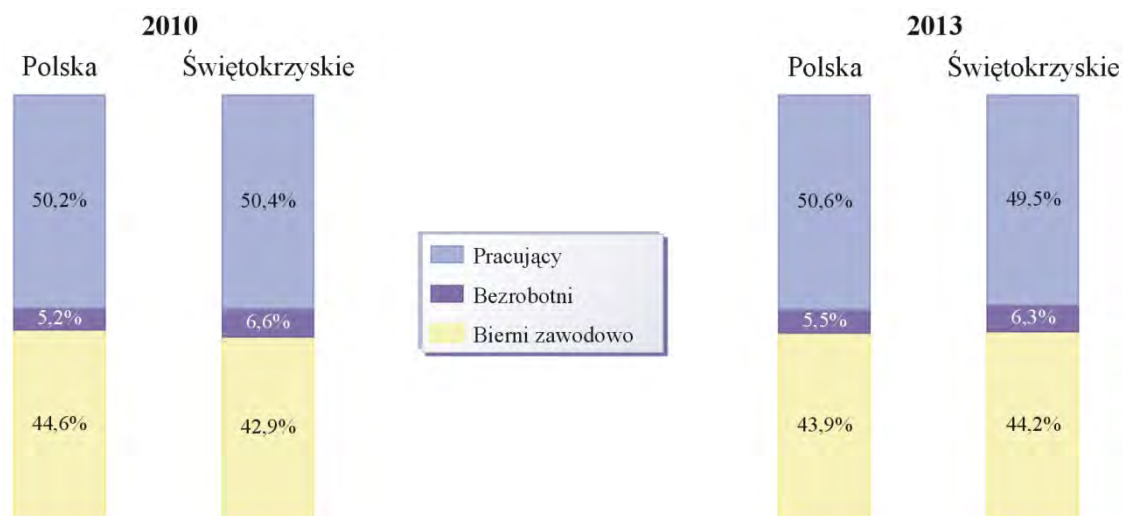
W IV kwartale 2013 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie liczyła 650 tys. osób, a biernych zawodowo – 515 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (577 tys. osób) i bezrobotni (73 tys. osób).

Tabl. 11. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
POLSKA				
Aktywni zawodowo w tys.	17154	17295	17393	17414
pracujący	15557	15613	15636	15713
bezrobotni	1597	1682	1757	1700
Bierni zawodowo w tys.	13826	13729	13656	13621
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,4	55,7	56,0	56,1
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,2	50,3	50,4	50,6
Stopa bezrobocia w %	9,3	9,7	10,1	9,8
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Aktywni zawodowo w tys.	690	672	652	650
pracujący	609	584	569	577
bezrobotni	80	88	83	73
Bierni zawodowo w tys.	519	506	504	515
Współczynnik aktywności zawodowej w %	57,1	57,0	56,5	55,8
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,4	49,6	49,3	49,5
Stopa bezrobocia w %	11,6	13,1	12,7	11,2

Struktura ludności według statusu na rynku pracy uległa zmianie zarówno w stosunku do notowanej w IV kwartale 2012 r., jak i trzy lata wcześniej. W odniesieniu do analogicznego okresu 2012 r. zwiększyły się udziały pracujących i biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (odpowiednio o 0,2 i 0,6 p.proc.), natomiast zmalał o 0,9 p.proc. odsetek osób bezrobotnych. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. obserwowano spadek udziału pracujących (o 0,9 p.proc.) oraz bezrobotnych (o 0,3 p.proc.) i wzrost odsetka biernych zawodowo (o 1,3 p.proc.).

Wyk. 22. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale

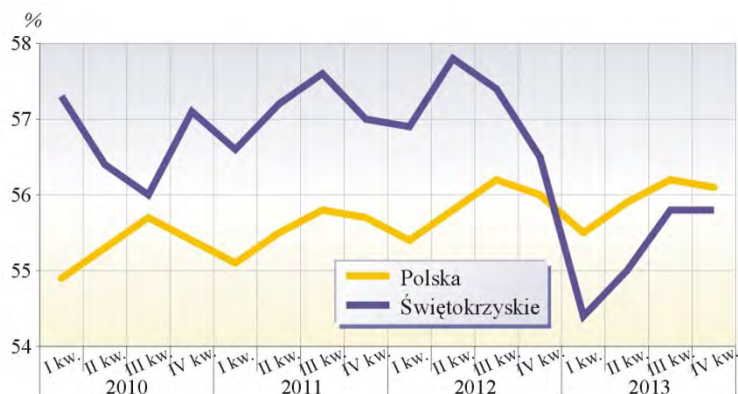

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2013 r. zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 0,3%, natomiast w odniesieniu do sytuacji sprzed trzech lat – spadła o 5,8%. Tendencja spadkowa zaznaczyła się wśród mieszkańców wsi, a także wśród mężczyzn.

W omawianym okresie w województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 55,8% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,1%). W ujęciu rocznym w województwie zaobserwowano spadek aktywności zawodowej, a opisujący ją współczynnik zmniejszył się o 0,7

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 23. Współczynnik aktywności zawodowej

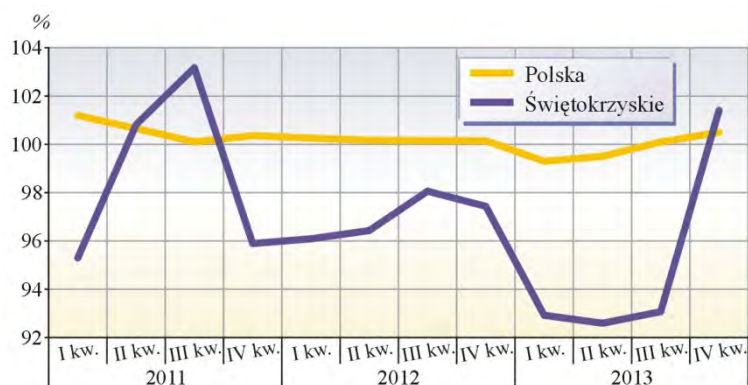

p.proc., natomiast w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. - spadł o 1,3 p.proc. (w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio o 0,1 p.proc. i 0,7 p.proc.). W analizowanym okresie w województwie świętokrzyskim wyższą wartość wskaźnika aktywności zawodowej zanotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet (64,1%, wobec 47,8%). Bardziej aktywni byli mieszkańcy wsi, gdzie wskaźnik osiągnął 56,9%, podczas gdy w miastach – 54,7%.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące prace nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Wyk. 24. Dynamika liczby pracujących
analogiczny okres roku poprzedniego = 100

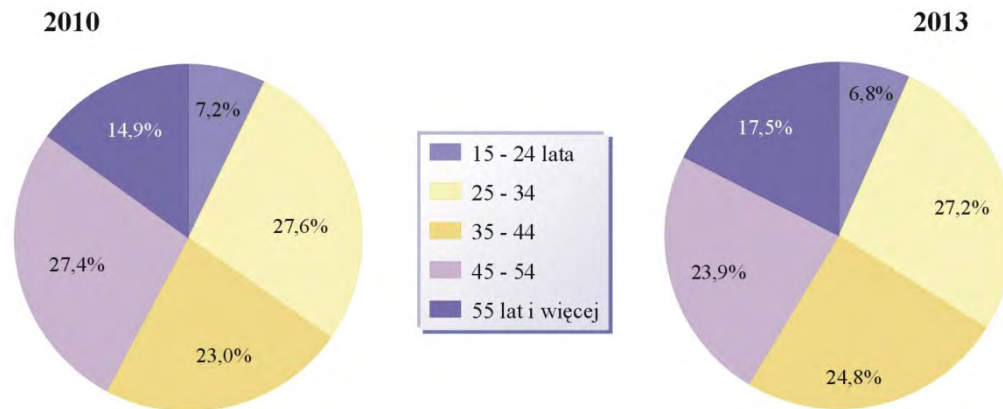
Zbiorowość pracujących w IV kwartale 2013 r. liczyła 577 tys. i była o 1,4% wyższa niż zanotowana rok wcześniej. Było to wynikiem wzrostu zarówno liczby pracujących mężczyzn (o 0,6%), jak i kobiet posiadających pracę (o 2,5%). W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. omawiana populacja zmniejszyła się o 32 tys. osób (tj. o 5,3%), a obserwowany spadek dotyczył obydwu płci, przy czym mężczyzn –

o 4,1%, a kobiet – o 6,8%. W analizowanym okresie w populacji pracujących mniejszy udział (43,0%) miały kobiety.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2013 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15-24 lata (6,8%) oraz 55 lat i więcej (17,5%). Udziały pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek mieściły się w granicach 23,9%-27,2%.

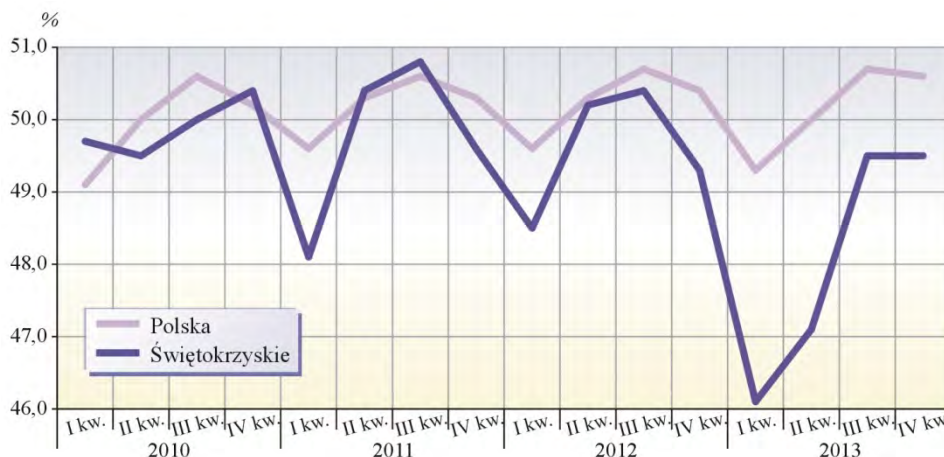
Wyk. 25. **Struktura pracujących według wieku w województwie świętokrzyskim w IV kwartale**

Wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wyniósł 49,5% i był o 1,1 p.proc. niższy od średniego w kraju. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2012 r. zwiększył się on o 0,2 p.proc. (w skali kraju również wzrósł o 0,2 p.proc.), przy czym obserwowany w tym czasie wzrost dotyczył zarówno populacji mężczyzn (o 0,3 p.proc. do 57,6%), jak i kobiet (o 0,4 p.proc. do 41,8%). Na przestrzeni roku wskaźnik zatrudnienia zwiększył się dla ludności miast o 1,2 p.proc. osiągając wartość 47,8%, natomiast na wsi zmniejszył się o 0,5 p.proc. i wyniósł 51,3%.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

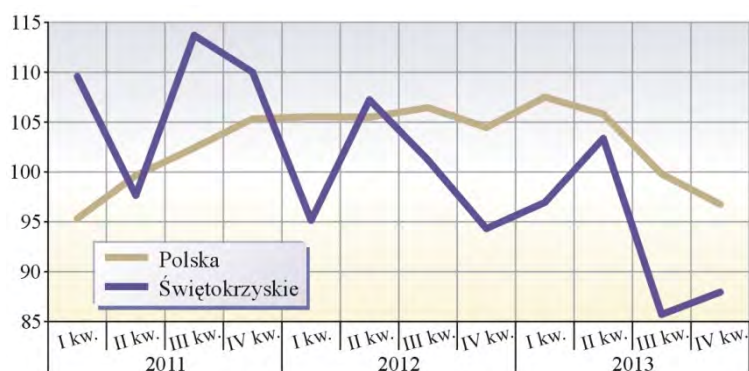
Wyk. 26. **Wskaźnik zatrudnienia**

W IV kwartale 2013 r. liczba bezrobotnych w województwie świętokrzyskim wyniosła 73 tys. osób i w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego zmalała o 12,0%, przy czym zmniejszyła się zarówno populacja bezrobotnych mężczyzn (o 11,9%), jak i kobiet (o 10,0%). W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. liczba osób bezrobotnych była niższa o 8,8%. W IV kwartale 2013 r. wśród ogółu osób bezrobotnych w województwie większość (50,7%) stanowili mężczyźni.

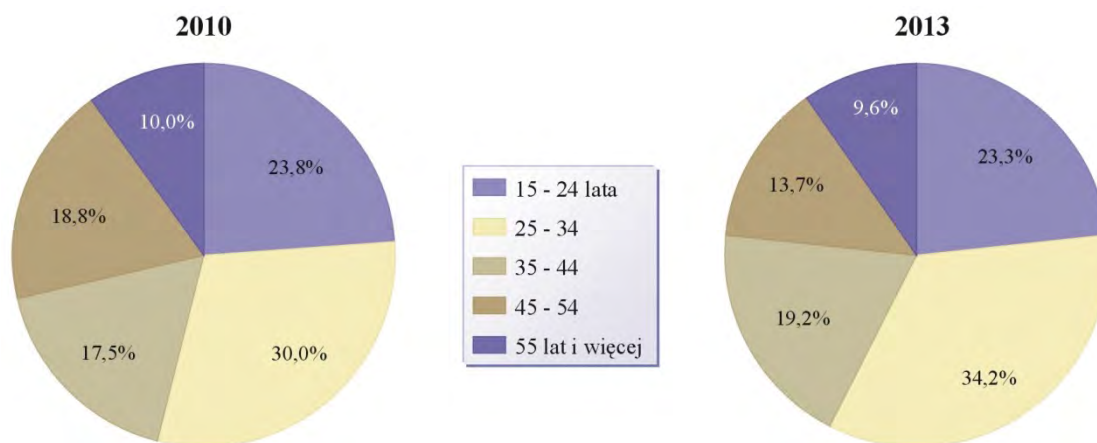
Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Wyk. 27. **Dynamika liczby bezrobotnych**
analogiczny okres roku poprzedniego = 100

Analiza bezrobotnych pod względem wieku w województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2013 r. wykazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 25-34 lata (34,2% ogółu bezrobotnych). Najmniejsza zbiorowość obejmowała osoby 55-letnie i starsze (9,6%).

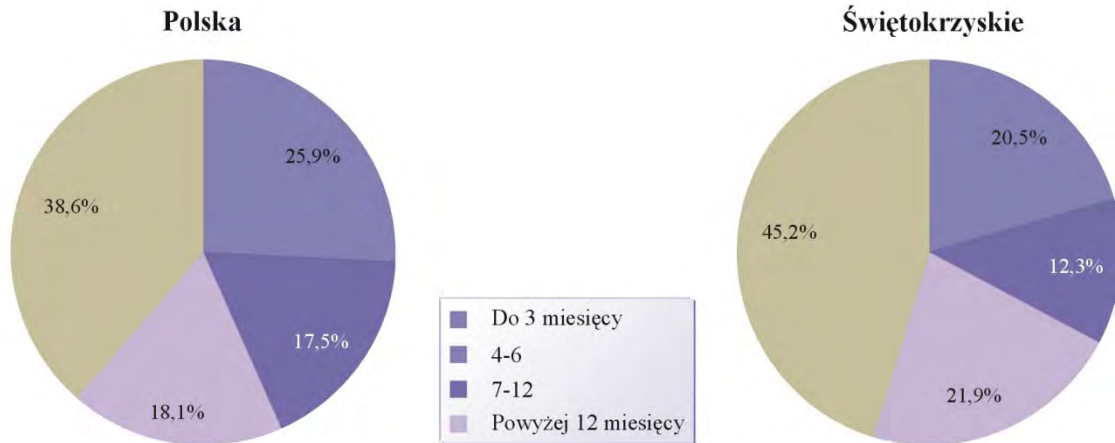
Wyk. 28. **Struktura bezrobotnych według wieku w województwie świętokrzyskim w IV kwartale**

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2013 r. w województwie świętokrzyskim wyniósł 14,3 miesiąca (w kraju – 12,2 miesiąca). Na przestrzeni roku okres ten uległ wydłużeniu o 0,8 miesiąca (w Polsce – wydłużył się o 0,5 miesiąca). W analizowanym okresie w województwie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) wyniosła 33 tys. i stanowiła 45,2% ogółu bezrobotnych (wobec 42,2% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2013 r.

odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 38,6% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zwiększył się o 2,9 p.proc.

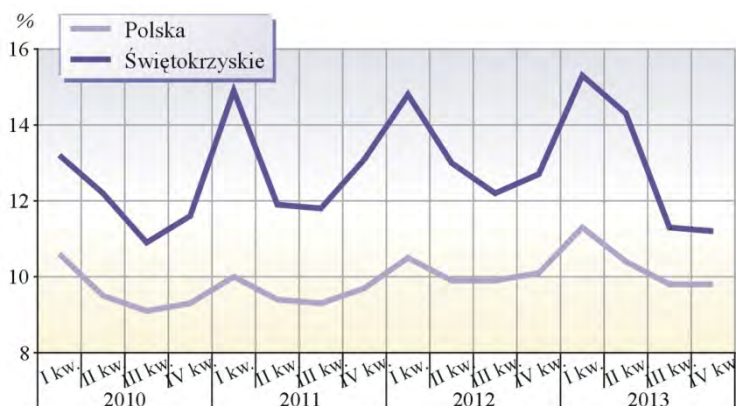
Wyk. 29. **Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2013 r.**

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2013 r. w województwie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 11,2% i była o 1,4 p.proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia, wyższą wartość odnotowano w województwach: podkarpackim (15,2%) i kujawsko-pomorskim (12,2%). Na przestrzeni roku w województwie stopa bezrobocia spadła o 1,5 p.proc. (w Polsce – spadek o 0,3 p.proc.), natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. odnotowano spadek o 0,4 p.proc. (w kraju – wzrost o 0,5 p.proc.). W IV kwartale 2013 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 10,1%, a wśród kobiet – 12,7%. W miastach poziom bezrobocia był wyższy – stopa bezrobocia osiągnęła 12,5%, podczas gdy na wsi wyniosła 9,7%.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

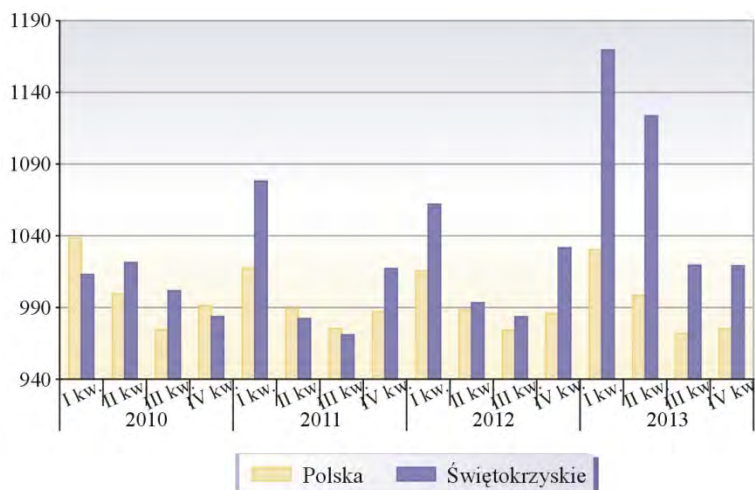
Wyk. 30. **Stopa bezrobocia**

W IV kwartale 2013 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 515 tys. osób i stanowiła 44,2% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 43,9%. Na przestrzeni roku liczba nieaktywnych zawodowo w województwie świętokrzyskim zwiększyła się o 2,2%, a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. była niższa o 0,8%. W skali kraju w analogicznym okresie liczebność analizowanej populacji zmniejszyła się odpowiednio o 0,3%

i 1,5%. Większość populacji osób nieaktywnych zawodowo w regionie tworzyły kobiety, których udział w IV kwartale 2013 r. wyniósł 60,2%. Ponadto wśród osób biernych zawodowo nieznacznie przeważali mieszkańcy miast (50,1%).

Wyk. 31. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących

W IV kwartale 2013 r. na 1000 pracujących przypadło 1019 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1032 osoby, natomiast w analogicznym okresie 2010 r. – 984 osoby. W IV kwartale 2012 r. w województwie na 1000 pracujących przypadło o 44 osoby bezrobotne i bierne zawodowo więcej niż w skali kraju, natomiast w analogicznym okresie 2012 r. różnica

ta wynosiła 46 osób. Z kolei w 2010 r. – w kraju obciążenie było większe niż w województwie (o 7 osób).

Dane prezentujące rynek pracy w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie świętokrzyskim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał,
- „Rynek pracy w województwie świętokrzyskim” – od 2011 r. publikacja dostępna co rok (również w wersji książkowej),

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

WYNAGRODZENIA

W 2013 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej, a jego systematyczny i powolny wzrost notowano w kolejnych okresach narastających omawianego roku. Na przestrzeni omawianego roku zwiększył się dystans przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie do wielkości krajowej (o 1,5 pkt proc. do 16,8%). W porównaniu z 2012 r. zmniejszył się czas przepracowany w sektorze przedsiębiorstw, a średnie wynagrodzenie za godzinę pracy nieznacznie wzrosło. Na tle pozostałych województw przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim zajęło dwunastą lokatę w kraju (wobec 11 pozycji w 2012 r.).

Tabl. 12. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw^a**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013		
	w złotych			2010=100	2012=100
Polska	3429,64	3728,36	3837,20	111,9	102,9
Świętokrzyskie	2900,21	3158,25	3194,24	110,1	101,1
Kielce	2949,48	3269,07	3333,19	113,0	102,0

^a Bez Poczty Polskiej i Telekomunikacji Polskiej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r. w województwie świętokrzyskim osiągnęło poziom 3194,24 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 1,1%. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 3837,20 zł, co oznacza wzrost o 2,9% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem.

***Przeciętne wynagrodzenie brutto** to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.*

Wyk. 32. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Przeciętne miesięczne 2010 = 100

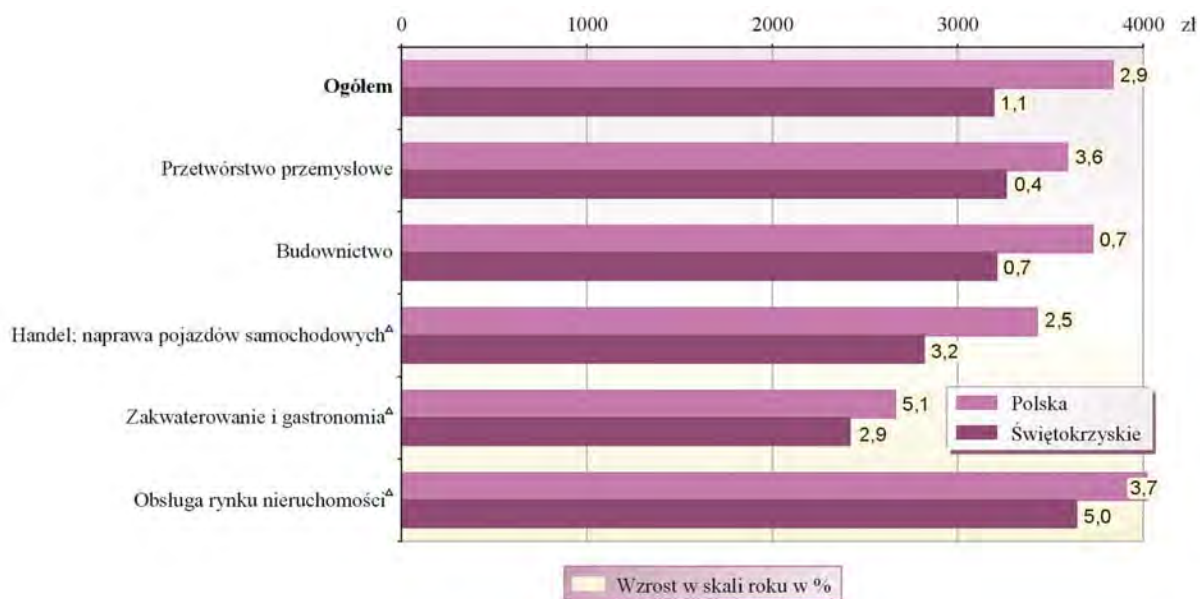
Tabl. 13. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim**

Sekcje	2012				2013				Prze- ciętne mie- sięczne wyna- gro- dzenie brutto w zł
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	106,9	105,4	104,5	104,5	100,5	100,6	101,3	101,1	3194,24
w tym:									
Przemysł	106,9	105,6	105,3	105,4	99,0	99,6	100,3	100,2	3392,60
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	107,3	106,2	105,6	106,0	100,3	99,8	100,6	100,4	3261,93
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpada- mi; rekultywacja ^Δ	103,1	103,6	103,2	101,6	100,5	101,6	104,9	105,8	3619,65
Budownictwo	114,4	105,8	102,4	101,7	102,2	100,2	101,4	100,7	3211,08
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	104,3	104,2	103,2	103,5	102,5	102,1	102,4	103,2	2818,61
Transport i gospodarka maga- zynowa	106,3	106,8	106,9	106,3	103,4	103,7	104,4	105,4	2798,74
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	108,6	106,1	104,6	103,5	102,1	106,0	106,1	102,9	2419,19
Informacja i komunikacja	97,9	101,5	101,7	100,6	99,9	99,2	100,4	98,8	3652,74
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	102,6	103,1	102,7	103,3	107,3	106,6	106,1	105,0	3641,26
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	101,0	100,1	101,9	100,8	102,4	104,5	102,4	101,2	3460,50
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	106,8	104,6	103,6	103,7	105,2	104,3	107,3	107,6	2202,68

W skali roku odnotowano poprawę warunków płacowych w sektorze przedsiębiorstw w regionie. Wzrost wynagrodzeń wystąpił w większości sekcji, zarówno przemysłowych jak i w usługowych, przy czym najwyższy zanotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,6%). Finansowo zyskali również zatrudnieni przy dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 5,8%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 5,4%). Wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń notowano także w obsłudze rynku nieruchomości (o 5,0%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 3,2%) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (o 2,9%). Spadek wynagrodzeń zanotowano tylko w sekcji informacja i komunikacja (o 1,2%).

W 2013 roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie świętokrzyskim (podobnie jak w 2012 r.) zanotowano w sekcjach: informacja i komunikacja oraz obsługa rynku nieruchomości. Przekroczyły one odpowiednio o 14,4% i 14,0% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w regionie. Najniższe wynagrodzenia stwierdzono natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej oraz zakwaterowaniu i gastronomii (odpowiednio o 30,1% i 24,3% mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie).

Wyk. 33. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w wybranych sekcjach w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r.**

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim przepracowali w 2013 r. łącznie 207,3 mln godzin, tj. o 0,4% mniej niż przed rokiem. Największą liczbę godzin podobnie jak przed rokiem przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 93,7 mln (45,2% ogółu) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 44,2 mln (21,3%), zaś najmniej w informacji i komunikacji – 1,5 mln (0,7%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości 3,5 mln (1,7%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim w 2013 r. wyniósł 149 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w analizowanym roku ukształtowało się na poziomie 21,43 zł. W skali roku wynagrodzenia za godzinę pracy wzrosły o 0,5%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę, podobnie jak przed rokiem otrzymali zatrudnieni w sekcjach informacja i komunikacja – 25,44 zł (przed rokiem 25,78 zł) oraz obsługa rynku nieruchomości – 25,10 zł (wobec 23,67 zł). Podobnie jak w roku poprzednim, najniższe wynagrodzenie godzinowe, choć wyższe niż przed rokiem otrzymali zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej – 15,21 zł (w 2012 r. – 13,98 zł) oraz zakwaterowaniu i gastronomii – 15,66 zł (15,27 zł w 2012 r.). Zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym otrzymali za przepracowaną godzinę średnio 22,06 zł (wobec – 22,82 zł w 2012 r.)

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Rynek pracy w województwie świętokrzyskim” – od 2011 r. publikacja dostępna co rok w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł - dane krótkookresowe).

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W województwie świętokrzyskim w 2013 r. utrzymał się spadek przeciętnej liczby emerytów i rencistów w ujęciu rocznym. W kolejnych okresach narastających omawianego roku zaobserwowano systematyczny spadek liczby świadczeniobiorców. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów w skali roku miała wpływ malejąca zbiorowość zarówno osób pobierających świadczenia z ZUS, jak i rolników indywidualnych.

W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane rolnikom indywidualnym, niż wypłacane przez ZUS.

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 302,5 tys. osób i była niższa zarówno od notowanej przed rokiem (o 3,4 tys. osób, tj. o 1,1%), jak i w 2010 r. (o 8,3 tys. osób, tj. o 2,7%). W skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacono przeciętnie 8552,7 tys. osób, czyli o 1,0% mniej niż w roku poprzednim i o 3,5% mniej niż w 2010 r.

Tabl. 14. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2010	2012	2013		
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	2012=100	
POLSKA ^a					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	8866,1	8636,4	8552,7	96,5	99,0
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	7491,4	7350,7	7307,0	97,5	99,4
rolników indywidualnych	1374,7	1285,7	1245,7	90,6	96,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1588,95	1759,85	1855,52	116,8	105,4
w tym emerytura	1698,35	1872,32	1970,39	116,0	105,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	954,68	1 054,61	1121,52	117,5	106,3
w tym emerytura	996,18	1 097,75	1153,87	115,8	105,1

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSW oraz MS nieuwzględnionymi w województwie.

Tabl. 14. Świadczenia społeczne (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013		
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	2012=100	
ŚWIĘTOKRZYSKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	310,9	306,0	302,5	97,3	98,9
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	235,8	235,6	234,4	99,4	99,5
rolników indywidualnych	75,1	70,4	68,1	90,7	96,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1416,62	1583,00	1675,09	118,2	105,8
w tym emerytura	1522,47	1692,98	1783,89	117,2	105,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	930,42	1029,82	1094,62	117,6	106,3
w tym emerytura	961,59	1064,34	1118,95	116,4	105,1

W 2013 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 3,5% i utrzymał się na poziomie sprzed roku. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa świętokrzyskiego stanowili 3,2% całej populacji w kraju (13 miejsce wśród wszystkich województw), natomiast biorąc pod uwagę liczbę wypłat z KRUS województwo świętokrzyskie znalazło się na 9 pozycji, z udziałem 5,5%.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim emerytura i renta z ZUS otrzymywało 234,4 tys. osób, tj. o 0,5% mniej niż przed rokiem i o 0,6% mniej niż w 2010 r. W skali roku wśród świadczeniobiorców ZUS w największym stopniu zmniejszyła się liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 4,6%). Zmalała też liczba osób korzystających z rent rodzinnych (o 0,7%). Natomiast, analogicznie do roku poprzedniego, wzrosła liczba emerytów (o 0,4%).

W 2013 r. wśród świadczeniobiorców ZUS nadal największą grupą byli emeryci, którzy stanowili 68,3% tej zbiorowości, a najmniejszą osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (13,4%).

Tabl. 15. Świadczenia społeczne w województwie świętokrzyskim

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I–III	I–VI	I–III	I–VI	I–III	I–VI	I–III	I–VI
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	306,8	306,7	306,3	306,0	304,6	304,0	303,4	302,5
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,7	99,8	99,5	99,5	99,3	99,1	99,0	98,9

Tabl. 15. Świadczenia społeczne w województwie świętokrzyskim (dok.)

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I-III	I-VI	I-III	I-VI	I-III	I-VI	I-III	I-VI
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. (dok.) pobierających świadczenia								
wypłacane przez ZUS	235,7	235,7	235,7	235,6	235,6	235,4	235,0	234,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100	100,5	100,6	100,3	100,2	100,0	99,9	99,7	99,5
rolników indywidualnych	71,1	71,0	70,6	70,4	69,0	68,6	68,4	68,1
analogiczny okres poprzedniego roku=100	96,9	97,2	97,2	97,2	97,1	96,7	96,8	96,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1539,37	1566,85	1576,36	1583,00	1633,74	1656,62	1666,08	1675,09
analogiczny okres poprzedniego roku=100	105,5	105,9	105,9	105,9	106,1	105,7	105,7	105,8
rolników indywidualnych	991,85	1017,49	1025,66	1029,82	1070,05	1085,80	1091,59	1094,62
analogiczny okres poprzedniego roku=100	104,8	106,5	107,0	107,2	107,9	106,7	106,4	106,3

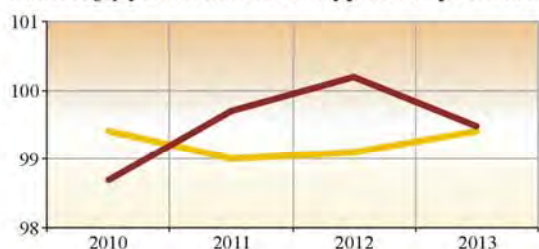
Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych była zróżnicowana. W porównaniu z 2012 r., zmniejszeniu uległa zbiorowość świadczeniobiorców pobierających emeryturę i rentę z tytułu niezdolności do pracy, wzrosła natomiast

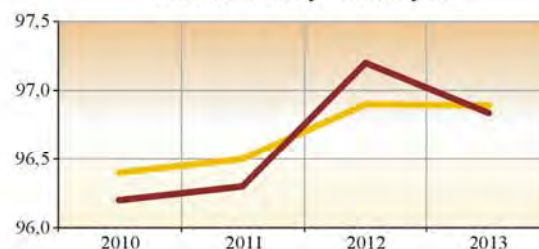
liczba świadczeniobiorców korzystających z rent rodzinnych. Emerytury i renty rolnicze w 2013 r. pobierało 68,1 tys. osób, czyli o 3,2% mniej niż przed rokiem i o 9,3% mniej niż w 2010 r. W skali roku największy spadek (o 3,8%) zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących emeryturę, natomiast powiększyła się zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych (o 2,4%). Wśród świadczeniobiorców KRUS nadal dominowali emeryci, którzy stanowili 81,6% tej zbiorowości. Natomiast najniższym udziałem, podobnie jak w roku poprzednim, charakteryzowały się osoby pobierające renty rodzinne (3,4%).

Wyk. 34. **Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**
Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — Świętokrzyskie

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W regionie w 2013 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1675,09 zł i była wyższa o 5,8% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 5,4%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1094,62 zł

i zwiększyło się o 6,3% w ciągu roku (w kraju wzrost również o 6,3%).

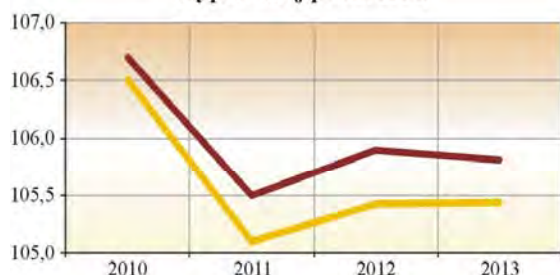
Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. Szybciej rosła przeciętna emerytura i renta wypłacana przez KRUS niż to samo świadczenie z ZUS.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

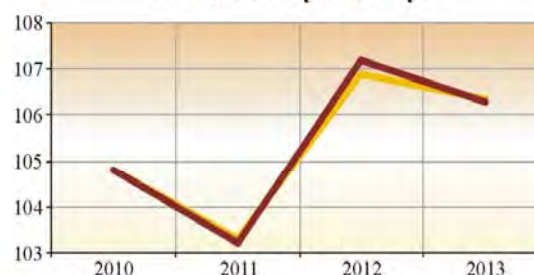
W analizowanym roku różnica wyniosła 0,5 pkt proc. w województwie wobec 0,9 pkt proc. w kraju. Rozpatrując poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w zakresie wypłat z KRUS w województwie i w kraju w 2013 r. zanotowano w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy (odpowiednio o 16,1% i 14,5%). Biorąc pod uwagę świadczenia z ZUS w województwie w największym stopniu zwiększyła się renta rodzinna (o 6,5%), natomiast w kraju największy wzrost dotyczył renty z tytułu niezdolności do pracy (o 5,6%).

Wyk. 35. **Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**
Rok poprzedni = 100

Wypłacanej przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — Świętokrzyskie

W 2013 r. wysokość przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto w województwie wypłaconej zarówno przez ZUS, jak i przez KRUS kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem wysokości przeciętnej emerytury i renty z ZUS (90,3% średniej krajowej) województwo świętokrzyskie zajmowało trzynaste miejsce w kraju. Natomiast analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych było jednym z najniższych w Polsce i stanowiło 97,6% przeciętnej emerytury i renty rolniczej w kraju. W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS odnotowano jednak mniejsze odchylenia od średniej krajowej w poszczególnych kategoriach świadczeń (wahały się one od 1,3% przy rentach z tytułu niezdolności do pracy do 3,3% w przypadku rent rodzinnych) w porównaniu z wypłatami z ZUS (gdzie renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinne były niższe od średniej krajowej o 11,1%, a emerytury o 9,5%).

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie świętokrzyskim znajdują się w publikacji pt. „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego”, która co kwartał dostępna jest w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł - dane krótkookresowe).

CENY

W 2013 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie świętokrzyskim w ujęciu rocznym był wolniejszy od notowanego w poprzednim roku. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie świętokrzyskim zwiększyły się w zbliżonym stopniu jak w skali kraju. Podobnie jak w Polsce, wzrost cen wystąpił w większości grup towarów i usług, a najwyższy odnotowano w grupie napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Spadek cen zaobserwowano w grupie odzież i obuwi oraz usług związanych z transportem.

Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

W województwie świętokrzyskim w 2013 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 0,8% (wobec wzrostu o 0,9% średnio dla Polski). W poszczególnych grupach towarów i usług konsumpcyjnych odnotowano zróżnicowaną dynamikę cen. Najbardziej w skali roku zdrożały napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 3,7%), towary i usługi związane

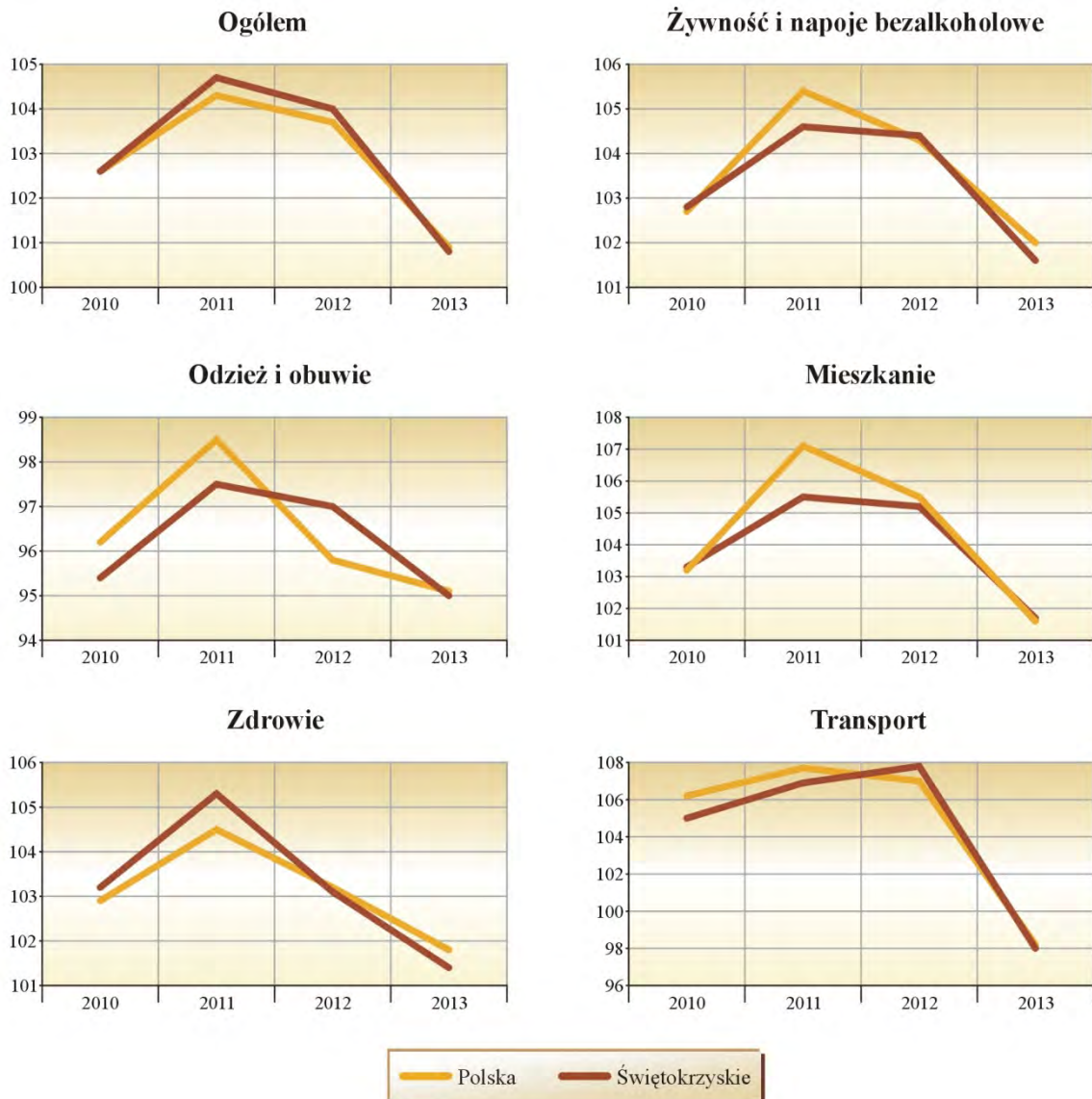
z rekreacją i kulturą (o 3,1%), żywność i napoje bezalkoholowe oraz koszty utrzymania mieszkania (po 1,6%). Podobnie jak w roku 2012 spadek cen notowano w grupie odzież i obuwi (o 5,0%). W 2013 roku zanotowano także spadek cen towarów i usług związanych z transportem (o 2,0%).

Tabl. 16. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,6	103,7	100,9
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,7	104,3	102,0
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,3	104,1	103,5
Odzież i obuwi	96,2	95,8	95,1
Mieszkanie	103,3	105,2	101,7
Zdrowie	102,9	103,2	101,8
Transport	106,2	107,0	98,2
Rekreacja i kultura	99,7	101,1	102,8
Edukacja	102,7	104,2	99,7

Tabl. 16. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
	rok poprzedni = 100		
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Ogółem	102,6	104,0	100,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,8	104,4	101,6
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	106,3	104,4	103,7
Odzież i obuwie	95,4	97,0	95,0
Mieszkanie	103,2	105,5	101,6
Zdrowie	103,2	103,1	101,4
Transport	105,0	107,8	98,0
Rekreacja i kultura	100,0	100,5	103,1
Edukacja	101,7	102,9	100,2

Wyk. 36. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych
Rok poprzedni = 100

W 2013 r. największy wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wystąpił w I kwartale (o 1,2%), w tym najbardziej zdrożały napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 3,6%), których ceny rosły także w pozostałych kwartałach. W I kwartale notowano również wzrost cen towarów i usług związanych z edukacją. Ich dynamika na przestrzeni roku stopniowo się jednak zmniejszała. W rezultacie w IV kwartale najwyższy wzrost cen wystąpił w grupie napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą. We wszystkich analizowanych okresach zaobserwowano wzrost cen większości grup towarów i usług. Jedynie w grupie odzież i obuwie oraz towary i usługi związane z transportem utrzymywał się spadek cen.

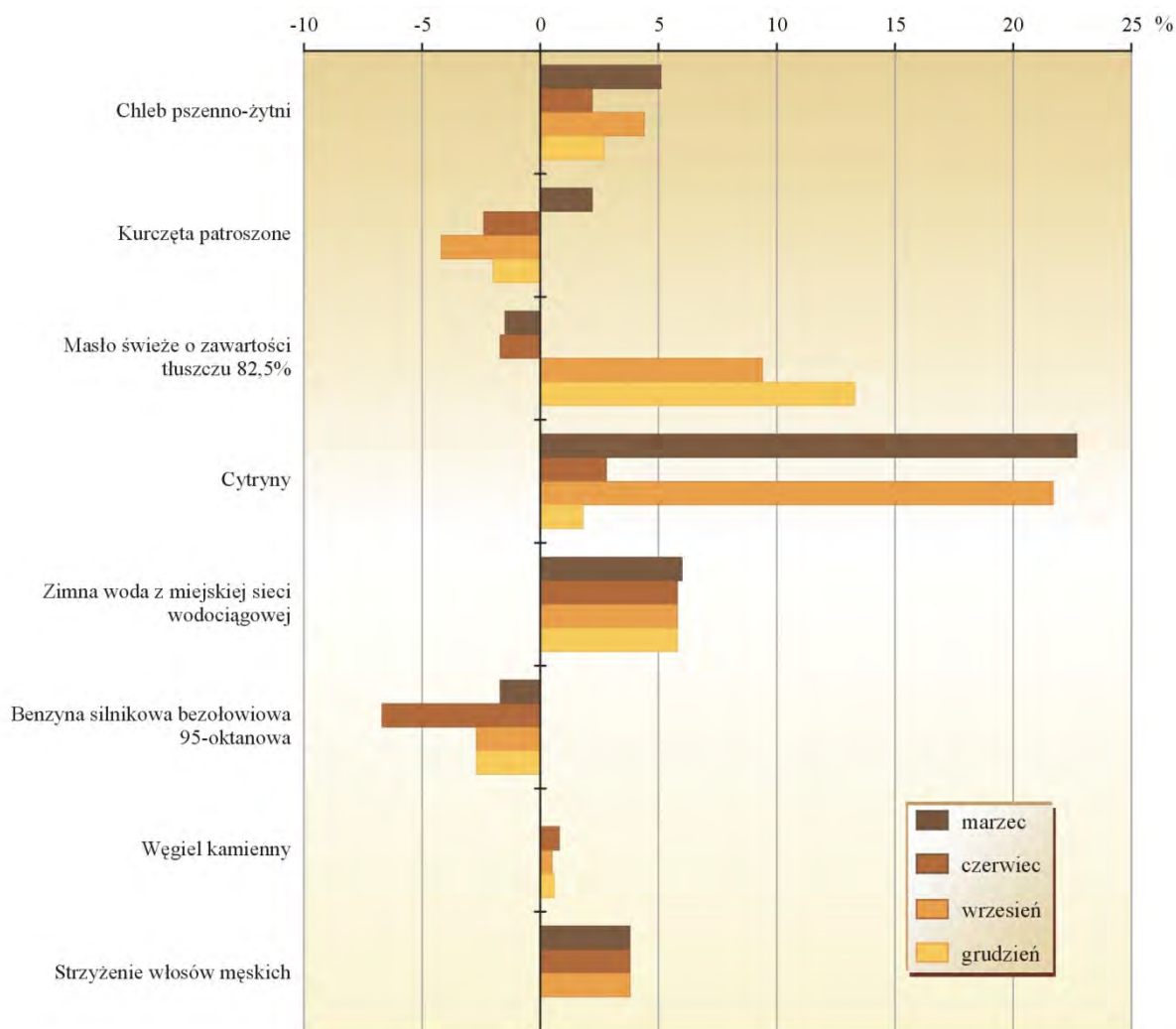
Tabl. 17. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie świętokrzyskim**

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	104,6	104,3	104,4	102,9	101,2	100,4	100,7	100,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	104,3	103,4	105,7	104,3	102,3	101,2	101,7	101,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,8	105,3	104,0	103,7	103,6	103,6	103,4	104,0
Odzież i obuwie	98,4	97,6	95,7	96,2	94,4	94,9	95,4	95,3
Mieszkanie	106,2	106,5	105,4	104,1	102,1	101,4	101,5	101,5
Zdrowie	104,8	103,8	103,4	100,5	101,2	101,4	101,4	101,7
Transport	111,0	109,6	107,9	103,1	98,9	96,2	98,6	98,3
Rekreacja i kultura	100,4	100,5	100,8	100,4	100,5	103,9	104,0	104,0
Edukacja	102,3	102,8	103,6	102,9	102,8	102,4	99,6	96,0

W grudniu 2013 r. ceny detaliczne większości artykułów żywnościowych w województwie świętokrzyskim były wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Najbardziej podrożały ziemniaki (o 53,3%), cebula (o 35,6%), śmietana o zawartości tłuszczu 18% - za 200 ml (o 19,0%), herbata czarna, liściasta (o 16,1%), jabłka (o 14,9%) oraz masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5 % (o 13,3%). Zdecydowanie mniej niż przed rokiem płacono za cukier biały kryształ (o 21,1%). W grupie artykułów nieżywnościowych i usług konsumpcyjnych znacząco zdrożał bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy (o 11,0%), wizyta u lekarza specjalisty (o 5,9%) i zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej (o 5,8%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

Wyk. 37. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie świętokrzyskim w 2013 r.**

Tabl. 18. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013	
	w złotych			XII 2012 = 100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,08	2,25	2,22	98,7
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,68	15,96	15,51	97,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,96	7,18	6,94	96,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	21,65	23,88	24,51	102,6
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,67	2,73	2,93	107,3
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,27	4,29	4,74	110,5
Cebula – za 1 kg	2,25	1,48	2,16	145,9
Ziemniaki – za 1 kg	1,43	0,91	1,52	167,0

Tabl. 18. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013	
	w złotych			XII 2012 = 100
POLSKA (dok.)				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,94	3,93	3,17	80,7
Sok jabłkowy – za 1 l	3,64	3,82	3,79	99,2
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	467,17	476,09	479,09	100,6
Półbuty skórzane męskie na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	164,09	180,58	185,13	102,5
Proszek do prania – za 400 g	4,43	4,60	4,55	98,9
Ciepła woda – za 1 m ³	17,89	19,83	20,90	105,4
Wizyta u lekarza specjalisty	69,63	79,90	83,97	105,1
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	2,23	2,64	2,73	103,4
Bilet do kina	15,23	16,68	17,30	103,7
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,70	1,84	1,89	102,7
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	14,30	15,78	16,72	106,0
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,36	7,58	7,43	98,0
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	21,55	22,83	23,68	103,7
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,71	2,90	2,90	100,0
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,25	4,36	4,94	113,3
Cebula – za 1 kg	2,13	1,46	1,98	135,6
Ziemniaki – za 1 kg	1,51	1,05	1,61	153,3
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,02	3,89	3,07	78,9
Sok jabłkowy – za 1 l	3,60	3,70	3,61	97,6
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	521,75	575,20	450,50	78,3
Półbuty męskie skórzane na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	183,83	197,00	208,67	105,9
Proszek do prania – za 400 g	4,32	4,45	4,53	101,8
Ciepła woda – za 1 m ³	19,43	21,09	22,24	105,5
Wizyta u lekarza specjalisty	66,67	85,00	90,00	105,9
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	2,00	2,28	2,53	111,0
Bilet do kina	13,20	16,40	16,80	102,4

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

ROLNICTWO

■ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

Przygotowanie pól pod zasiewy jesienne było utrudnione ze względu na zbyt przesuszoną glebę. Orki siewne pod siewy rzepaku wykonano możliwie wcześnie jednak braki opadów rzutowały na opóźnienie siewów. Opady występujące w miesiącu wrześniu poprawiły nieco uwilgotnienie gleby i umożliwiły wykonanie prac polowych - orek siewnych na glebach zwięzłych. Na glebach lżejszych pola przygotowano wcześniej. Na glebach lżejszych zboża wysiano nieco wcześniej stąd większa powierzchnia zasiana w optymalnym terminie. Na glebach zwięzłych wystąpiły opóźnienia w siewach. Część zasiewów wykonano dopiero po zbiorze plonu głównego (ziemniaki, pastewne, a nawet buraki cukrowe), siewy wykonywano jeszcze w III dekadzie października. Dobre warunki termiczne oraz dobre warunki wilgotnościowe gleby w październiku sprzyjały wschodom, wzrostowi i rozwojowi ozimin. Oziminy wysiane w październiku stopniowo wschodziły, a te wysiane we wrześniu pod koniec października zaczęły się krzewić. Utrzymująca się w listopadzie wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Występujące w ciągu miesiąca okresy z wahaniami dobowej temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu roślin. Znaczne ochłodzenie na początku grudnia spowodowało zahamowanie procesów życiowych roślin. Rośliny w końcowej fazie jesiennego wzrostu były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione, a przed wejściem w okres zimowego spoczynku odpowiednio zahartowane. Przebieg pogody w grudniu, styczniu, lutym i marcu nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących upraw, choć okresowo występowały duże spadki temperatur powietrza. Notowane w tym okresie znaczne spadki temperatur przy powierzchni gruntu dochodzące do -25°C , dzięki zalegającej dość grubej pokrywie śnieżnej, nie spowodowały szkód w uprawach ozimych. W marcu i prawie do początku drugiej dekady kwietnia na polach zalegała pokrywa śnieżna i nadal trwała zimowa przerwa w wegetacji. Ruszenie wegetacji roślin ozimych nastąpiło w drugiej dekadzie kwietnia i było opóźnione w porównaniu do średnich terminów wieloletnich o około 3 tygodnie. W drugiej dekadzie miesiąca kwietnia można było przystąpić do siewu zbóż jarych oraz sadzenia ziemniaków. Dobre uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin. Występujące w pierwszej i drugiej dekadzie maja ciepłe dni przyczyniły się do znacznego przyspieszenia tempa wzrostu i rozwoju roślin. Jednak występujące na początku miesiąca ulewne deszcze w niektórych rejonach województwa przyczyniły się do strat w zasiewach warzyw, powodując wymycie nasion na pochyłościach oraz namulenie w obniżeniach terenu. W tych rejonach rolnicy zmuszeni byli dokonać ponownych siewów. W trzeciej dekadzie miesiąca maja wystąpiło ochłodzenie mające wpływ na zahamowanie tempa wzrostu i rozwoju roślin. W tym okresie występowały obfite i ulewne opady deszczu z nawałnicami powodując w niektórych rejonach województwa podtopienia i zastoiska wodne, a przez to uszkodzenia w uprawach, brak możliwości zastosowania prawidłowej ochrony roślin przed chorobami i szkodnikami. W czerwcu występujące ulewne deszcze połączone z burzami i sil-

nymi wiatrami oraz w wielu rejonach województwa gradobicia spowodowały nadmierne uwilgotnienie gleby oraz podtopienia pól. W rejonach gdzie opadów było znacznie mniej wysoka temperatura powietrza w ciągu miesiąca sprzyjała rozwojowi i dojrzewaniu roślin uprawnych. W miesiącu lipcu brak opadów deszczu i wysokie temperatury przyczyniały się do wzrostu niedoborów wilgoci w glebie. Taki przebieg pogody w miesiącu lipcu bardzo niekorzystnie wpłynął na rozwój i wzrost ziemniaków powodując zmniejszenie plonowania wielu odmian. Wysokie temperatury i brak opadów przyspieszyły dojrzewanie zbóż, żniwa rozpoczęto w trzeciej dekadzie lipca, zebrane ziarno było suche i dobrej jakości. Pomimo spiętrzenia prac żniwnych (równocześnie przeprowadzano zbiór rzepaku oraz zbóż ozimych i jarych), żniwa przebiegały sprawnie i pod koniec sierpnia zostały zakończone. Suchy sierpień sprzyjał zbiorom zbóż, ale niekorzystnie wpływał na roślinność okopowych, warzyw, a nawet na wykształcenie i wzrost owoców w sadach. W drugiej połowie miesiąca sierpnia występujące opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia gleby, a słoneczna i ciepła pogoda sprzyjała dalszej wegetacji upraw. We wrześniu dalsza poprawa uwilgotnienia gleby przyspieszyła wykonywanie prac polowych. Ciepła, słoneczna pogoda we wrześniu i październiku stwarzała dobre warunki dla prowadzenia zbioru upraw okopowych, pastewnych, warzyw i owoców.

Tabl. 19. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	34,9	34,6	35,9 ^a
rzepak i rzepik	23,6	25,9	28,1 ^a
ziemniaki	211	242	210 ^a
buraki cukrowe	483	582	547 ^a
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha			
użytków rolnych w szt. (stan w czerwcu):			
bydło	38,8 ^b	38,6	40,7
trzoda chlewna	102,8 ^b	77,4 ^c	77,2 ^c
owce	1,8 ^b	1,8	1,7
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	1043,3 ^b	757,7	857,0
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	59,84	89,34	79,67
ziarno żyta za 1 dt	42,12	74,23	55,36
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	50,86	44,97	64,45
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,56	6,40	6,20
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,89	5,40	5,39
mleko krowie za 1 l	1,07	1,20	1,36
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	64,91	94,65	97,50
ziarno żyta za 1 dt	48,58	80,85	72,89
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,51	60,59	100,22
prosię na chów za 1 szt.	130,20	173,57	169,56

a Dane nieostateczne. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Stan w końcu lipca.

Tabl. 19. Wybrane dane dotyczące rolnictwa (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	25,7	28,8	28,5 ^a
rzepak i rzepik	24,0	24,2	23,3 ^a
ziemniaki	164	199	169 ^a
buraki cukrowe	516	584	564 ^a
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha			
użytków rolnych w szt. (stan w czerwcu):			
bydło	35,2 ^b	34,1	33,4
trzoda chlewna	74,2 ^b	48,1 ^c	42,6 ^c
owce	0,8 ^b	0,6	0,7
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	954,2 ^b	805,1	890,1
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	55,88	85,61	82,40
ziarno żyta za 1 dt	35,39	69,56	63,01
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	60,28	23,95	46,06
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,47	6,58	6,57
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,87	5,35	5,22
mleko krowie za 1 l	0,95	1,13	1,28
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	60,99	85,94	92,22
ziarno żyta za 1 dt	45,98	74,91	70,82
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	84,15	49,63	82,53
prosię na chów za 1 szt.	128,16	172,77	169,56

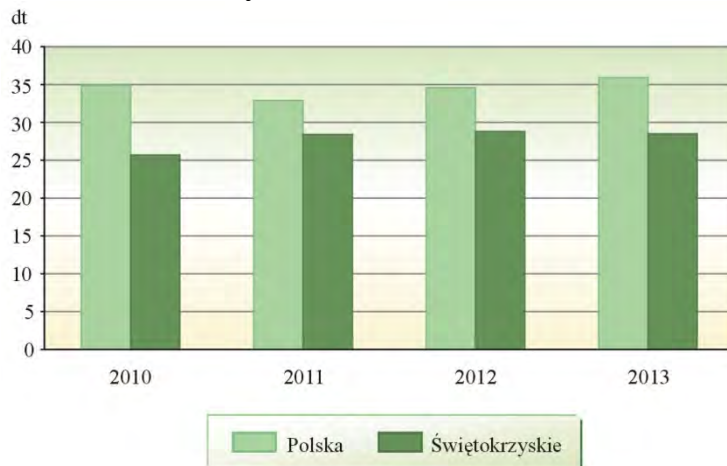
^a Dane nieostateczne. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Stan w końcu lipca.

▪ PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim, w wyniku zwiększenia powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz rzepaku i rzepiku uzyskano produkcję większą niż przed rokiem. Zbiory ziemniaków w omawianym roku były natomiast znacznie niższe od notowanych rok wcześniej. O niższym poziomie produkcji ziemniaków zadecydowała mniejsza powierzchnia uprawy oraz gorsze plonowanie niż w 2012 r.

Według wynikowego szacunku powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2013 r. wyniosła 235,5 tys. ha i była o 5,6% większa niż w roku poprzednim oraz taka sama jak notowana w 2010 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2012 r. osiągnęły

Wyk. 38. **Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha**

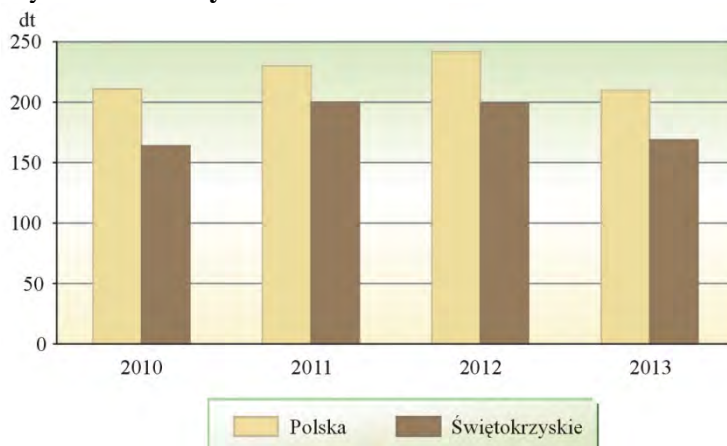

i stanowiły 2,8% zbiorów kraju.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2013 r. wynosiła 9,4 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 12,3%, a w stosunku do 2010 r. wzrosła o 56,8%. W omawianym roku plony wyniosły 23,3 dt z ha i były o 17,1% niższe niż średni poziom w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zmniejszyły się one o 3,7%, a w odniesieniu do 2010 r. były niższe o 2,9%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 21,8 tys. ton i były wyższe o 8,0% od uzyskanych w 2012 r., a udział w zbiorach krajowych wyniósł 0,8%.

Uprawa ziemniaków za wyjątkiem 2011 r. od 2008 r. ulega ograniczeniu. W 2013 r. zasadzono je na powierzchni 17,3 tys. ha, czyli o 16,1% mniejszej niż w roku poprzednim. Wojewódzki areal ziemniaków stanowił średnio 5,0% krajowej powierzchni uprawy. W omawianym roku z 1 ha zebrano 169 dt ziemniaków, czyli odpowiednio o 15,1% mniej niż w poprzednim roku i o 3,0% więcej niż trzy lata wcześniej, ale w odniesieniu do średnich w kraju uzyskane plony były niższe o 19,5%. Produkcja ziemniaków w regionie w 2013 r. wyniosła 291,3 tys. ton i na skutek ograniczenia powierzchni uprawy oraz niższej wydajności z 1 ha zmniejszyła się o 29,0% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły średnio 4,0% zbiorów w Polsce.

Wyk. 39. **Plony ziemniaków z 1 ha**

poziom 28,5 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 1,0%, zaś w stosunku do 2010 r. – wzrosły o 10,9%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 20,6% niższe w 2013 r. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 670,1 tys. ton, czyli o 4,2% więcej niż przed rokiem

niaków w regionie w 2013 r. wyniosła 291,3 tys. ton i na skutek ograniczenia powierzchni uprawy oraz niższej wydajności z 1 ha zmniejszyła się o 29,0% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły średnio 4,0% zbiorów w Polsce.

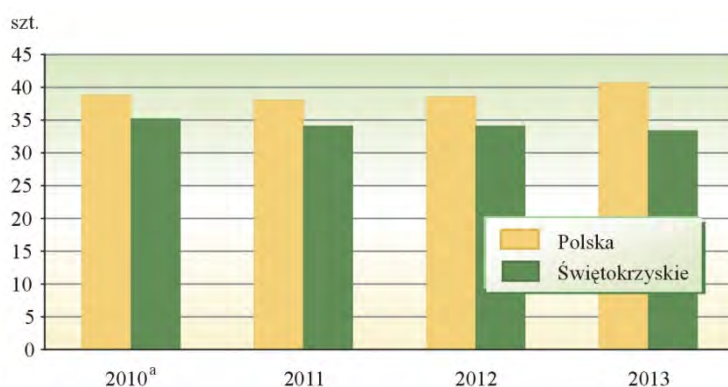
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie świętokrzyskim w 2013 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej. W analizowanym okresie odnotowano natomiast zwiększenie stada drobiu i owiec.

Pogłowie bydła w województwie świętokrzyskim według stanu w czerwcu 2013 r. liczyło 165,3 tys. szt., co stanowiło 2,8% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2012 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 2,8% (w Polsce wzrosła o 1,5%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek o 9,1% (w kraju wzrost o 1,7%).

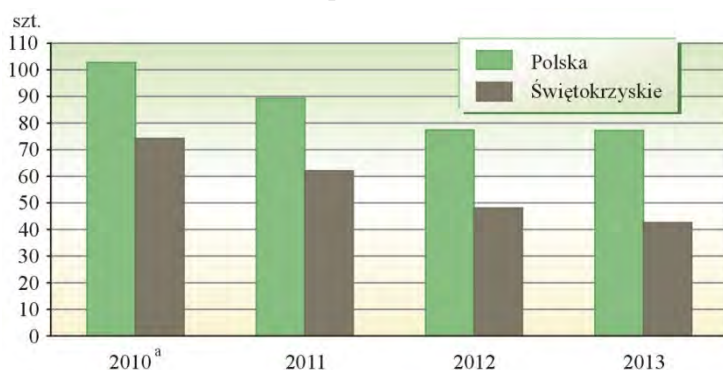
Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w kwietniu według stanu w końcu marca, w sierpniu według stanu w końcu lipca i w grudniu według stanu w końcu listopada, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

Wyk. 40. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**
Stan w czerwcu

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.

Wyk. 41. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**
Stan w końcu lipca

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.

W 2013 r. w ogólnym pogłowie bydła 39,1% stanowiły krowy, w tym 94,3% - krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 43,1% i 93,3%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka.

Według danych z lipca 2013 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 210,7 tys. szt. (w tym 25,6 tys. szt., tj. 12,1% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,9%. W odniesieniu do stanu w 2012 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 12,1% (w Polsce zanotowano spadek o 3,9%). W porównaniu z 2010 r. spadek pogłowia był większy i wyniósł 45,0% (w kraju – 27,2%).

W 2013 r. stado owiec liczyło 3,5 tys. szt., co stanowiło 1,4% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2012 r. jego stan zwiększył się o 12,0% (w Polsce odnotowano spadek o 6,5%). W odniesieniu do 2010 r. pogłowie owiec w regionie zmniejszyło się o 17,2% (w kraju – o 6,8%).

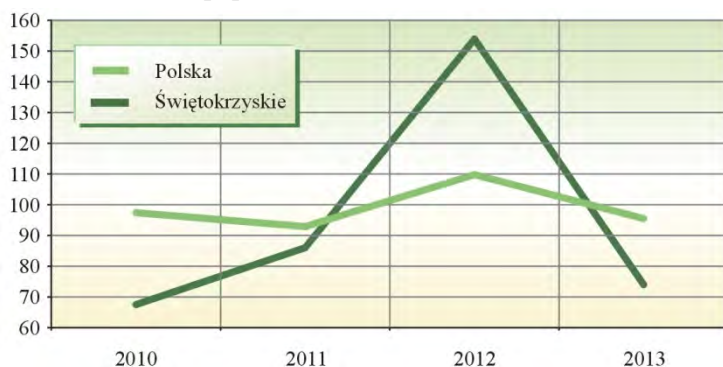
W 2013 r. stado drobiu w regionie ukształtowało się na poziomie 4752,2 tys. szt. i stanowiło 3,4% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie zwiększyła się o 2,7% (w kraju o 7,7%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. zarówno w województwie, jak i w Polsce pogłowie drobiu było mniejsze odpowiednio o 18,4% i 20,3%.

SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W województwie świętokrzyskim w 2013 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu ziarna pszenicy i mleka. Żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, ziarna żyta oraz ziemniaków skupiono więcej niż przed rokiem.

W 2013 r. skupiono 52,9 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowi 0,7% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 26,0%, a w porównaniu z 2010 r. – mniejszy o 2,1% (w kraju - odpowiednio spadek o 4,5% i o 2,6%). W omawianym roku w regionie skupiono 35,6 tys. ton pszenicy, tj. o 26,8% mniej niż w poprzednim roku i nieznacznie mniej - o 0,1% niż w 2010 r. Skup żyta wyniósł 1,8 tys. ton i znacznie zwiększył się – o 185,7% w odniesieniu do 2012 r. oraz o 165,6% w stosunku do 2010 r.

Wyk. 42. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**
Rok poprzedni = 100

Skup ziemniaków w 2013 r. ukształtował się na poziomie 7,9 tys. ton, co stanowi 0,6% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim i 2010 nastąpił znaczny wzrost ilości skupionych ziemniaków odpowiednio o 33,4% i o 119,0% (w kraju odnotowano spadek o 8,6% w odniesieniu do poprzedniego roku i wzrost o 20,7% w stosunku do 2010 r.).

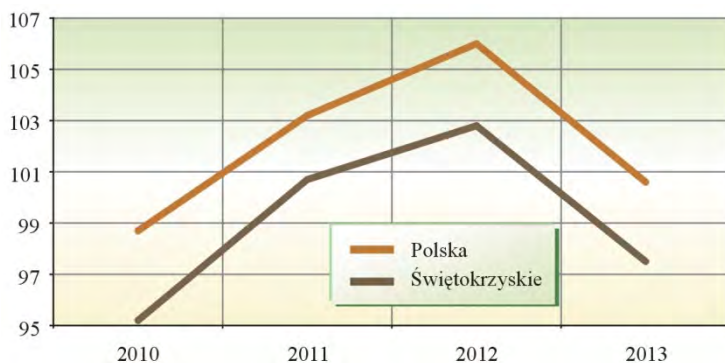
W omawianym roku skupiono 79,9 tys. ton żywca rzeźnego (w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami) w wadze poubojowej cieplej (wbc), co stanowi 2,3% skupu ogólnokrajowego. Tym samym skup był większy niż przed rokiem o 1,9%. W skali kraju zaobserwowano wzrost o 8,8% w odniesieniu do 2012 r.

Wyk. 43. **Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami)**
Rok poprzedni = 100

Od 2011 r. dane są nieporównywalne z danymi dla okresów wcześniejszych z uwagi na zmianę wskaźnika do przeliczeń bydła w wadze żywej na mięso.

Wyk. 44. **Dynamika skupu mleka krowiego**
Rok poprzedni = 100

W ciągu ostatniego roku skupiono 44,8 tys. ton żywca wieprzowego, tj. mniej o 0,1% niż w roku poprzednim i o 4,4% niż trzy lata wcześniej. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 18,0 tys. ton i był mniejszy o 1,6% niż przed rokiem i o 26,2% niż w 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 49,6 tys. ton, czyli więcej o 6,2% niż w roku poprzednim i o 24,7% w porównaniu z 2010 r.

W 2013 r. skup mleka krowiego wyniósł 162,6 mln litrów (co stanowi 1,7% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem i o 0,9% więcej niż trzy lata wcześniej (w skali kraju odnotowano wzrost zarówno do poprzedniego roku jak i do 2010 r. odpowiednio o 0,6%, i o 10,1%).

▪ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

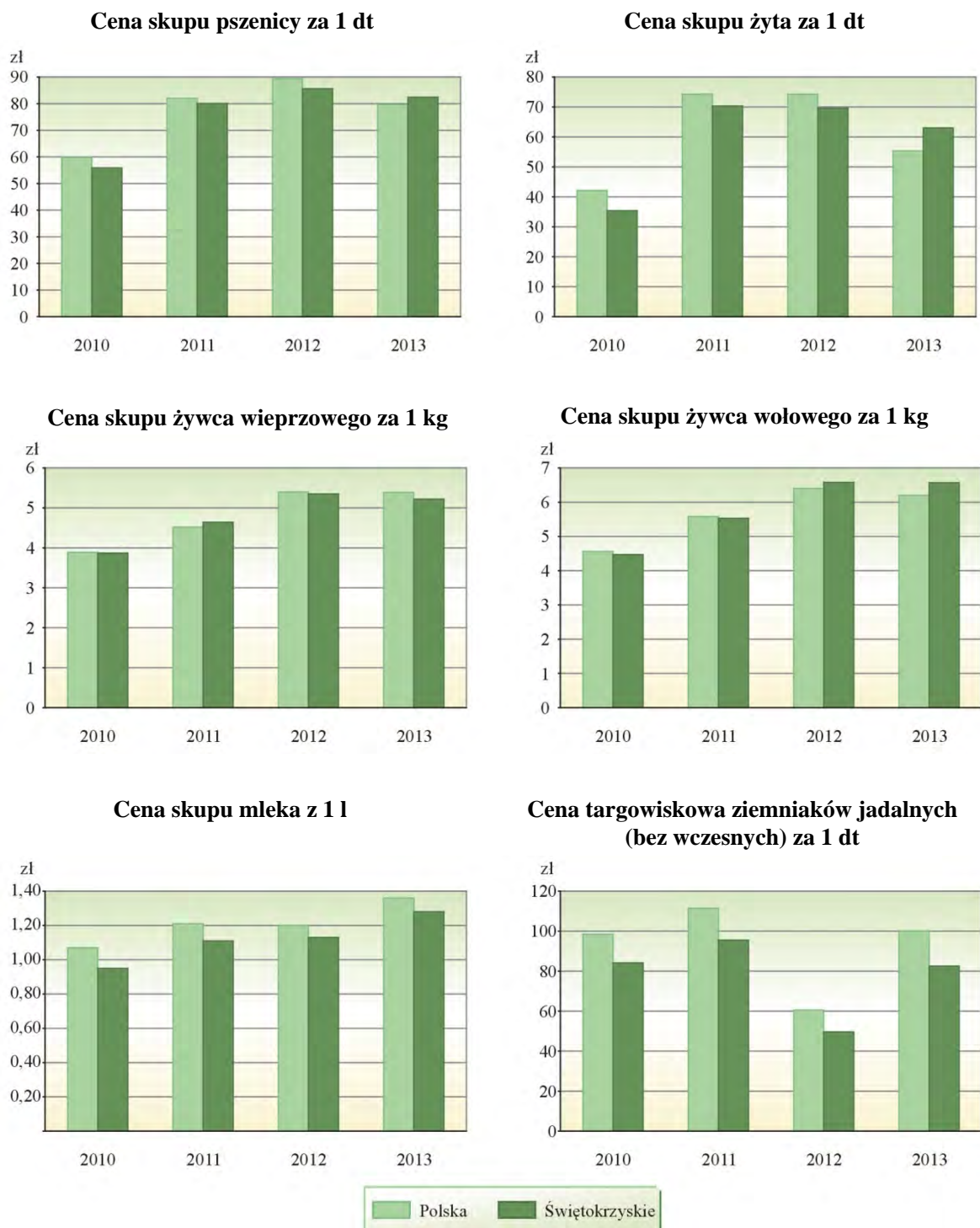
W województwie świętokrzyskim w 2013 r. na rynku rolnym średnie ceny zbóż (z wyjątkiem cen pszenicy na targowiskach) oraz ziemniaków jadalnych były niższe niż przed rokiem. Ceny większości produktów pochodzenia zwierzęcego (z wyjątkiem cen mleka krowiego i żywca drobiowego) również ukształtowały się na poziomie niższym niż w 2012 r.

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2013 r. wyniosła 82,40 zł za 1 dt (w kraju 79,67 zł) i była o 3,7% niższa niż przed rokiem i o 47,5% wyższa – w porównaniu z 2010 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 92,22 zł (w kraju – 97,50 zł), tj. o 7,3% więcej niż w roku poprzednim i o 51,2% więcej niż trzy lata wcześniej.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Wyk. 45. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 63,01 zł za dt (w kraju – 55,36 zł), tj. o 9,4% niższym w porównaniu z zanotowanym w 2012 r. i o 78,0% wyższym niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena żyta spadła w stosunku do poprzedniego roku o 5,5%, a w odniesieniu do uzyskanej przed trzema laty – wzrosła o 54,0% osiągając poziom 70,82 zł (w Polsce – 72,89 zł).

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

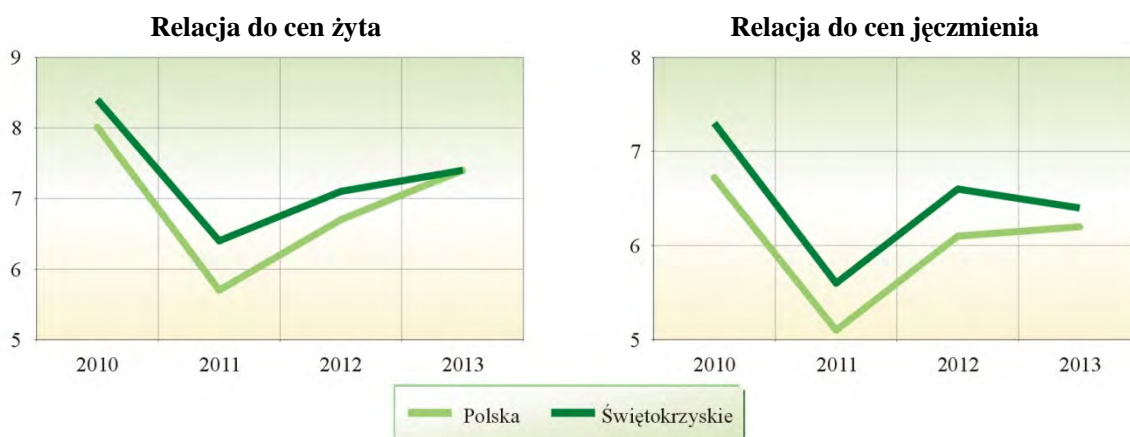
W 2013 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 46,06 zł za dt (w kraju – 64,45 zł), tj. o 92,3% więcej niż przed rokiem, i o 23,6% mniej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków ukształtowała się na poziomie 82,53 zł za dt (w Polsce – 100,22 zł), tj. o 66,3% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2012 r. i o 1,9% niższym niż w 2010 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 6,57 zł za kg (w kraju – 6,20 zł), tj. nieznacznie zmniejszyła się o 0,1% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2010 r. była wyższa o 47,0%

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,22 zł za kg (w kraju – 5,39 zł), tj. o 2,5% niższą niż w 2012 r. i o 34,9% większą w porównaniu z zanotowaną trzy lata wcześniej.

W 2013 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta w odniesieniu do roku poprzedniego nieznacznie poprawiła się, a do roku 2010 – pogorszyła się. Ukształtowała się ona na poziomie 7,4 (wobec 7,1 w 2012 r. i 8,4 w 2010 r.), w kraju relacja wyniosła 7,4 (wobec 6,7 w 2012 r. i 8,0 w 2010 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w analizowanym okresie uległa niewielkiemu zmniejszeniu i wyniosła 6,4 w 2013 r. wobec 6,6 w 2012 r. i 7,3 w 2010 r. (w kraju odpowiednio – 6,2, 6,1 i 6,7).

Wyk. 46. **Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia**

W 2013 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,06 zł za kg (w kraju – 4,22 zł) i była o 1,5% wyższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 21,6% większa niż w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,28 zł (w kraju – średnio 1,36 zł), tj. o 13,8% więcej niż w 2012 r. i o 34,7% więcej niż trzy lata wcześniej.

▪ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie świętokrzyskim w 2012 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej i zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej, natomiast spadkowi produkcji towarowej towarzyszył wzrost produkcji roślinnej.

W porównaniu z 2011 r. zanotowano spadek produkcji globalnej o 5,1%, o czym zadecydowała niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna i zwierzęca odpowiednio o 4,2% i o 6,3%. W 2012 r. udział województwa świętokrzyskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,3% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 3,7%, a zwierzęcej – 2,9%. W anali-

zowanym roku produkcja globalna w kraju była wyższa od produkcji z 2011 r. o 1,1%, przy czym wzrost w produkcji roślinnej wyniósł 3,5%, natomiast spadek w zwierzęcej – 1,6%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji była wyższa w województwie o 4,7%, a w Polsce – o 15,6%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie świętokrzyskim w 2012 r. 50,6% stanowiła dominująca produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 49,4%. Wartość produkcji końcowej w 2012 r., w porównaniu z 2011 r., była o 5,7% niższa, wskutek spadku o 5,8% produkcji roślinnej i o 5,5% produkcji zwierzęcej.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem (o 1,6%), przy wzroście wartości produkcji roślinnej (o 0,7%) i spadku wartości produkcji zwierzęcej (o 3,6%).

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W 2012 r. udział regionu w ogólnokrajowej produkcji końcowej ukształtował się na poziomie 3,3%, a produkcji towarowej - 3,0%.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
  - „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
  - „Rolnictwo w województwie świętokrzyskim” – publikacja dostępna co dwa lata w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

PRZEMYSŁ

Rok 2013 przyniósł odwrócenie negatywnych tendencji w przemyśle w województwie świętokrzyskim. W I półroczu notowano jeszcze spadek produkcji sprzedanej, jednak począwszy od czerwca w kolejnych miesiącach przekraczała już ona poziom z roku poprzedniego. W konsekwencji wzrost produkcji przemysłowej w 2013 r. nieznacznie przyspieszył w stosunku do 2012 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano zwiększenie wydajności pracy, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2013 r. w województwie osiągnęła wartość 22893,1 mln zł (w cenach bieżących) i była o 2,0% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim i o 10,7% wyższa niż w 2010 r. W skali kraju w tym czasie sprzedaż zwiększyła się odpowiednio o 2,2% i 11,0%. Wyraźnie gorsze wyniki notowano w I półroczu 2013 r., w którym przez pierwszych 5 miesięcy produkcja sprzedana była niższa niż rok wcześniej. W II półroczu sytuacja znacząco się poprawiła. Przez cały ten okres notowano wzrost sprzedaży.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

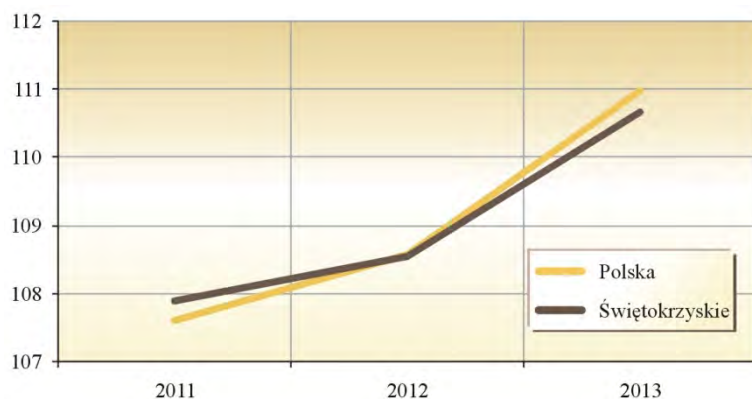
Tabl. 20. Przemysł

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	945306,9	1138861,2	1148985,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	84,1	84,5
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2442,2	2470,5	2446,1

Tabl. 20. Przemysł (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	19969,8	23162,2	22893,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	78,6	82,1	83,2
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	59,7	60,7	60,1
KIELCE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	3491,3	3832,7	3681,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	86,0	87,5	88,3
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	13,3	12,9	12,6

Wyk. 47. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu**
(ceny stałe)
2010 = 100

wynikiem zwiększenia trzeci rok z rzędu produkcji sprzedanej (w cenach stałych) w przetwórstwie przemysłowym (o 3,1%). Jego skala była przy tym większa niż rok wcześniej. W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji wystąpił natomiast spadek produkcji sprzedanej – o 6,3%.

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w sprzedaży po raz kolejny wysoki (choć wyraźnie mniejszy niż w 2012 r.) wzrost odnotowano w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – o 30,9%. Nadal dynamicznie zwiększała się produkcja artykułów spożywczych – o 11,2%. Po spadku w 2012 r. ponownie wzrost wystąpił natomiast w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 4,5% oraz w produkcji maszyn i urządzeń – o 3,0%. Nadal malała produkcja wyrobów z metali – o 3,8%. Obniżyła się także sprzedaż w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 2,4%, w której rok wcześniej notowano znaczny wzrost.

Spośród sekcji przemysłu największą wartość produkcji sprzedanej (w bieżących cenach bazowych) przypadła na przetwórstwo przemysłowe. W 2013 r. osiągnęła ona 19051,3 mln zł, co stanowiło 83,2% łącznej produkcji sprzedanej przemysłu. W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż osiągnęła natomiast 1076,4 mln zł, tj. 4,7% ogółu.

Wzrost produkcji uzyskany w 2013 r. był przede wszystkim

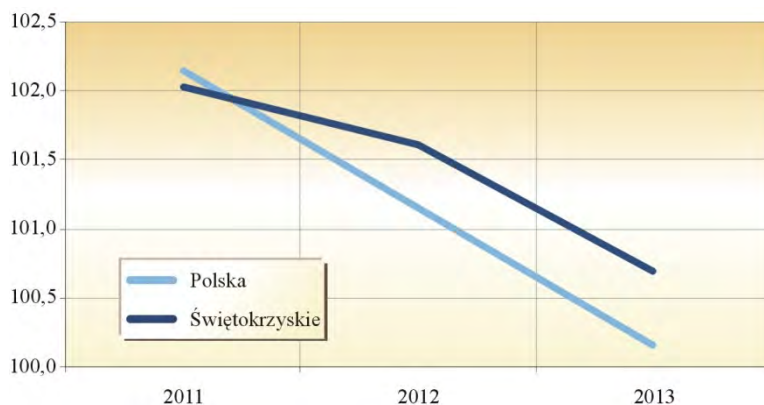
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Tabl. 21. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim**
(ceny stałe)

Sektory i działy	2012				2013			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó l e m	105,5	105,0	101,5	100,6	91,6	95,0	100,5	102,0
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe ...	106,3	105,7	101,8	101,7	94,6	97,3	102,1	103,1
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	112,4	116,9	110,6	107,4	104,4	104,7	109,9	111,2
Produkcja wyrobów tekstylnych	111,9	126,6	144,1	150,0	206,5	253,6	274,4	293,9
Produkcja odzieży	105,9	104,3	107,6	113,0	68,3	60,5	63,2	59,0
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	149,0	169,2	181,2	212,5	169,5	152,5	151,9	130,9
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	124,3	122,9	117,0	112,8	#	94,7	97,2	98,1
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ...	98,4	98,4	91,9	95,9	92,2	93,8	97,9	98,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	99,9	94,3	99,8	98,3	69,6	59,3	48,1	54,4
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	104,2	101,6	98,0	94,9	91,1	95,1	101,4	104,5
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	107,7	100,8	89,4	91,6	63,8	82,0	93,1	96,2
Produkcja urządzeń elektrycznych.....	113,0	112,0	109,8	109,7	101,4	100,3	99,8	99,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	85,5	95,4	95,0	97,1	99,7	99,6	102,5	103,0
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	114,8	123,2	116,5	124,7	85,6	89,2	95,0	97,6
Produkcja mebli	112,4	112,1	110,6	111,9	106,7	119,2	126,1	123,4
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	100,5	104,3	99,4	99,3	76,6	82,1	88,4	93,7
w tym:								
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	102,6	102,6	97,6	99,4	105,9	102,8	103,6	103,0
Gospodarka odpadami, odzysk surowców ^Δ	98,1	103,4	98,0	98,3	70,3	76,7	85,0	91,7

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia – o 0,9%. W kraju także przeciętne zatrudnienie w przemyśle w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się o 1,0%. Pomimo to przeciętne zatrudnienie w Świętokrzyskim nadal przekraczało poziom z 2010 r.

Wyk. 48. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2010 = 100

W 2013 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 60,1 tys. osób. W przetwórstwie przemysłowym zmniejszyło się o 0,7%, a jeszcze większy spadek odnotowano w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,1%).

Wydajność pracy w przemyśle w 2013 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie świętokrzyskim (w bieżących cenach bazowych) była o 2,9% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju wydajność pracy w przemyśle w omawianym okresie rosła nieco szybciej i zwiększyła się o 3,2%.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
  - „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).*
-

BUDOWNICTWO

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim nastąpiło odwrócenie obserwowanej w latach poprzednich tendencji wzrostu produkcji sprzedanej budownictwa. Znacznie niższa niż przed rokiem była także wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Na przestrzeni roku obserwowano jej systematyczny spadek, który zatrzymany został dopiero w dwóch ostatnich miesiącach. Konsekwencją wyraźnego spadku przeciętnego zatrudnienia było zwiększenie wydajności pracy w budownictwie.

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 4824,4 mln zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,9% (w skali kraju spadek odpowiednio o 11,3%).

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

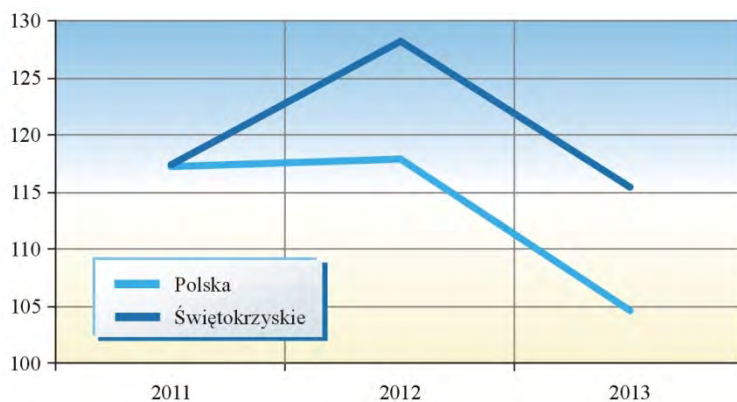
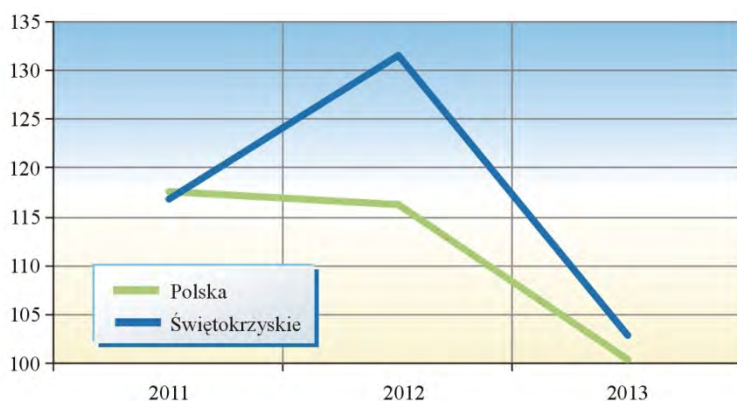
Tabl. 22. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	160403,8	189076,7	167771,8
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	51,5	50,8	49,4
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	442,8	486,3	444,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	4179,8	5355,0	4824,4
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	55,0	56,4	49,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	13,1	13,6	12,1

Tabl. 22. Budownictwo (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
KIELCE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	2075,7	2911,9	2489,5
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	.	.	.
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	5,7	5,9	5,2

Wyk. 49. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010 = 100Wyk. 50. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010 = 100

one 36,5% produkcji budowlano montażowej wobec 31,0% rok wcześniej. Nieco obniżył się (o 0,2 pkt) udział przedsiębiorstw wykonujących przede wszystkim obiekty inżynierii lądowej i wodnej – do 34,4%. Produkcja budowlano–montażowa był tu mniejsza o 22,2% niż przed rokiem. Najgłębszy spadek wystąpił w grupie przedsiębiorstw zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 33,9%). Przyczyniło się to do znacznego obniżenia udziału tego działu (z 34,4% do 29,1%).

W województwie produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie wyniosła 2362,9 mln zł (49,0% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 21,8%. W skali kraju odnotowano spadek produkcji budowlano-montażowej wynoszący 13,6%.

Wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział posiadały jednostki zajmujące się głównie budową budynków. W skali roku produkcja budowlano–montażowa zmalała w nich jednak o 8,0%. Pomimo to udział tych przedsiębiorstw uległ zwiększeniu. W 2013 r. zrealizowały

Tabl. 23. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie świętokrzyskim**
(ceny bieżące)

Działy	2012				2013			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	109,5	120,4	112,6	112,6	92,6	70,2	75,7	78,2
Budowa budynków ^Δ	107,5	146,3	131,7	131,7	108,3	89,1	89,1	92,0
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	117,3	101,3	95,7	95,7	55,1	69,0	77,2	77,8
Roboty budowlane specjalistyczne	108,5	119,4	118,0	118,0	94,5	56,0	62,3	66,1

Wyk. 51. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD** (ceny bieżące)

W 2013 r. malejącej produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji (o 11,2%, wobec 8,7% w skali kraju).

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w 2013 r. w województwie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 400,3 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 1,5% w stosunku do roku poprzedniego

Wyk. 52. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie**

2010 = 100

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W województwie świętokrzyskim w 2013 r. spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Był to pierwszy rok – po trzech latach wzrostu – w którym notowano spadek. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była z kolei większa niż przed rokiem. Badany rok jest trzecim z kolei, w którym notowano wzrost tego wskaźnika. Zmniejszyła się natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia jak i liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto i był to drugi z kolei rok, w którym notowano spadek tych wskaźników.

W 2013 r. w regionie oddano do użytkowania 2868 mieszkań, tj. o 7,4% mniej niż przed rokiem (26,0% więcej niż w 2010 r.). W kraju w odniesieniu do roku poprzedniego również notowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania – o 5,1%. (w stosunku do 2010 r. – wzrost o 6,8%).

*Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.*

Tabl. 24. **Budownictwo mieszkaniowe**^a

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,5	4,0	3,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	106,1	102,4	104,6
Mieszkania na realizację, których wydano pozwolenia na 1000 ludności	4,5	4,3	3,6
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	3,7	3,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	1,8	2,4	2,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	107,1	110,5	119,4
Mieszkania na realizację, których wydano pozwolenia na 1000 ludności.....	3,6	3,5	3,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	3,0	3,1	2,8

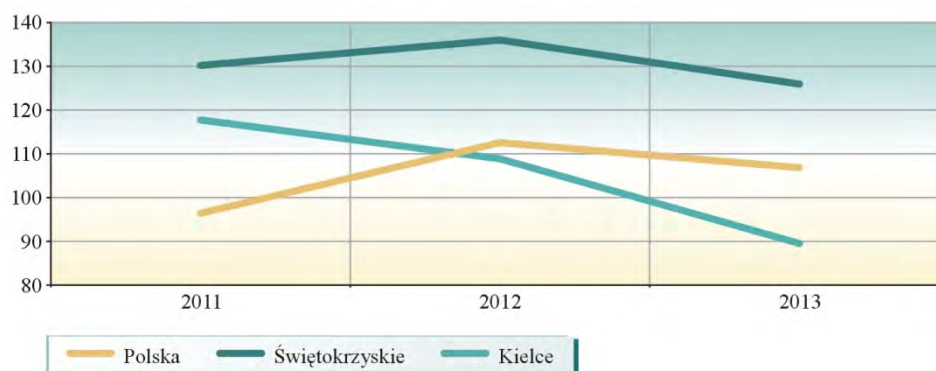
^a Do przeliczeń danych przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011

Tabl. 24. Budownictwo mieszkaniowe^a (dok.)^b

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
KIELCE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,7	4,0	3,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	74,4	74,3	78,0
Mieszkania na realizację, których wydano pozwolenia na 1000 ludności.....	4,5	5,9	5,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,9	4,9	4,4

Wyk. 53. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010 = 100

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim w budownictwie indywidualnym, a także w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem notowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania – odpowiednio o 3,5% i 24,6%. Wzrost liczby oddanych mieszkań notowano w budownictwie komunalnym – o 2,0%.

Wyk. 54. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

^a Do przeliczeń danych przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011

Wyk. 55. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim według podregionów i powiatów w 2013 r.

Tabl. 25. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim

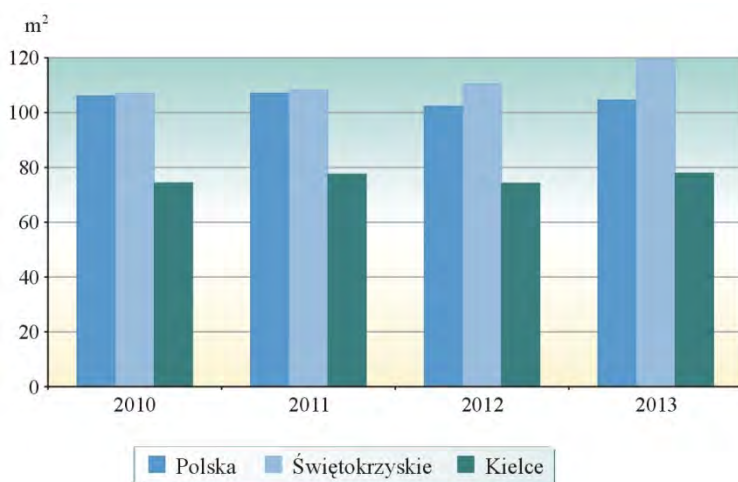
Formy budownictwa	2012				2013			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2011 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2012 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
Ogółem	3097	100,0	104,5	110,5	2868	100,0	92,6	119,4
Spółdzielcze	-	-	x	-	-	-	x	-
Komunalne (gminne)	51	1,6	56,7	29,9	52	1,8	102,0	35,3
Zakładowe	-	-	x	-	2	0,1	x	122,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	590	19,1	87,0	58,1	445	15,5	75,4	66,1
Spółeczne czynszowe	-	-	x	-	-	-	x	-
Indywidualne	2456	79,3	122,7	124,8	2369	82,6	96,5	131,3

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2013 r. wyniosła 119,4 m² (w kraju 104,6 m²) i zwiększyła się o 8,9 m² w stosunku do roku poprzed-

niego (w kraju wzrosła o 2,2 m²). W porównaniu z 2010 r. uległa ona zwiększeniu o 12,3 m² (w kraju zmniejszyła się o 1,5 m²). Największe mieszkania wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 131,3 m² (6,5 m² więcej niż w roku poprzednim). Najmniejszą powierzchnią charakteryzowały się mieszkania komunalne – 35,3 m² (5,4 m² więcej niż w poprzednim roku).

Wyk. 56. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

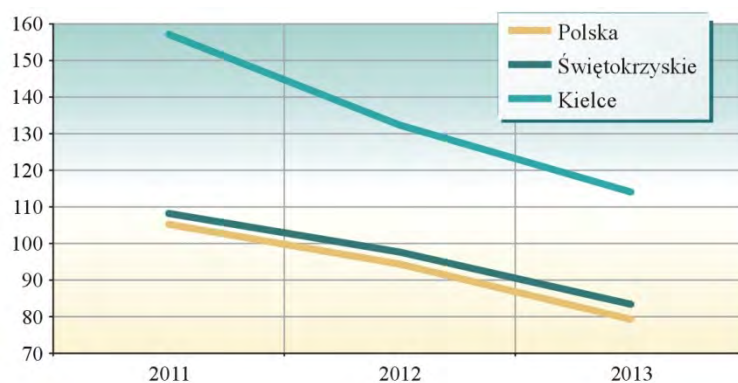
przednim roku).

W województwie świętokrzyskim w 2013 r. największe mieszkania budowano w powiecie kaziemskim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 176,3 m²), opatowskim (154,2 m²) oraz skarżyskim (147,3 m²), a najmniejsze – w m. Kielce (78,0 m²) oraz powiecie pińczowskim (90,5 m²).

W 2013 r. w regionie wydano pozwolenia na budowę 3801 mieszkań, tj. o 14,6% mniej niż rok wcześniej i o 16,6% mniej niż w 2010 r. (w skali kraju nastąpił spadek o 16,0% w stosunku do roku poprzedniego i o 20,7% w odniesieniu do 2010 r.).

Wyk. 57. **Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań**

2010 = 100

Spadek liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia dotyczył budownictwa indywidualnego, komunalnego oraz spółdzielczego (w 2013 r. nie wydano żadnego pozwolenia na budowę mieszkań spółdzielczych). Wzrost ilości pozwoleń wydanych na realizację mieszkań notowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. W województwie świętokrzyskim najczęściej pozwoleń na budowę mieszkań wydano inwestorom indywidualnym (70,9% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (27,8%).

Wzrost ilości pozwoleń wydanych na realizację mieszkań notowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem.

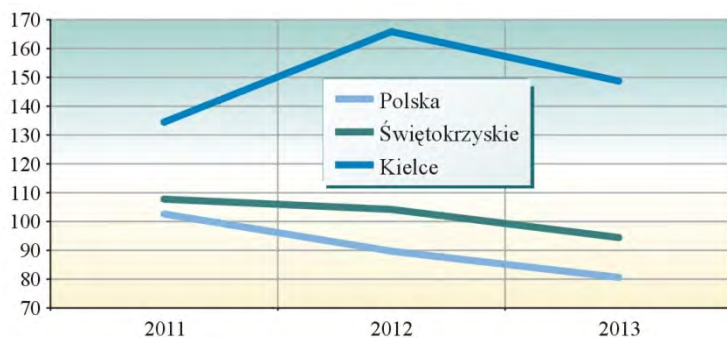
Tabl. 26. Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie świętokrzyskim

Formy budownictwa	2012			2013		
	w liczbach biewzględn- nych	w odset- kach	2011 = = 100	w liczbach biewzględn- nych	w odset- kach	2012 = = 100
O g ó l e m	4450	100,0	90,2	3801	100,0	85,4
Spółdzielcze	106	2,4	41,6	–	–	x
Komunalne (gminne)	140	3,1	482,8	48	1,3	34,3
Zakładowe	–	–	x	1	0,0	x
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	951	21,4	81,8	1057	27,8	111,2
Spółeczne czynszowe	–	–	x	–	–	x
Indywidualne	3253	73,1	93,3	2695	70,9	82,8

Mniejszą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia notowano w jedenastu powiatach regionu, przy czym najwyższy spadek nastąpił w powiatach: ostrowieckim (o 41,6%), kazimierskim (o 39,6%) oraz sandomierskim (30,8%). Z kolei wzrost liczby mieszkań na realizację, których wydano pozwolenia notowano w dwóch powiatach: koneckim (o 3,6%) oraz włoszczowskim (o 3,4%). W m. Kielce wydano pozwolenia na budowę 1030 mieszkań (spadek o 13,8% w stosunku do roku poprzedniego).

Rozpoczęto budowę 3608 mieszkań, tj. o 9,4% mniej niż w 2012 r. (w skali kraju spadek o 10,2%). W porównaniu do 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zmniejszyła się w województwie o 5,6% (w kraju – o 19,4%).

Wyk. 58. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2010 = 100

wano wzrost (o 46,7% do 44).

W województwie świętokrzyskim w stosunku do 2012 r. w ośmiu powiatach odnotowano spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto; najwyższy w powiatach: ostrowieckim (o 47,6%) oraz pińczowskim (o 40,2%). Wyraźny wzrost natomiast notowano w powiatach: skarżyskim (o 35,4%) oraz sandomierskim (o 25,4%). W 2013 r., w m. Kielce rozpoczęto budowę 876 mieszkań. Było to o 10,3% mniej niż w roku poprzednim.

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego”,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie świętokrzyskim”,

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

RYNEK WEWNĘTRZNY

W województwie świętokrzyskim w 2013 r. (w porównaniu do roku 2012) odnotowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej. Wzrosła również sprzedaż hurtowa towarów.

Wartość **sprzedaży detalicznej** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2013 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 7,6% (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 2,3% wyższym niż w roku poprzednim).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 27. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

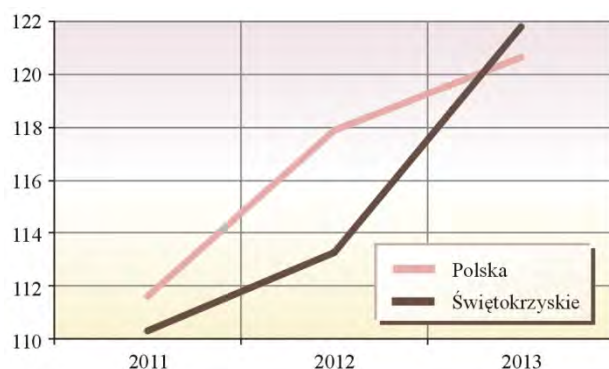
Wyszczególnienie	2010	2012	2013
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
Ogółem	105,5	105,6	102,3
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,9	103,3	110,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	109,1	93,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	101,2	104,4	102,6
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	113,6	113,2	109,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,2	106,9	109,7
Włókno, odzież, obuwie	113,1	104,4	107,9
Meble, RTV, AGD	123,0	117,5	105,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	83,6	87,6	100,7
Pozostałe	95,9	101,3	96,8
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Ogółem	111,5	102,7	107,6
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	169,7	94,9	92,6
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	122,3	102,3	100,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	98,1	110,2	98,4
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	105,2	170,4	75,8

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Tabl. 27. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
	rok poprzedni = 100		
ŚWIETOKRZYSKIE (dok.)			
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	104,2	70,3	129,2
Włókno, odzież, obuwie	106,8	64,2	126,4
Meble, RTV, AGD	126,0	121,1	153,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	96,1	100,4	92,1
Pozostałe	122,3	95,3	100,8

^a Patrz notka a na str. 79.

Wyk. 59. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2010 = 100

W województwie świętokrzyskim od początku 2013 r. w kolejnych kwartalnych okresach narastających notowano systematyczne przyśpieszenie dynamiki sprzedaży detalicznej towarów (w porównaniu do analogicznych okresów roku poprzedniego). W 2013 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy wzrost sprzedaży w odniesieniu do 2012 r. zaobserwowano, podobnie jak w roku poprzednim, w grupie „meble, RTV, AGD” (o 53,9%). Znaczący wzrost sprzedaży odnotowano także w kategorii. „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 29,2%, po głębokim spadku w roku poprzednim). Niższa natomiast niż w 2012 r. sprzedaż detaliczna wystąpiła m.in. w grupach: „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 7,9%), „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 7,4%) oraz „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 1,6%).

Struktura sprzedaży detalicznej w 2013 r. w stosunku do roku ubiegłego nie uległa znaczącym zmianom. Nadal główne pozycje w strukturze stanowiły grupy: „meble, RTV, AGD” (22,1%), „żywność, napoje i wyroby tytoniowe (21,1%), „pozostałe” (19,0%) oraz „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (18,5%), przy czym udział przedsiębiorstw zajmujących się handlem meblami, RTV, AGD w odniesieniu do 2012 r., zwiększył się aż o 6,7 pkt proc.

Tabl. 28. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie świętokrzyskim** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	101,8	104,9	105,9	102,7	103,7	104,0	104,4	107,6
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	126,8	114,1	102,2	94,9	95,6	91,3	92,9	92,6
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	94,3	101,8	106,5	102,3	93,3	87,5	96,7	100,4

^a Patrz notka a do tabl. 27 na str. 81.

Tabl. 28. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie świętokrzyskim (dok.)**

Wyszczególnienie	2012				2013			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	115,4	114,6	111,2	110,2	104,7	100,4	100,5	98,4
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	176,5	170,7	174,7	170,4	70,1	75,5	76,9	75,8
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	80,1	83,0	80,9	70,3	138,6	128,7	130,3	129,2
Włókno, odzież, obuwie	58,2	61,0	61,9	64,2	133,4	127,4	123,5	126,4
Meble, RTV, AGD	79,3	109,5	133,3	121,1	144,7	154,2	134,4	153,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	107,2	103,6	101,7	100,4	90,3	92,1	93,4	92,1
Pozostałe	101,8	97,9	96,0	95,3	92,0	98,0	101,3	100,8

^a Patrz notka *a* do tabl. 27 na str. 81.

W 2013 r. w województwie świętokrzyskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 3,0% wyższym niż w roku poprzednim, a w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 1,2%. W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była o 3,5% wyższa niż w 2012 r., a w jednostkach hurtowych – większa o 1,3%. W 2013 r. wśród grup o znaczącym udziale w ogólnej wartości sprzedaży hurtowej największy wzrost w stosunku do poprzedniego roku obserwowano w grupie „sprzedaż hurtowa artykułów użytku domowego” (o 8,9%), a także w grupie „sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana” (o 5,1%).

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

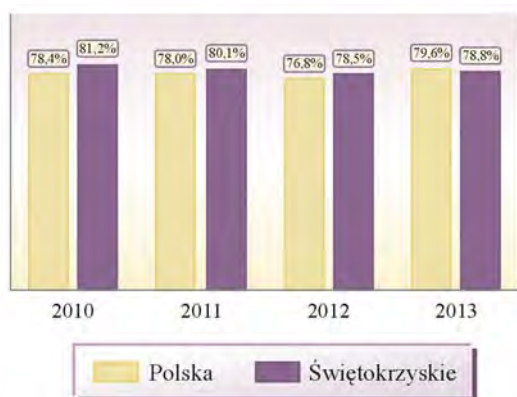
Rok 2013 w województwie świętokrzyskim przyniósł kolejne pogorszenie warunków gospodarowania. Odnotowano zmniejszenie wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Podobnie, jak przed rokiem w efekcie spadku przychodów z całokształtu działalności oraz wzrostu kosztów ich uzyskania, pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów. Odnotowano spadek rentowności. Ograniczeniu uległa również płynność finansowa.

Wyniki finansowe uzyskane w 2013 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim były gorsze zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w relacji do 2010 r.

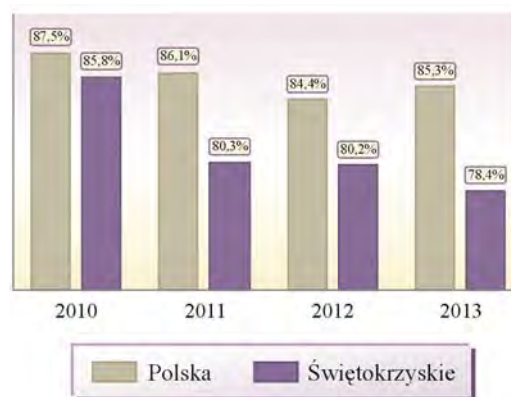
W kraju wyniki finansowe uzyskane w 2013 r. były korzystniejsze od zanotowanych w 2012 r. (wzrosła rentowność obrotu brutto i netto oraz płynność I stopnia), ale gorsze w relacji do osiągniętych w 2010 r.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 330).

Wyk. 60. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wyk. 61. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W 2013 r. zysk netto wykazało 78,8% badanych przedsiębiorstw, wobec 78,5% przed rokiem, a ich udział w przychodach ogółem zmniejszył się z 80,2% zanotowanych w 2012 r. do 78,4%.

Przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 38975,0 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były o 0,7% niższe, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 37977,0 mln zł i wzrosły o 0,1%. Niższa dynamika przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania wpłynęła na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów w skali roku –

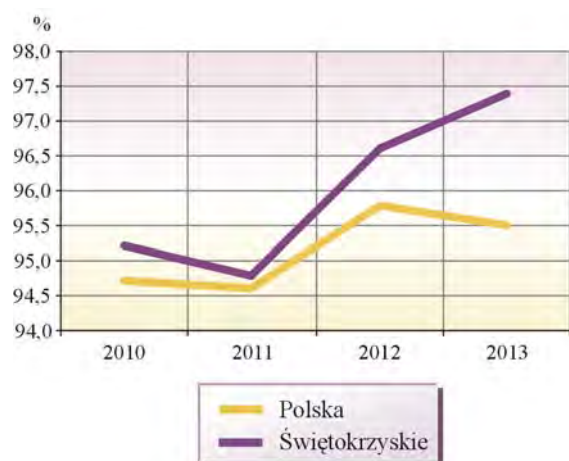
o 0,8 p.proc. do 97,4% (w kraju zanotowano jego poprawę – o 0,3 p.proc. do 95,5%). W omawianym okresie pogorszyły się również: wynik na działalności gospodarczej, wynik finansowy brutto i netto oraz wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (w kraju odnotowano wyższy poziom wyników finansowych przedsiębiorstw w stosunku do poprzedniego roku).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2013 r. w województwie świętokrzyskim osiągnęły wartość 37435,6 mln zł (spadek o 1,1% w stosunku do roku poprzedniego), a koszty ich uzyskania wyniosły 36500,2 mln zł (wzrost o 0,3%). Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (na poziomie 935,4 mln zł) był o 36,0% niższy niż przed rokiem, przy równoczesnej poprawie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej (z minus 4,4 mln zł w 2012 r. do 163,1 mln zł w 2013 r.) oraz zmniejszeniu straty na operacjach finansowych (z 137,6 mln zł do 100,5 mln zł). W rezultacie, wynik finansowy na działalności gospodarczej był o 24,4% niższy od zanotowanego w roku poprzednim (wyniósł 998,0 mln zł). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 1005,7 mln zł, tj. o 24,0% mniejszą niż w 2012 r. Po odliczeniu obciążeń, wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 866,3 mln zł i zmniejszył się o 25,0% w stosunku do uzyskanego przed rokiem.

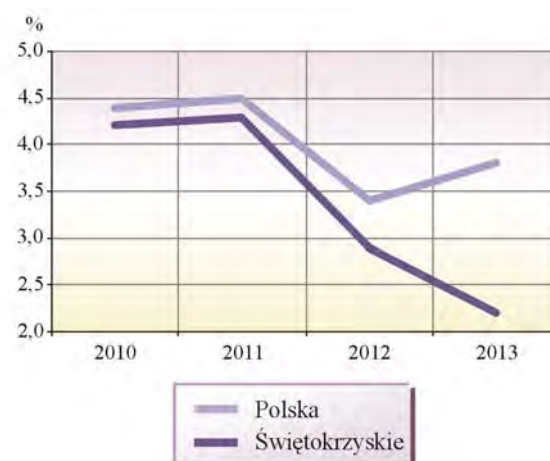
Wyniki finansowe:

- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a w 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Wyk. 62. Wskaźnik poziomu kosztów

Wyk. 63. Wskaźnik rentowności obrotu netto

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.
- wskaźnik płynności I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych,
- wskaźnik płynności II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Pogorszyły się wskaźniki rentowności - ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 3,9% w roku 2012 do 2,5% w 2013 r.), obrotu brutto (odpowiednio z 3,4% do 2,6%) oraz obrotu netto (z 2,9% do 2,2%).

Gorsza niż w roku 2012 była także zdolność do obsługi bieżących zobowiązań. Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia zmniejszyły się odpowiednio z 39,7% do 36,1% oraz z 91,5% do 83,1%.

W kraju w 2013 r. odnotowano natomiast wzrost rentowności zarówno brutto, jak i netto badanych przedsiębiorstw w odniesieniu do poprzedniego roku. Wzrosła również płynność I stopnia.

Tabl. 29. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
	w %			
POLSKA				
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	94,6	95,8	95,5
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,2	5,3	4,3	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	5,4	4,2	4,5
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,4	4,5	3,4	3,8
Wskaźnik płynności I stopnia	39,7	38,1	34,1	35,0
Wskaźnik płynności II stopnia	105,5	102,7	97,4	96,8
ŚWIĘTOKRZYSKIE				
Wskaźnik poziomu kosztów	95,2	94,8	96,6	97,4
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,5	5,8	3,9	2,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	4,9	5,2	3,4	2,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,2	4,3	2,9	2,2
Wskaźnik płynności I stopnia	37,8	40,4	39,7	36,1
Wskaźnik płynności II stopnia	93,9	97,4	91,5	83,1

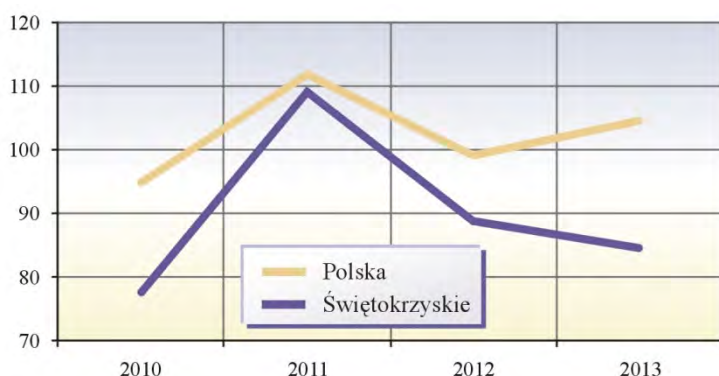
Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

NAKLADY INWESTYCYJNE

W 2013 r. utrzymał się spadek nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego. Spadek ten objął wszystkie trzy grupy środków trwałych. Ponad trzykrotnie zmalała wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych, przy mniejszej liczbie nowych inwestycji.

Wyk. 64. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące)
Rok poprzedni = 100

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2013 r. przez badane przedsiębiorstwa w regionie, wyniosły 1493,3 mln zł i były mniejsze niż rok wcześniej o 15,6%. Spadek ten wyznaczył wartość inwestycji na poziomie najniższym od 2006 r.

Odmierna sytuacja występowała w skali całego kraju w 2013 r., gdzie w odniesieniu do 2012 r. nakłady zwiększyły się 4,4%.

*Prezentowany podział **nakładów inwestycyjnych**, obejmujących nakłady na nowe środki trwałe i (lub) ulepszenie (rozbudowę, przebudowę, rekonstrukcję, modernizację) istniejących obiektów majątku trwałego, opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.*

Tabl. 30. **Nakłady inwestycyjne** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	89236,8	99719,0	104061,4
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	42,1	40,6	41,3
Zakupy	56,8	58,5	57,9
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	45,5	47,4	46,6
środków transportu	11,3	11,1	11,3

Tabl. 30. **Nakłady inwestycyjne (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2012	2013
ŚWIĘTOKRZYSKIE			
O g ó ł e m w m l n z ł	1824,3	1768,8	1493,3
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	40,3	28,8	29,4
Zakupy	59,5	69,0	69,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	50,7	62,8	64,2
środków transportu	8,8	6,1	5,2

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.*

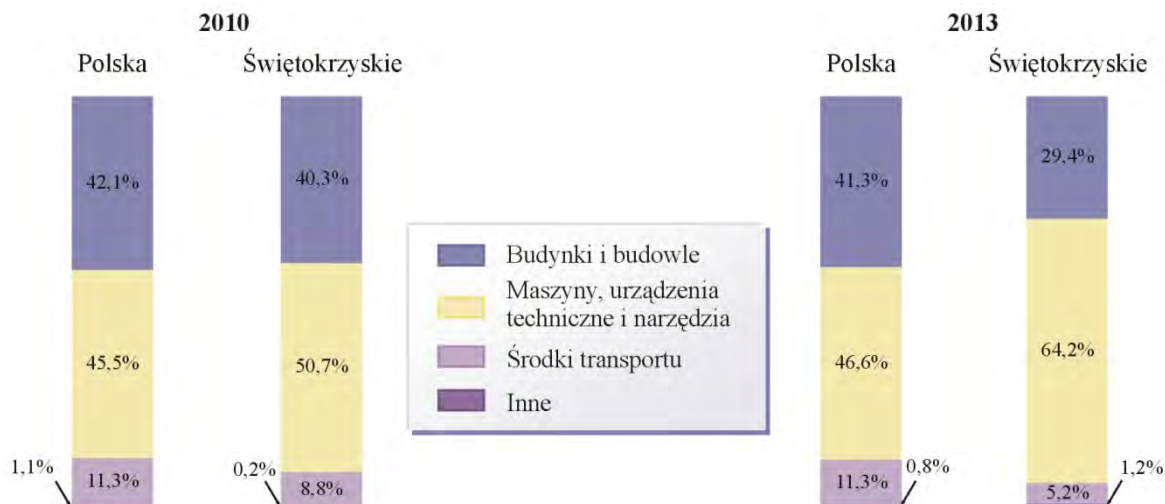
Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Spadek nakładów w 2013 r. spowodowany został m. in. kolejnym (obserwowanym od 2011 r.) ograniczeniem wydatków na budynki i budowle. W omawianym roku w województwie świętokrzyskim na ten cel przeznaczono 438,7 mln zł (o 13,9% mniej niż w 2012 r.).

Znacznie pogłębił się spadek (do 13,8%) wartości zakupów maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi, która obniżyła się do kwoty 958,2 mln zł.

W 2013 r. zmalały także nakłady na środki transportu – do 78,4 mln zł (o 27,8%). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1036,5 mln zł i w porównaniu z rokiem 2012 zmniejszyła

się o 15,0%, jednak udział tych zakupów w nakładach ogółem wzrósł w skali roku o 0,4 p. proc.

Wyk. 65. **Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe (ceny bieżące)**

Ograniczenie nakładów inwestycyjnych nastąpiło w większości sekcji. Do osiągnięcia znacznie niższych niż w roku 2012 nakładów w największym stopniu przyczynił się dalszy głęboki spadek w przetwórstwie przemysłowym – o 33,6%. Nadal malały także inwestycje m. in. w górnictwie i wydobywaniu (o 63,6%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 31,5%). Obniżyły się także nakłady w zakwaterowaniu i gastronomii (o 50,8%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 31,5%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,0%). Po spadku w roku poprzednim wzrosły nakłady w administrowaniu i działalności wspierającej (ponad 3-krotnie), w obsłudze rynku nieruchomości (o 141,0%), w budownictwie – o 25,6% oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 12,7%).

W 2013 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 536 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 432,4 mln zł i było to znacznie mniej niż przed rokiem (696 nowych inwestycji o wartości 1497,2 mln zł). W kraju przeciwnie - w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zwiększyła się o 15,2%, a ich wartość kosztorysowa o 13,0%.

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie świętokrzyskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego” – opracowanie sygnalne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
  - „Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – krótkookresowe).
-

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM
SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Specification
Ludność ^a (w tys.)	1285,0	1279,8	1275,6	1272,8	1270,1	1282,5	1278,1	1274,0	1268,2	Population ^a (in thous.)
Na 1000 ludności:										Per 1000 population (in the period Jan–Sep):
małżeństwa zawarte	5,5	6,1	6,6	6,7	6,5	6,1	5,4	5,4	4,6	marriages contracted
urodzenia żywe	8,9	8,8	9,3	9,9	10,0	9,7	9,1	9,0	8,4	live births
zgony	10,5	10,7	10,7	10,9	10,8	10,9	10,7	10,9	11,2	deaths
przyrost naturalny	-1,7	-1,9	-1,4	-0,9	-0,8	-1,2	-1,7	-1,9	-2,7	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,7	-2,7	-2,3	-1,8	-1,7	-2,0	-1,8	-1,7	-2,2	internal and international net migration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	103,2	106,1	111,8	116,6	113,3	114,9	116,6	117,1	115,9	Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	.	102,7	105,4	104,3	97,2	101,3	101,5	100,5	98,9	previous year = 100
udział sektora prywatnego (w %)	83,4	85,9	86,6	87,2	86,1	87,7	89,8	90,4	90,4	private sector participation (in %)
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	117,8	99,4	83,3	77,7	83,8	82,1	83,2	86,7	90,1	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	20,6	17,7	14,9	13,7	15,1	15,2	15,2	16,0	16,5	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	88,6	88,8	88,4	84,9	81,6	83,3	82,8	82,5	86,7	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	1070	313	511	178	179	190	213	218	149	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c (w %)	54,3	55,1	53,1	56,6	55,9	56,7	57,1	57,1	55,2	Activity rate by LFS ^c (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c (w %)	44,0	46,5	48,1	51,6	49,9	49,9	49,8	49,6	48,0	Employment rate by LFS ^c (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^c (w %)	19,0	15,6	9,5	8,8	10,9	12,0	12,9	13,1	13,0	Unemployment rate by LFS ^c (in %)

^a Stan w końcu roku. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^c Przeciętna w roku. Dla lat 2010-2013 dane nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z poprzednich lat, z powodu zmian metodologii i nowej podstawy uogólniania danych.

^a As of the end of the year. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^c Annual average. For 2010-2012 data are not fully comparable with the results of the surveys for previous years due to methodological changes and a new base for generalization of the results.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	2130,23	2232,61	2434,87	2709,61	2816,91	2900,21	3022,12	3158,25	3194,24	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	318,4	316,5	316,1	317,2	317,0	310,9	307,4	306,0	302,5	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	98,9	99,4	99,9	100,4	100,0	98,1	98,9	99,5	98,9	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1010,88	1085,24	1118,41	1225,89	1328,03	1416,62	1494,87	1583,00	1675,09	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	x	107,4	103,1	109,6	108,3	106,7	105,5	105,9	105,8	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	736,04	779,49	790,61	835,31	887,94	930,42	960,41	1029,82	1094,62	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	102,2	105,9	101,4	105,7	106,3	104,8	103,2	107,2	106,3	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):										Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)
ogółem	102,4	101,1	102,7	104,5	103,8	102,6	104,7	104,0	100,8	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,3	100,2	105,0	106,1	105,3	102,8	104,6	104,4	101,6	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwie	93,5	92,4	92,6	94,0	94,7	95,4	97,5	97,0	95,0	clothing and footwear
mieszkanie	104,1	104,0	103,4	108,4	106,7	103,2	107,1	105,5	101,6	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) z 1 ha w dt	27,1	19,9	28,2	31,0	28,5	25,7	28,4	28,8	28,5	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w szt.:										Farm animals stock per 100 ha agricultural land:
bydło ^b	34,7	34,4	31,8	31,0	29,7	35,2	34,1	34,1	33,4	cattle ^b
trzoda chlewna ^d	81,6	86,3	84,9	72,8	67,3	74,2 ^c	62,1	48,1	42,6	pigs ^d

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Stan w czerwcu. *c* Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. *d* Stan w końcu lipca.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *b* As of June. *c* Data of Agricultural Census as of 30 Jun. *d* As of the end of Jul.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):										<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż (bez siewnego)	66,8	122,5	158,8	97,7	67,3	117,9	149,2	106,6	95,2	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
żywcza rzeźnego wołowego (bez cieląt)	115,2	97,9	100,7	101,9	95,4	108,0	123,7	119,0	99,9	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywcza rzeźnego wieprzowego	92,6	93,8	98,1	114,6	115,4	82,2	119,9	115,3	97,5	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:										<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	12,3	9,1	5,6	6,3	11,6	8,4	6,4	7,1	7,4	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia	10,0	7,8	5,1	5,8	10,4	7,3	5,6	6,6	6,4	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	.	115,3	112,3	104,8	90,6	108,5	108,6	100,6	102,0	<i>Sold production of industry^b (previous year = 100; constant prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	61,0	62,5	64,8	66,1	60,8	59,7	60,9	60,7	60,1	<i>Average paid employment in industry^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	.	102,5	103,7	102,1	92,0	98,1	102,0	99,6	99,1	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	125,1	128,5	119,7	112,4	113,3	117,4	109,1	90,1	<i>Sold production of construction^b (previous year = 100; current prices)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	132,4	137,7	105,0	106,9	108,1	116,8	112,6	78,2	<i>Construction and assembly production^b (previous year = 100; current prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	8,5	8,9	9,9	10,9	12,3	13,1	12,7	13,6	12,1	<i>Average paid employment in construction^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	.	104,7	111,3	109,5	113,4	106,6	96,6	106,9	88,8	<i>previous year = 100</i>

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM (dok.)

SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	2121	1614	2279	2668	1893	2277	2965	3097	2868	<i>Dwellings completed previous year = 100 per 1000 population average usable floor space per dwelling (in m²)</i>
rok poprzedni = 100	107,2	76,1	141,2	117,1	71,0	120,3	130,2	104,5	92,6	
na 1000 ludności	1,6	1,3	1,8	2,1	1,5	1,8	2,3	2,4	2,3	
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	104,4	119,2	114,4	116,3	113,3	107,1	108,3	110,5	119,4	
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	104,7	118,0	107,6	99,7	111,5	110,3	102,7	107,6	<i>Retail sale of goods^a (previous year = 100; current prices)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^b	104416	106312	106904	108399	105678	108715	105906	108068	109882	<i>Entities of the national economy^b previous year = 100 of which commercial companies previous year = 100 of which with foreign capital participation previous year = 100</i>
rok poprzedni = 100	101,3	101,8	100,6	101,4	97,5	102,9	97,4	102,0	101,7	
w tym spółki handlowe	3970	4123	4311	4439	4550	4760	4934	5206	5641	
rok poprzedni = 100	103,0	103,9	104,6	103,0	102,5	104,6	103,7	105,5	108,4	
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	500	528	541	537	553	563	570	583	608	
rok poprzedni = 100	101,0	105,6	102,5	99,3	103,0	101,8	101,2	102,3	104,3	
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c (w %)	.	.	91,7	92,2	94,9	95,2	94,8	96,6	97,4	<i>Cost level indicator in non-financial enterprises^c (in %)</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c (w %):										<i>Turnover profitability rate in non-financial enterprises^c (in %): gross net</i>
brutto	.	.	8,3	7,9	4,9	4,9	5,2	3,4	2,6	
netto	.	.	6,8	6,3	3,9	4,2	4,3	2,9	2,2	
Nakłady inwestycyjne w przedsiębior- stwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	1211,6	1112,1	1696,2	2779,0	2348,8	1824,3	1989,8	1768,8	1493,3	<i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices) previous year = 100 (current prices)</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	.	91,8	152,5	163,8	84,5	77,7	109,1	88,9	84,4	

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. *a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM WEDŁUG MIESIĘCY

SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2012													
B – 2013													
Ludność ^a (w tys.)	A	.	.	1276,7	.	.	1275,5	.	.	1274,8	.	.	1274,0
Population ^a (in thous.)	B	.	.	1271,9	.	.	1270,3	.	.	1269,2	.	.	1268,2
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	A	117,3	116,5	116,5	116,3	116,2	116,6	116,5	116,3	116,2	116,2	115,6	114,6
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	B	115,5	115,2	115,4	115,3	115,0	114,9	115,6	115,7	115,3	115,6	115,1	114,3
poprzedni miesiąc = 100	A	102,6	99,4	99,9	99,9	99,9	100,4	99,9	99,7	100,0	99,9	99,5	99,2
previous month = 100	B	100,8	99,8	100,2	99,9	99,8	99,9	100,6	100,1	99,6	100,3	99,6	99,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	101,1	100,3	100,1	99,5	99,6	99,8	100,0	100,2	100,2	100,5	100,4	100,2
corresponding month of previous year = 100	B	98,5	98,9	99,1	99,2	99,0	98,5	99,2	99,5	99,2	99,5	99,6	99,7
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	A	88,2	90,1	88,2	84,5	82,4	80,4	80,3	81,2	80,3	80,0	82,6	86,7
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	B	92,7	93,3	92,0	88,8	86,2	84,2	85,0	85,5	86,2	85,7	87,9	90,1
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	A	16,0	16,2	16,0	15,4	15,1	14,8	14,8	14,9	14,8	14,7	15,2	16,0
Registered unemployment rate ^a (in %)	B	16,9	17,0	16,8	16,3	15,9	15,6	15,7	15,8	15,9	15,8	16,1	16,5
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	1447	2058	2660	2366	3205	1956	1952	2491	3722	2065	1272	996
Job offers declared during a month	B	2118	3682	3253	3201	2227	2946	1963	2179	1858	1542	1445	1014
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	121	80	104	84	53	57	72	49	52	77	108	218
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	83	60	63	55	60	48	73	55	92	95	100	149
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	A	3003,53	2988,28	3195,42	3120,75	3103,16	3147,39	3130,13	3137,34	3159,88	3192,32	3200,70	3298,93
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)	B	3099,50	3052,32	3109,76	3174,08	3123,85	3178,24	3268,55	3218,40	3218,50	3249,78	3291,32	3417,98
poprzedni miesiąc = 100	A	93,3	99,5	106,9	97,7	99,4	101,4	99,5	100,2	100,7	101,0	100,3	103,1
previous month = 100	B	94,0	98,5	101,9	102,1	98,4	101,7	102,8	98,5	100,0	101,0	101,3	103,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	106,4	106,3	107,0	105,1	105,4	103,4	103,2	102,7	104,3	104,5	100,6	102,5
corresponding month of previous year = 100	B	103,2	102,1	97,3	101,7	100,7	101,0	104,4	102,6	101,9	101,8	102,8	103,6

a Stan w końcu okresu. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2012													
B – 2013													
Wskaźnik cen: Price indices of:													
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	.	.	104,6 ^a	.	.	104,3 ^b	.	.	104,4 ^c	.	.	102,9 ^d
corresponding period of previous year = 100	B	.	.	101,2 ^a	.	.	100,4 ^b	.	.	100,7 ^c	.	.	100,7 ^d
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:													
poprzedni miesiąc = 100	A	120,4	100,8	100,3	115,2	102,1	93,8	98,6	101,5	104,7	101,1	104,1	111,6
previous month = 100	B	95,8	96,3	98,1	99,1	97,6	97,1	88,4	82,7	107,0	101,9	105,4	99,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	95,5	80,3	84,8	93,7	90,6	84,9	98,0	126,3	131,4	132,3	132,7	149,1
corresponding month of previous year = 100	B	131,4	125,5	122,7	105,7	101,1	104,7	93,9	76,5	78,2	78,8	79,8	70,8
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):													
poprzedni miesiąc = 100	A	100,7	102,6	98,1	89,8	108,2	99,0	96,3	101,1	100,2	104,1	99,0	101,8
previous month = 100	B	98,0	98,0	99,7	100,7	98,1	94,5	104,3	100,9	101,1	99,4	93,6	107,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	144,2	140,7	117,4	106,0	119,2	106,9	108,6	103,8	103,3	105,8	105,4	99,6
corresponding month of previous year = 100	B	96,9	92,5	94,1	105,5	95,6	91,3	98,9	98,8	99,7	95,2	90,1	95,4
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:													
poprzedni miesiąc = 100	A	93,7	101,3	96,8	102,7	99,6	107,4	98,9	102,7	104,0	102,0	93,4	96,1
previous month = 100	B	94,5	100,6	105,4	97,4	98,7	105,1	107,0	100,8	99,7	90,4	99,8	95,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	136,5	134,4	122,7	113,5	115,6	120,0	115,7	116,9	117,3	119,2	110,3	97,9
corresponding month of previous year = 100	B	98,7	97,9	106,6	101,1	100,2	98,1	106,1	104,2	99,8	88,5	94,6	94,0

a–d Dane dotyczą okresów (miesiący): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

a–d Data concern periods (months): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2012	B – 2013												
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta	A	7,3	7,3	6,9	6,8	6,6	6,9	7,5	8,1	8,1	8,0	7,7	7,8
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>	B	7,0	6,9	7,0	6,9	6,9	7,7	8,1	9,6	9,1	8,1	8,5	7,8
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	87,5	97,1	126,8	94,3	109,7	94,7	98,3	101,9	100,6	105,5	101,3	76,9
<i>previous month = 100</i>	B	93,7	101,0	112,9	106,6	105,5	103,1	103,9	98,1	108,6	100,7	95,4	84,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	112,6	100,3	105,7	104,6	104,3	100,7	100,9	98,5	92,7	100,9	101,8	87,3
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	93,5	96,2	86,8	98,1	95,4	103,1	108,6	104,6	112,8	108,4	101,9	111,7
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	33,1	80,4	129,6	114,9	122,7	174,0	90,1	100,3	106,1	90,6	83,2	153,0
<i>previous month = 100</i>	B	34,8	70,6	149,9	102,6	116,4	144,6	103,5	95,0	133,0	91,0	97,6	137,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	134,5	96,0	95,1	115,0	93,0	118,1	116,6	112,1	118,8	86,7	86,2	93,4
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	98,3	86,3	99,8	89,1	84,5	70,2	80,7	76,4	95,8	96,2	112,9	101,0
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A	256	480	781	1001	1200	1440	1610	1817	2083	2336	2739	3097
<i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	B	199	392	599	777	979	1136	1381	1605	1753	2175	2506	2868
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	169,5	126,0	119,8	110,1	103,2	112,2	111,1	107,7	106,8	107,3	110,4	104,5
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	77,7	81,7	76,7	77,6	81,6	78,9	85,8	88,3	84,2	93,1	91,5	92,6

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)

SELECTED DATA ON ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2012													
B – 2013													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): Retail sale of goods ^a (current prices):													
poprzedni miesiąc = 100	A	67,1	99,6	115,7	98,4	103,4	102,1	100,7	102,3	94,5	107,0	96,2	120,4
previous month = 100	B	73,0	98,5	112,8	101,0	106,0	98,5	107,5	99,3	104,8	105,1	88,4	131,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	99,3	103,2	100,5	93,9	98,5	103,3	102,7	103,2	97,3	100,5	99,3	96,9
corresponding month of previous year = 100	B	105,4	104,2	101,6	104,3	106,9	103,2	110,2	106,9	118,5	116,3	106,9	116,8
Podmioty gospodarki narodowej ^b	A	105352	105397	105622	105771	106078	106353	106541	106809	107107	107511	107983	108068
Entities of the national economy ^b	B	107835	107976	108372	108534	108900	109250	109591	109768	109903	109809	109859	109882
w tym spółki handlowe	A	4960	4987	4999	5021	5042	5068	5082	5104	5123	5160	5184	5206
of which commercial companies	B	5238	5271	5319	5360	5414	5452	5503	5524	5549	5569	5592	5641
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	A	571	574	573	573	573	576	575	577	577	581	583	583
of which with foreign capital participation	B	585	586	587	591	594	597	596	597	600	601	600	608
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c : Profitability rate of turnover in non-financial enterprises ^c :													
brutto (w %)	A	.	.	4,7	.	.	4,0	.	.	4,2	.	.	3,4
gross (in %)	B	.	.	-2,9	.	.	0,7	.	.	2,2	.	.	2,6
netto (w %)	A	.	.	4,3	.	.	3,6	.	.	3,7	.	.	2,9
net (in %)	B	.	.	-2,7	.	.	0,6	.	.	1,9	.	.	2,2
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)													
Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)	A	.	.	363,2	.	.	879,7	.	.	1257,9	.	.	1768,8
	B	.	.	349,7	.	.	713,5	.	.	1063,1	.	.	1493,3
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	.	.	94,9	.	.	113,9	.	.	87,6	.	.	88,9
(ceny bieżące)	B	.	.	96,3	.	.	81,1	.	.	84,5	.	.	84,4
corresponding period of previous year = 100													
(current prices)													

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.

c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period.

c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.